

KERKENBELEIDSPLAN NINOVE

*Sint-Corneliusparochie
Ninove*

juni 2025

INHOUD

INLEIDING	3
1. SITUERING KERKGEBOUWEN	5
2. FICHE PER KERKGEBOUW	7
2.1. Sint-Gertrudiskerk in Appelterre-Eichem	7
2.1.1. Identificatie.....	7
2.1.2. Beschrijving.....	8
2.1.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving	16
2.1.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie.....	18
2.2. Sint-Martinuskerk in Appelterre-Eichem.....	19
2.2.1. Identificatie.....	19
2.2.2. Beschrijving.....	20
2.2.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving	24
2.2.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie.....	25
2.3. Sint-Amanduskerk in Aspelare	26
2.3.1. Identificatie.....	26
2.3.2. Beschrijving.....	27
2.3.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving	31
2.3.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie.....	32
2.4. Sint-Petruskerk in Denderwindeke.....	33
2.4.1. Identificatie.....	33
2.4.2. Beschrijving.....	34
2.4.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving	38
2.4.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie.....	39
2.5. Onze-Lieve-Vrouw Lichtmiskerk in Lieferinge	40
2.5.1. Identificatie.....	40
2.5.2. Beschrijving.....	41
2.5.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving	46
2.5.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie.....	47
2.6. Sint-Petruskerk in Meerbeke.....	48
2.6.1. Identificatie.....	48
2.6.2. Beschrijving.....	49
2.6.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving	54
2.6.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie.....	56
2.7. Sint-Amanduskerk in Nederhasselt	57
2.7.1. Identificatie.....	57
2.7.2. Beschrijving.....	58
2.7.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving	62
2.7.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie.....	64
2.8. Sint-Margarethakerk in Neigem	65
2.8.1. Identificatie.....	65
2.8.2. Beschrijving.....	66
2.8.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving	69
2.8.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie.....	70
2.9. Onze-Lieve-Vrouw Hemelvaartkerk in Ninove	71
2.9.1. Identificatie.....	71
2.9.2. Beschrijving.....	72
2.9.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving	82
2.9.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie.....	87
2.10. Sint-Theresiakerk/Buurthuis Berdam in Ninove.....	88
2.10.1. Identificatie.....	88

2.11. Onze-Lieve-Vrouw Presentatie in Okegem	90
2.11.1. Identificatie.....	90
2.11.2. Beschrijving	91
2.11.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving	93
2.11.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie.....	95
2.12. Sint-Amanduskerk in Outer	96
2.12.1. Identificatie.....	96
2.12.2. Beschrijving	97
2.12.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving	99
2.12.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie.....	100
2.13. Sint-Antonius van Paduakerk in Outer-Lebeke	102
2.13.1. Identificatie.....	102
2.13.2. Beschrijving	103
2.13.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving	106
2.13.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie.....	108
2.14. Sint-Christoffelkerk in Pollare.....	109
2.14.1. Identificatie.....	109
2.14.2. Beschrijving	110
2.14.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving	113
2.14.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie.....	114
2.15. Sint-Pietersbandenkerk in Voorde	115
2.15.1. Identificatie.....	115
2.15.2. Beschrijving	116
2.15.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving	118
2.15.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie.....	120
3. NAAR EEN TOEKOMSTVISIE	121
3.1. Onderbouwde visie op het toekomstig gebruik en de toekomstige functie.....	121
3.2. Plan van aanpak hoe de toekomstige invullingen zullen worden onderzocht.....	125
BESLUIT.....	126

INLEIDING

Vandaag wordt er steeds meer nagedacht over de toekomst van de kerkgebouwen, ook in groot-Ninove. Naast de liturgische functie zijn ook andere gebruiksmogelijkheden denkbaar. De toekomst van kerkgebouwen gaat van medegebruik, nevenbestemming tot herbestemming. Een recent wijzigingsdecreet over de neven- en herbestemming van parochiekerken verplicht de lokale besturen en centrale kerkbesturen om tegen 2025 over een (actueel) kerkenbeleidsplan te beschikken. De Vlaamse overheid verwacht dat de visie lokaal ontwikkeld en ingebed wordt. Ze zet er een reeks steunmaatregelen tegenover en subsidieert onder andere herbestemmingsstudies, begeleidingstrajecten en werken die nevenbestemming mogelijk maken of die een kerk ‘herbestemmingsklaar’ maken.

Conform het meerjarenplan van 2013 en helemaal in de lijn van het kerkenbeleidsplan en de afsprakennota van 2018 werd dit geactualiseerd kerkenbeleidsplan opgesteld. Het omvat volgende gebouwen voor de rooms-katholieke eredienst op het grondgebied van Ninove:

1. Sint-Gertrudiskerk, J.-B. Van Langenhaeckestraat 1, 9400 Appelterre-Eichem
2. Sint-Martinuskerk, Eichemstraat 188, 9400 Appelterre-Eichem
3. Sint-Amanduskerk, Geraardsbergsesteenweg z/n, 9404 Aspelare
4. Sint-Pieterskerk, Edingsesteenweg 349, 9400 Denderwindeke
5. Onze-Lieve-Vrouwekerk, Lieferingeplaats 1, 9400 Lieferinge
6. Sint Petruskerk, Halsesteenweg 46, 9402 Meerbeke
7. Sint-Amanduskerk, Beekstraat z/n, 9400 Nederhasselt
8. Sint-Margarethakerk, Halsesteenweg 370, 9403 Neigem
9. Onze-Lieve-Vrouw-Hemelvaartkerk, Kerkplein z/n, 9400 Ninove
10. Sint-Theresia van het Kind Jezuskerk, Edingsesteenweg 2, 9400 Ninove (aan de eredienst onttrokken)
11. Onze-Lieve-Vrouw Presentatiekerk, Dorp z/n, 9400 Okegem
12. Sint-Amanduskerk, Smid Lambrechtstraat 33, 9406 Outer
13. Sint-Antonius van Paduakerk, Kerkstraat z/n, 9406 Outer (Lebeke)
14. Sint-Christoffelkerk, Sint-Christoffelstraat z/n, 9401 Pollare
15. Sint Pietersbandenkerk, Sint-Marcellusstraat 11, 9400 Voorde

De manier van kijken naar de rooms-katholieke Sint-Corneliusparochie in Ninove door het bisdom Gent wijzigde sterk in 2016. Op 15 augustus 2016 werd de structuur van het dekenaat Ninove ontmanteld. Het werd als één nieuwe parochie bij het dekenaat Aalst gevoegd. In deze Sint-Corneliusparochie zijn er nu 14 verschillende kerken. Niet alleen de gebouwen verschillen, ook de huidige kerkbesturen hebben in 2024 een transformatie ondergaan. Er wordt een fusie gerealiseerd van 13 tot 5 kerkbesturen als volgt: De samenvoeging van de erkende lokale geloofsgemeenschap “Onze-Lieve-Vrouw Lichtmis” (Lieferinge) met de erkende lokale geloofsgemeenschap “Sint-Petrus”(Denderwindeke) te Ninove, werd erkend. De kerkfabriek “Sint-Petrus” is het te behouden bestuur. (MB 12-12-2024).

De samenvoeging van de erkende lokale geloofsgemeenschappen Sint-Amandus in Nederhasselt te Ninove en Sint-Antonius van Padua in Outer-Lebeke te Ninove met de erkende lokale geloofsgemeenschap Sint-Amandus in Outer te Ninove, werd erkend.

De kerkfabriek Sint-Amandus te Ninove is het te behouden bestuur. (MB 12-12-2024)

De samenvoeging van de erkende lokale geloofsgemeenschappen “Sint-Amandus” (Aspelare), “Onze-Lieve-Vrouw Presentatie” (Okegem) en “Sint-Pietersbanden” (Voorde) te Ninove met de erkende

lokale geloofsgemeenschap “Onze-Lieve-Vrouw-Hemelvaart” te Ninove, wordt erkend. De kerkfabriek “Onze-Lieve-Vrouw Hemelvaart” is het te behouden bestuur. (MB 23-12-2024)
 De samenvoeging van de erkende lokale geloofsgemeenschappen Sint Christoffel (Pollare) en Sint Margriet (Neigem) met Sint-Petrus (Meerbeke) werd erkend. De kerkfabriek Sint Petrus is het te behouden bestuur. (MB 26-02-2025)
 Dit alles maakt dat Ninove nu nog kerkfabrieken heeft in Appelterre-Eichem, Ninove, Outer, Denderwindeke en Meerbeke.

Het vernieuwde kerkenbeleidsplan zal een stappenplan zijn, te realiseren samen met het nieuwe stadsbestuur. Het is een richtsnoer om geleidelijk aan in gesprek te gaan. Het stadsbestuur en het centraal kerkbestuur zullen stapsgewijs het kerkenbeleidsplan opvolgen met een jaarlijkse actualisatie en stand van zaken. Kerkgebouwen stonden in het verleden steeds in het midden van de samenleving. Met een goede dialoog en ruim overleg kunnen projecten groeien die medegebruik, her- en nevenbestemmingen in de toekomst mogelijk maken.

Ter voorbereiding van dit kerkenbeleidsplan werd door de parochieploeg en de respectieve kerkbesturen een pastoraal plan opgemaakt, gefinaliseerd op 16 september 2024. Dit werd samen met het stadsbestuur uitgebreid besproken op 20 februari 2025. Via verder ambtelijk en geofficialiseerd overleg tussen het stadsbestuur en het centraal kerkbestuur kwam uiteindelijk dit kerkbeleidsplan tot stand.

Met andere woorden, dit kerkenbeleidsplan werd opgemaakt in overleg tussen de gemeente Ninove, het centraal kerkbestuur van Ninove en alle kerkfabrieken die eronder ressorteren en werd vervolgens goedgekeurd:

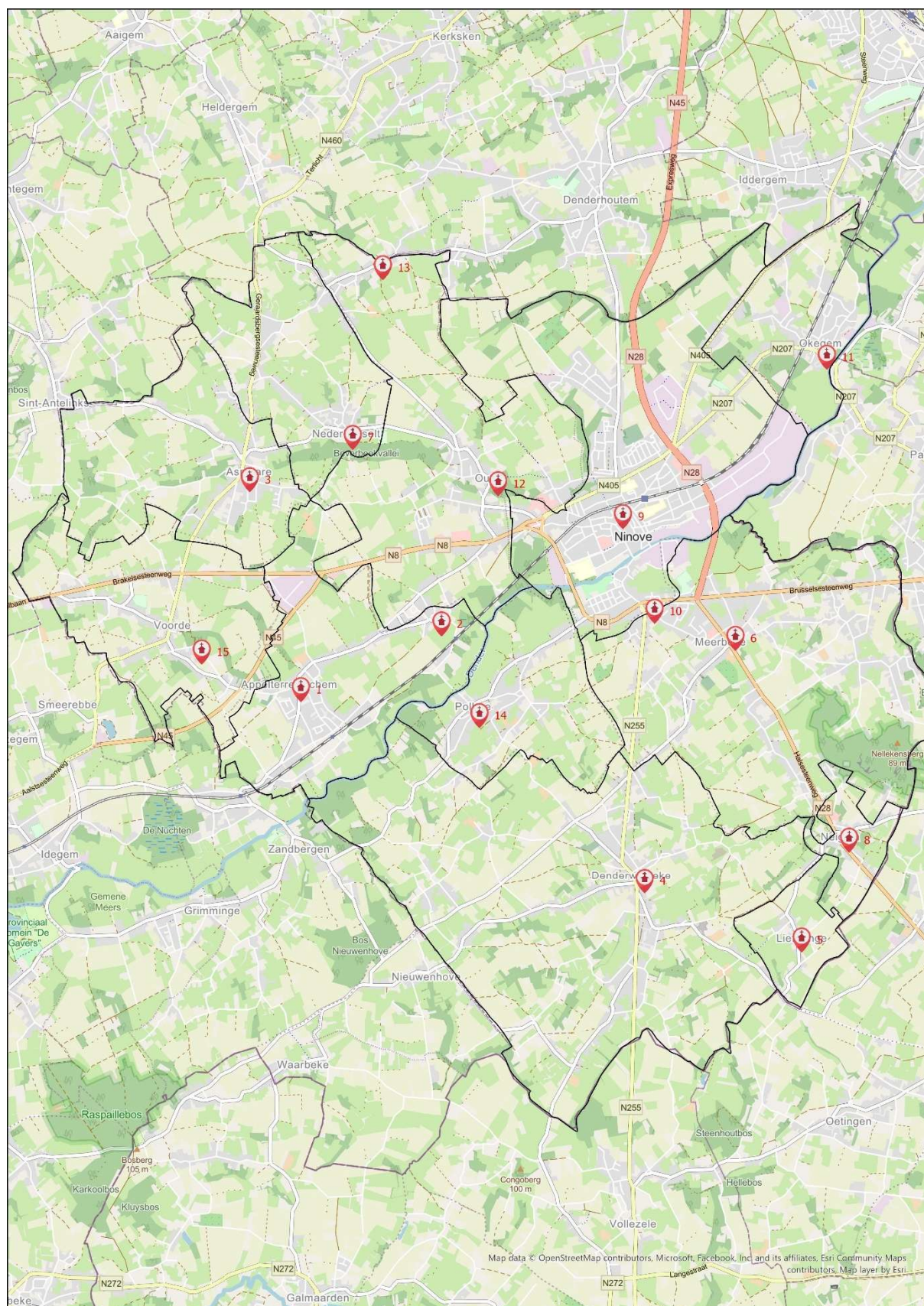
- door de bisschop van Gent op 29/04/2025;
- door de gemeenteraad van de gemeente Ninove op 26/05/2025.

Handtekening bisdom

Handtekening gemeente

documenten in bijlage

1. SITUERING KERKGEBOUWEN

1. Sint-Gertrudiskerk, J.-B. Van Langenhaeckestraat 1, 9400 Appelterre-Eichem
2. Sint-Martinuskerk, Eichemstraat 188, 9400 Appelterre-Eichem
3. Sint-Amanduskerk, Geraardsbergsesteenweg z/n, 9404 Aspelare
4. Sint-Pieterskerk, Edingsesteenweg 349, 9400 Denderwindeke
5. Onze-Lieve-Vrouwekerk, Lieferingeplaats 1, 9400 Lieferinge
6. Sint Petruskerk, Halsesteenweg 46, 9402 Meerbeke
7. Sint-Amanduskerk, Beekstraat z/n, 9400 Nederhasselt
8. Sint-Margarethakerk, Halsesteenweg 370, 9403 Neigem
9. Onze-Lieve-Vrouw-Hemelvaartkerk, Kerkplein z/n, 9400 Ninove
10. Sint-Theresia van het Kind Jezuskerk, Edingsesteenweg 2, 9400 Ninove
11. Onze-Lieve-Vrouw Presentatiekerk, Dorp z/n, 9400 Okegem
12. Sint-Amanduskerk, Smid Lambrechtstraat 33, 9406 Outer
13. Sint-Antonius van Paduakerk, Kerkstraat z/n, 9406 Outer (Lebeke)
14. Sint-Christoffelkerk, Sint-Christoffelstraat z/n, 9401 Pollare
15. Sint Pietersbandenkerk, Sint-Marcellusstraat 11, 9400 Voorde

2. FICHE PER KERKGEBOUW

2.1. Sint-Gertrudiskerk in Appelterre-Eichem

2.1.1. Identificatie

Naam: Sint-Gertrudiskerk

Geografische ligging

J.-B. Van Langenhaeckestraat 1, 9400 Appelterre-Eichem

Provincie: Oost-Vlaanderen

Plaats in kerkelijke structuur

Bisdom: Gent

Dekenaat: Aalst

Parochie: Sint-Gertrudis (Appelterre-Eichem)

Eigenaar: stad Ninove

Bescherming(en)

Bij K.B. van 13 maart 1979 werden de Sint-Gertrudiskerk en het Kapittelhof te Appelterre-Eichem als monument beschermd. Omwille van de volkskundige waarde werd tevens hun omgeving beschermd als dorpsgezicht.

<https://www.odis.be/hercules/toonORG.php?taalcode=nl&id=20136>

Er werd een inventaris van de kerk gemaakt i.s.m. Erfgoed Denderland.

2.1.2. Beschrijving

a) Cultuurhistorische waarde

Uit de inventaris van het bouwkundig erfgoed:

De parochiekerk van Appelterre gaat terug tot een schenking van de abdij van Nijvel. Van de 15de-16de eeuwse kerk bleef enkel het laat-gotische koor bewaard. Deze witstenen bouw steekt fel af tegen de meer recente bakstenen constructie. De kerk werd immers grondig vernieuwd in 1909. Het neogotische bedehuis trekt vooral de aandacht door de merkwaardige zijbeukgevels, telkens als een kapel onder zadeldak uitgewerkt.

Wat het interieur betreft, verdienen de lambrizing met de Evangelisten in de médaillons gebeeldhouwd (1746), de communiebank (1746), de biechtstoelen (1756) en de preekstoel (1764) bijzondere aandacht. De biechtstoelen werden geleverd door Ninovier Christiaan Bogaert, terwijl Nicolaas Bonnet uit Nijvel de biechtstoel maakte.

Opmerkelijk is ook het schilderij "Onze-Lieve-Vrouw met de Rozenkrans", dat wordt toegeschreven aan Gaspar de Craeyer (of Van Cleef de Oude).

Wat men zelf weet in Appelterre:

a. Wat voorafging

Van de 13^e tot het einde van de 16^e eeuw was een groot deel van het grondgebied van Appelterre – Eichem in het bezit van de abdij van Ninove, de abdij van Nijvel en van het Sint - Jans Godshuis van Gent.

De oorsprong van de kerk dient dan ook gezocht te worden bij de abdij van Nijvel. De kerk is immers een schenking van deze abdij, daterend van het einde van de 15^e eeuw (± 1487). Dit is dan ook de reden waarom deze kerk toegewijd is aan de H. Gertrudis, de patroonheilige van de abdij.

Over de oorspronkelijke kerk is weinig bekend. Op basis van een tekening van A. Heins kunnen wij opmaken dat ze klein en breed was, een zware toren met zuidelijke traptoren bezat, een hoogkoor en bijgebouwde zijbeuken. Van de 15de – 16de eeuwse bouwphase is enkel het hoogkoor in witte zand- en grijze natuursteen overgebleven.

De huidige kerk, die een neo - gotische vernieuwing en vergroting is van de oude, werd omwille van haar historische waarde bij koninklijk besluit van 13 maart 1979 beschermd als monument.

b. Uitbreidingen en herstellingen.

b.1. Eerste herstelling :

b.1.1. Lastenkohier

Op 21 februari 1897 had de toenmalige kerkraad, samengesteld uit E.H. Van Landegem, pastoor, de heren Emiel Bruggeman, Ch. Louis Vanderschueren en J.D. Vanhauwer het lastenkohier, opgesteld door de bouwkundige Henri Vaerwijck uit Gent, goedgekeurd voor de "uitvoering van volgende werken tot gedeeltelijke herstelling der parochiale kerk van St Gertrude te Appelterre :

Het leggen van een voetpad rondom de kerk.

De herstelling der plint rond de kerk.

De herstelling van den koor."

Dit lastenkohier werd nog op dezelfde dag goedgekeurd door de gemeenteraad en ondertekend door burgemeester J.B. Watté en secretaris Arents.

Op dezelfde dag werd ook de "begrotingsstaat der uit te voeren werken tot herstelling der parochiale kerk" goedgekeurd. De werken werden geraamd op 5.739, 00 frank.

De werken aan het koor bestonden uit :

het uitnemen van metselwerk van twee gestopte vensters;
 het uitnemen van glas en ijzeren barren van vier vensters;
 gedeeltelijke vernieuwing van het dak,
 metselwerk aan vensters,
 aanbrengen van 36 ijzeren barren
 aanbrengen van hoofdkerkglas van twee verschillende tinten in de zes vensters.

b.1.2. Aanbesteding.

De aanbesteding van deze werken had plaats op 15 november 1897.

Er werden drie inschrijvingen ontvangen :

van Louis De Cock, aannemer van Nederboelare voor de som van 5.498 franken;
 van Cyrille Vanderperren, aannemer van Geraardsbergen voor de som van 5.910 franken;
 van Louis Perau van Ledeborg voor de som van 5.321 franken.

De offerte van de heer Perau, als laagste aanbieder, werd door de Bestendige Deputatie van de Provincieraad van Oost – Vlaanderen goedgekeurd op 5 februari 1898.

De werken werden uitgevoerd tijdens de periode van 20 april tot 27 juni 1899.

b.2.Tweede herstelling en vergroting tot huidige kerk.

b.2.1.Lastenboek.

Op 6 oktober 1901 heeft de toenmalige kerkfabriekraad het door bouwkundige Henri Vaerewyck opgestelde bijzonder lastenboek tot “Vergroting en herstelling der parochiale kerk” goedgekeurd.

Waren aanwezig : E.H. Van Landegem, Emiel Bruggeman , Ch. Louis Vanderschueren en J.D. Vanhauwer en B. Schollaert.

De gemeenteraad van Appelterre – Eichem keurde het lastenboek goed op 8 oktober 1901. Het bisdom Gent gaf zijn goedkeuring op 12 februari 1903, terwijl de Bestendige Deputatie van de Provincieraad goedkeuring gaf op 11 augustus 1905.

b.2.2.Omschrijving der werken.

De werken bestonden o.a. uit :

Het afbreken van :

de toren, waarvan de naald moest hergebruikt worden;
 zijdebeuk zuid met timmer en schaliën;
 sacristie;
 bergplaats;
 kap middenbeuk;
 doorbreken muur zijdebeuk noord;
 doorbreken 1 arcade zijdebeuk noord;
 doorbreken 1 arcade zijdebeuk zuid,
 doorbreken 2 arcaden koor;
 uitnemen encadrement in kareelsteen venster noord;
 uitnemen van metselwerk en kuisen van al de encadrementen der vensters van koor en zijdebeuken;
 het uitbreken van het orgel en herplaatsen;
 het uitbreken van houten muurbekledingen

Het metselen van :

funderingen voor nieuwe toren en buitenmuren;
 traptorentjes;
 doopkapel;
 sacristie en zijdekapellen;
 opgaande muren en gewelven
 2 kolommen en 6 halve kolommen;
 kruisribgewelven in boomsteen

Het aanbrengen van :

een nieuw dak : 1398 m² blauwe schaliën van Belgische oorsprong;
 nieuwe vloer met nieuwe vloerstenen van Basècle;
 voetpad rond de buitenmuren;

schrijnwerkerij;

glaswerk voor 18 vensters;

zinkwerk

De kostprijs voor al deze werken werd geraamd op 105.768,67 franken.

b.2.3.Aanduiding aannemer.

De aanbesteding der werken had plaats op 30 september 1905.

De laagste aanbieding werd ingediend door Frederick Van Haeren en Cie voor het bedrag van 86.743,12 frank.

Deze aanbieding werd uiteindelijk goedgekeurd bij koninklijk besluit van 26 februari 1906, ondertekend door Koning Leopold II.

b.2.4.Uitvoering der werken.

De aannemer beschikte voor de uitvoering van de werken over 300 werkende dagen.

De aanvang der werken werd voorgeschreven op 12 april 1906 en moesten 10 dagen daarna aangevat worden, dus op 22 april 1906. Volgens de voorgeschreven termijn diende het volledige werk voltrokken te zijn half september 1907.

Voor verschillende bijwerken voor een bedrag van 7.195 frank, werden aan de aannemer 60 bijkomende werkdagen toegestaan. Op 19 oktober 1907 overleed evenwel de aannemer, de heer Frederick Van Haeren. Dit had een gevoelige vertraging der werken tot gevolg, die uiteindelijk maar volledig voltrokken waren in juli 1909.

b.2.5. Wijding der vernieuwde kerk.

De vernieuwde kerk en de twee zijaltaren werden gewijd op 23 juni 1909 door Monseigneur Christiaens, bisschop van Colophon. Bij die gelegenheid werd de mis opgedragen op het altaar van Onze-Lieve-Vrouw.

Enkele afmetingen

koor : 8 meter breed en 13,60 meter lang;

lengte van communiebank tot buitendeur : 23,41 meter ;

breedte : tussen de kolommen : 8 meter; doormeter kolom : 70 cm

zijbeuk : tussen kolommen muur : 4,80 meter

volle breedte : 18,95 meter

toren : is een toren met drie geledingen, met hoeksteunberen met een noordelijke en zuidelijke traptoren. De toren heeft een Tudorboogvormig portaal, met erboven een spitsboogvenster, twee rechthoekige lichtgleuven en spitsboogvormige galmgaten

(galmholte : 3, 25 meter) , ingesnoerde spits.

dakbedekking tot aan de haan : 12,60 meter;

volledige hoogte : 45 meter.

buitenmuren : 70 cm dik;

buitenmuren sacristie : 50 cm

Voornaamste kunstwerken

c.1. Torenklok

De klok werd in 1836 gegoten door A. Ludovicus Vanaerschodt – Vandengheyn uit Leuven. Ze heeft een gewicht van 750 kg en heeft een diameter van 95 cm en een hoogte van 85 cm.

Op de klok werden in half – reliëf drie heiligen afgebeeld : de H. Gertrudis, de H. Rochus en O.L. Vrouw (piëta).

Peter : Benediktus Schollaert, burgemeester en meter : Theresia Buydens, zijn echtgenote. Pastoor : E.H. J.B. Van Damme.

De klok werd in april 1927 geëlektrificeerd door Casteleyn voor de som van 34.500 fr. De elektrische installatie voor luiden en kleppen werd vernieuwd door Jérôme De Visscher uit Gent ten tijde van pastoor De Vleeschouwer in 1964.

c.2. Hoogaltaar

Het werd vervaardigd door het huis van Mathias Zens, een bekende beeldhouwer uit Gent voor de som van 5.000 fr.

Het werd geschonken door de heer Benediktus Josephus Schollaert en toegewijd aan de H. Gertrudis van Nijvel.

Het bevat relikwieën van drie martelaren :

H. Adautus,

H. Benedictus van Nursia, stichter van de Benediktijnen, patroon van Europa;

H. Felix van Valois, priester, kluizenaar, medestichter van de orde der Trinitariërs (overleden op 4.11.1212).

Het hoogaltaar omvat :

- links : de beelden van de H. Benedictus, de H. Mattheus (mens) en de H. Marcus (leeuw);
- rechts : de beelden van de H. Lucas (stier) , de H. Johannes (adelaar) en de H. Gertrudis van Nijvel.

Het hoogaltaar werd gewijd op 19 juni 1901 door Monseigneur Antonius Stillemans, Bisschop van Gent in aanwezigheid van E.H. François, Deken van Ninove.

c.3. Glasramen

Links

Midden

Rechts

Links : O.L. Vrouw van 7 Weeën. Dit glasraam werd in 1899 gemaakt door Ladon – Bert en werd door een onbekende familie uit Appelterre-Eichem aan de kerk geschonken.

Figuren van links naar rechts : H. Barbara; O.L. Vrouw van Zeven Weeën en H. Margareta van Cortona.

Midden : de discipelen van Emmaüs, Dit glasraam werd in 1900 gemaakt door dezelfde Ladon – Bert, kunstglazenier te Gent en werd door dezelfde (?) onbekende familie uit Appelterre – Eichem geschonken

Rechts : gemaakt in 1899 in nabootsing van het linkse glasraam door het huis Janssens – Stalins uit Antwerpen. Dit glasraam werd geschonken door E.H. Désiré Cooreman, pastoor te Melsele (op rust in 1922).

Figuren van links naar rechts : Sint Rochus, H. Jozef en Sint - Gertrudis

c.4. De preekstoel

De preekstoel werd vervaardigd door de heer Nicolaas Bonnet van Nijvel in 1764.

Het klankbord is bekroond met het beeld van de H. Gertrudis van Nijvel en bazuinblazende engelen.

De kuip is op de hoeken versierd met de symbolen van de vier evangelisten stier (Lucas), mens (Mattheus), leeuw (Marcus) en adelaar (Johannes).

De kuip bestaat uit panelen met reliëfs de Goede Herder en de H. Johannes de Doper.

Onder de kuip is de zon aangebracht, symbool van Christus.

c.5. Orgel

Het orgel is een gift van de heer burgemeester Jules Vanderschueren en juffrouw Irma Vanderschueren. Het werd in 1924 gemaakt door Léon en Gustave Daem van Appelterre – Eichem voor de prijs van 36.250,- fr., vermeerderd met 6.300,- fr. voor de kast en de ventilator. Het werd op zondag 22 maart 1925 gewijd en ingehuldigd, bespeeld door de heer Léandre Vilain, leraar aan het Koninklijk Conservatorium van Gent en orgelist in de hoofdkerk en kursaal van Oostende.

Samenstelling : 29 frontpijpen, waarvan de hoogste 2,80 m is en de kleinste 1,10 m. Het orgel bestaat uit 12 volledige spelen, 2 klavieren van 56 noten en 1 pedaal van 27 noten; de metaalpijpen zijn vervaardigd uit 50% tin en 50% lood.

De houten pijpen zijn gemaakt in droog dennenhout van eerste kwaliteit. De monden van de pijpen zijn van eikenhout.

Het orgel werd in 1963 volledig hersteld en vernieuwd met plastieken leidingen (het lood was totaal versleten) door orgelmaker; vader en zoon Laureys van Ledeberg.

c.6. Zijkapel rechts

In deze zijkapel is een stenen altaar aangebracht met daarop een retabel met de H. Anna, O.L. Vrouw en de H. Joachim. Het retabel is rechts en links afgezet met een engeltje met bordje.

Op het altaar staat ook een koperen altaarkruis met een hoogte van 56 cm en een arm -wijdte van 26 cm.

Daarnaast staan zes koperen kandelaars met kanteeltjes bovenaan, 40 cm hoog en met twee knopen op stamstuk

c.7. Zijkapel links

De linkse zijkapel omvat een stenen altaar met retabel met in het midden een tabernakel, waarboven een kleine Bretoense calvarie is aangebracht, met koperen gegraveerde deur, waarin 11 halfronde edelstenen verwerkt zijn.

De twee zijtaferelen stellen O.L. Vrouw voor die enerzijds een scapulier geeft aan de H. Simon Stock en anderzijds de rozenkrans overhandigt aan de H. Dominicus.

Op het altaar staan ook zes koperen kandelaars, hetzelfde model als deze op het rechtse altaar.

c.8. Heiligenbeelden

c.8.1. Aan de vrouwenkant

Groep Heilige Familie Jezus, Maria en Jozef. Deze groep in hout en rijkelijk gepolychromeerd werd in 1898 vervaardigd door de Gentse beeldhouwer Mathias Zens. Dit beeld werd aan de kerk geschonken door E.H. Van Landegem, pastoor.

muurbeelden :

H. Michaël , aartsengel, in 1911 vervaardigd door Mathias Zens en betaald door J.B. Watté, burgemeester;

H. Franciscus van Assisi : gift van juffrouw Irma Van der Schueren, gemaakt in 1922 door het huis De Beule uit Gent;

H. Theresia van Lisieux met kind Jezus : eveneens gift van juffrouw Irma Van der Schueren, gemaakt in 1924, waarschijnlijk door het huis De Beule.

zuilenbeelden :

- H. Jozef : gemaakt door Mathias Zens in 1911 en geschonken door Emilius Isidorus Bruggeman

- H. Aloysius van Gonzaga : van de hand van Mathias Zens in 1911, gedeeltelijk geschonken door de O.L. Vrouw congregatie en het andere deel door een onbekende weldoener;

- H. Barbara

achteraan tegen de binnenmuur : O.L. Vrouw van Altijddurende bijstand.

c.8.2. Aan de mannenkant :

H. Rochus

Houten beeld op zware houten pedestaal, vervaardigd door Mathias Zens.

Het beeld werd in de kerk geplaatst op 25 juli 1900. Het betreft een gift van mevr. Sidonia Foulon, echtgenote van Julien Van der Schueren.

muurbeelden :

- H. Antonius , abt : in 1886 gemaakt door Mathias Zens en geschonken door de heer J.B. Watté;

- H. Franciscus Xaverius eveneens van de hand van Mathias Zens, geplaatst op 28 april 1912 en gewijd door Pater Bergman, S.J.;

- engelbewaarder.

zuilenbeelden :

H. Antonius van Padua : gemaakt door Mathias Zens in 1911 en eveneens geschonken door Emilius Isidorus Bruggeman;

H. Gertrudis van Nijvel : van de hand van Mathias Zens in 1911 gemaakt en geschonken door juffrouw Mathilde Van der Schueren;

H. Apollonia , maagd en martelares, ook van de hand van Mathias Zens in 1911 gemaakt en geschonken door juffrouw Mathilde Van der Schueren.

c.9. Kruisweg

De kruisweg werd op doek geschilderd door Joseph Meganck in 1867. Er zijn 14 staties van ca 60 cm op 80 cm.

Enkele staties werden getekend en gedateerd, o.m de statie "Jezus wordt ter dood veroordeeld"

c.10. Schilderijen.

De kerk bezit volgende schilderijen, aangebracht in het koor :

O.L. Vrouw met rozenkrans : van de hand van Van Cleef de Oude of van G. De Crayer;

H. Rochus ;

Sint Pieter in de boeien;

H. Idee, die de H. Schrift onderwijst;

H. Apollonia vóór de rechter

De laatste schilderijen zijn van onbekende meesters.

b) Gebouw en architecturale mogelijkheden

Oppervlakte

koor : 8 meter breed en 13,60 meter lang;

lengte van communiebank tot buitendeur : 23,41 meter ;

breedte : tussen de kolommen : 8 meter; diameter kolom : 70 cm

zijbeuk : tussen kolommen en muur : 4,80 meter

volle breedte : 18,95 meter

Oppervlakte: ± 545m²

dakbedekking tot aan de haan : 12,60 meter;

volledige hoogte : 45 meter.

buitenmuren : 70 cm dik;

buitenmuren sacristie : 50 cm

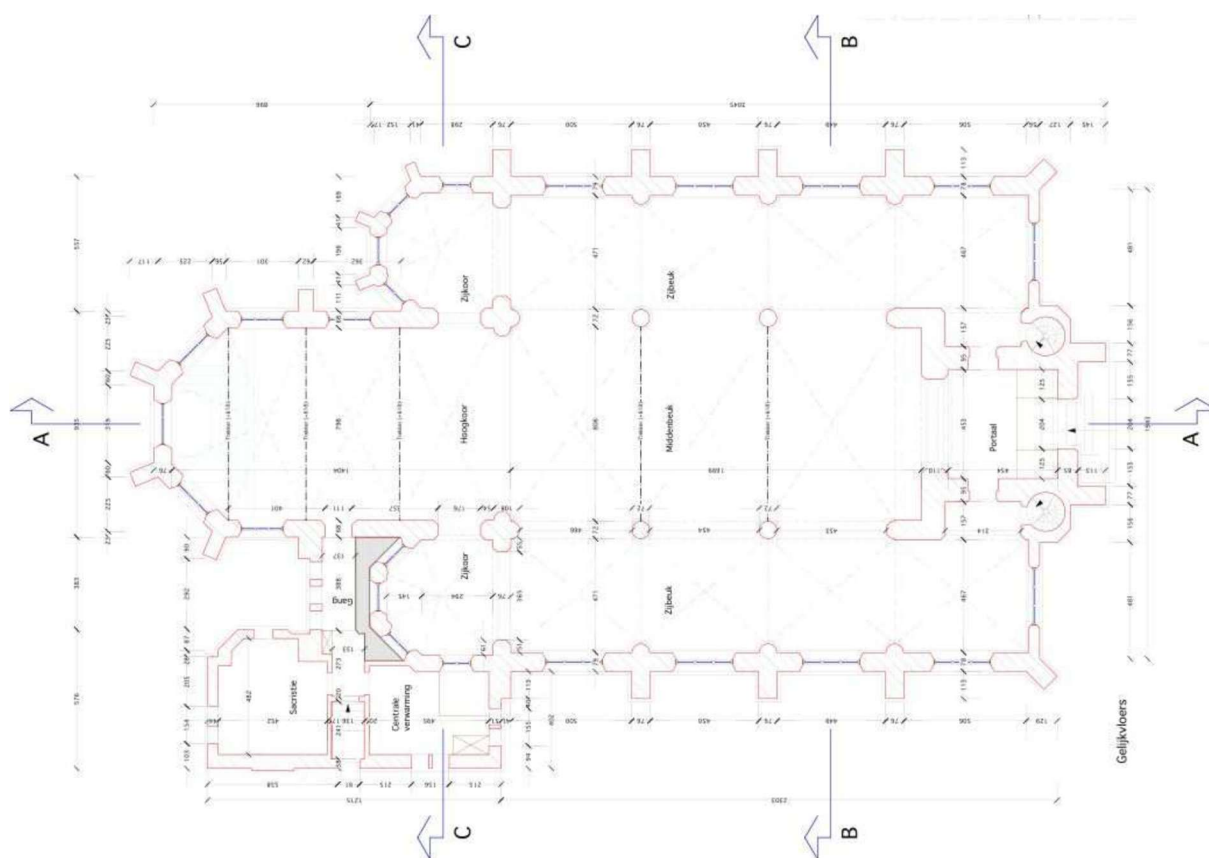
Opbouw

De kerk bestaat uit een middenbeuk, twee zijbeuken en een hoogkoor. Er is een sacristie met 1 toilet en een ruimte voor de HVAC-installatie. Er is verwarming met gas, elektriciteit, een geluidsinstallatie. Er zijn geen uitbreidingsmogelijkheden omwille van de nabijheid van straten en gebouwen.

Er zijn geen voorzieningen voor mindervaliden.

Eventueel zou een zijbeuk kunnen worden afgesloten, mits aanpassing van verwarming en elektriciteit.

Het interieur is waardevol.

Voorzieningen

Sanitair	1 toilet in het portaal
Verwarming	oude mazoutketel
Verlichting	halogeen
Keukenvoorzieningen	spoelbak
Audiosysteem	ja
Beeldscherm(en)	nee
Rolstoeltoegankelijkheid	moeilijk
Diefstal- en brandbeveiliging	ja, camera's
Bliksembeveiliging	ja
Gsm-operatoren	nee

c) Bouwfysische toestand

De bouwfysische toestand is zeer goed.

De volledige dak- en torenbedekking is in 2015 vernieuwd, ook de regenafvoer is vernieuwd.

Een nieuwe bliksembescherming werd aangebracht.

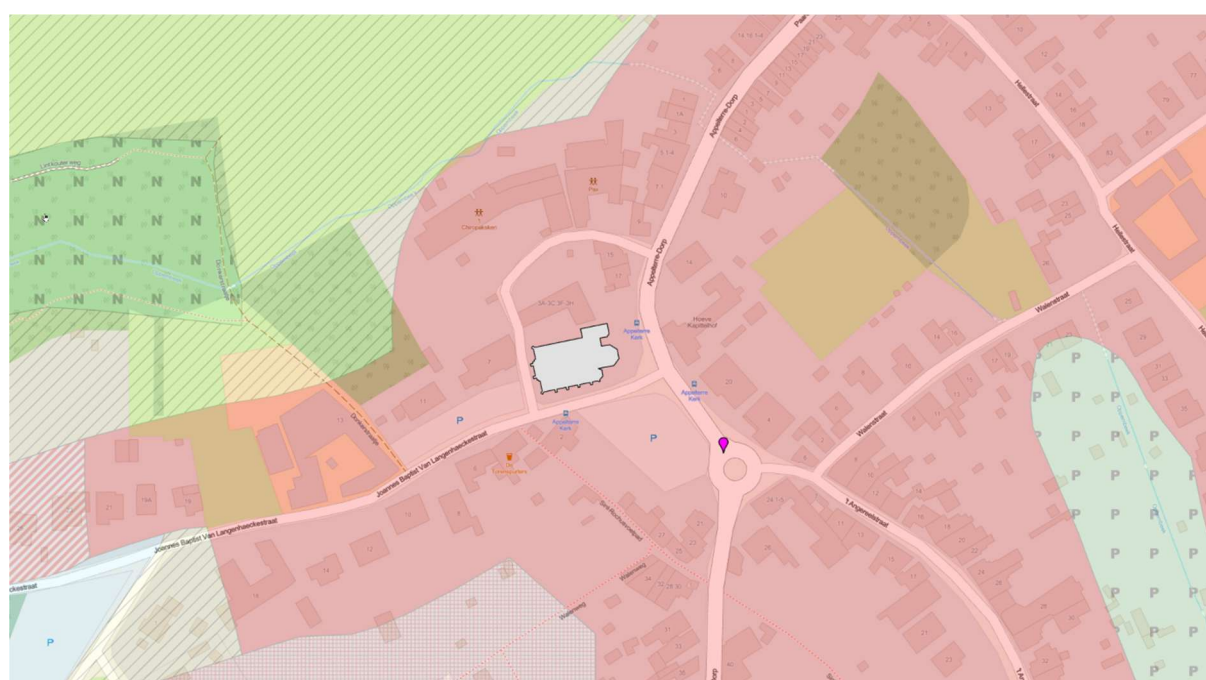
Er is een overeenkomst met Monumentenwacht voor de inspectie van het gebouw.

Het laatste inspectierapport dateert van 2020.

2.1.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving

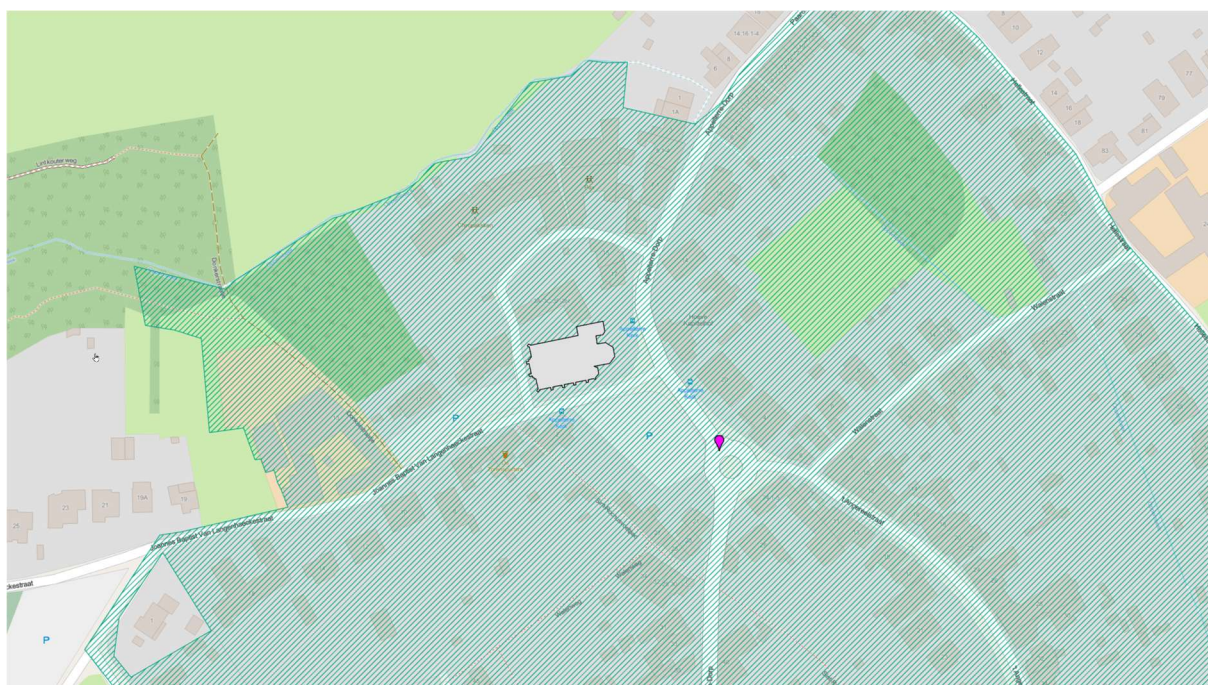
Situering volgens het gewestplan:

De kerk ligt in het BPA Guide Gezellestraat goedgekeurd op 01/03/2005

<https://www.ninove.be/bpa-guido-gezellestraat:-plan>

Bij K.B. van 13 maart 1979 werden de Sint-Gertrudiskerk en het Kapittelhof te Appelterre-Eichem als monument beschermd. Omwille van de volkskundige waarde werd tegelijk hun omgeving beschermd als dorpsgezicht.

Het koor en de toren zijn 's avonds verlicht.

Het luiden van de klok is geprogrammeerd: Apollo II Serieel met afstandsbediening, geïnstalleerd in 2009 door Clock-O-Matic.

Bereikbaarheid openbaar vervoer: bushalte in de onmiddellijke nabijheid, treinstation op 15 min. wandelafstand.

Er is een volledig uitgerust parochiaal centrum in de onmiddellijke nabijheid zie

<http://www.paxappelterre.be>.

De pastorie werd integraal gerestaureerd en is in privébezit. De tuin zal op termijn geïntegreerd worden in het jeugdvakantieverblijf in de nabije omgeving van 't Chriropaksken zie

<https://www.kampas.be/nl/domein/t-chiropaksken>

Er werd in 2017 een nieuwe lagere school gebouwd door de stad Ninove (SBS De Oogappel). De refter en de turnzaal worden verhuurd aan de verenigingen.

Er is een met traliewerk afgesloten kapel van Onze-Lieve-Vrouw van La Salette in de directe omgeving.

2.1.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie

Elke donderdag (niet op de 5de) is er een eucharistieviering in de kerk met gemiddeld 40 tot 60 aanwezigen. Er vinden ook begrafenissen, huwelijken en doopselvieringen plaats.

Er is eenmaal per jaar een kermisviering op maandagvoormiddag.

Iedere jaar is de kerk nokvol op 11 november voor de viering van Wapenstilstand.

Jaarlijks is er een kerstconcert van het koor 'In Dulce Jubilo'.

Er werden ook al concerten gehouden door de koninklijke harmonie Sint-Cecilia van Appelterre.

De kerk wordt dagelijks geopend en gesloten door een ploeg vrijwilligers.

2.2. Sint-Martinuskerk in Appelterre-Eichem

® Agentschap Onroerend Erfgoed

2.2.1. Identificatie

Naam: Sint-Martinuskerk

Geografische ligging

Eichemstraat 188, 9400 Appelterre-Eichem
Provincie: Oost-Vlaanderen

Plaats in kerkelijke structuur

Bisdom: Gent
Dekanaat: Aalst
Parochie: Sint-Gertrudis (Appelterre-Eichem)

Eigenaar: stad Ninove

Beschermingen:

De parochiekerk Sint-Martinus met omliggend kerkhof is beschermd als monument sinds 26-01-2001. De bescherming omvat de kerk, het kerkhof, de kerkhofmuur met toegangspijlers en inkomhek alsook het straatje ten westen van de kerk dat het kerkhof verbindt met de Eichemstraat. De onmiddellijke omgeving van de parochiekerk Sint-Martinus met omliggend kerkhof is beschermd als dorpsgezicht, de kerk en het kerkhof maken geen deel uit van deze bescherming als dorpsgezicht.

<https://www.odis.be/hercules/toonObj.php?taalcode=nl&id=1414>

Er werd een inventaris van de kerk gemaakt i.s.m. Erfgoed Denderland.

2.2.2. Beschrijving

a) Cultuurhistorische waarde

Uit de Inventaris van het Bouwkundig Erfgoed:

De Sint-Martinuskerk met toegangspijlers, inkomhek, straatje, kerkhof en kerkhofmuur is beschermd als monument omwille van het algemeen belang gevormd door:
de historische waarde.

14de-15de-eeuws bak-en zandstenen eenbeukig kerkje met westtorentje met ingesnoerde spits, rijk uitgewerkt zandstenen inkomportaal.

Driezijdig koor en 18de-eeuws pseudotransept, tongewelf met casementen, op koperplaatjes geschilderde laat-18de-eeuwse kruisweg en volks ruiterbeeldje van Sint-Martinus.

Bij de kerk horend kerkhof, begrensd door bakstenen muurtje en pijlers met inkomhek, met vóór de kerkinkom fragmenten van oude bevoering en van grafstenen.

Wat men zelf weet in Eichem:

Alhoewel Eichem en Appelterre reeds lang versmolten zijn tot één geheel, heeft Eichem zijn eigen bidplaats.

Evenals de kerk van Appelterre stond de kerk van Eichem onder het patronaatsrecht van de St-Gertruikapittel van Nijvel. Het gotisch kruiskerkje, daterend uit de 14e eeuw, was oorspronkelijk een kapel en werd opgetrokken in rode baksteen en zandsteen. In de 16e eeuw evolueerde de kapel tot een zaalkerkje met dwarsbeuk. Er waren 3 altaren. De twee zijaltaren waren toegewijd aan O.L.Vrouw en de H. Martinus, patroon van de wijk. Deze zijn nu verwijderd.

Bijzonder fraai zijn de laat-gotische rondboogpoort, met een geprofileerde omlijsting die uitloopt op sokkeltjes en bekroond wordt door een accoladevormig druiplijstje met een kruisbloem en de zandstenen steekboogvenster (17e-18e eeuw). Getuigen van de vele verbouwingen zijn ook de twee gedichte zandstenen deuren in de noord- en zuidgevel.

Geschreven informatie over de historiek van de kerk ontbreekt bijna volledig. In het begin van de 17e eeuw wordt zij beschreven als bouwvallig, een probleem dat in 1688 verholpen wordt door invallende Franse troepen die de kerk volledig verwoestten en afbrandden. Zij werd blijkbaar wel snel hersteld, vermits de aankoop van een nieuw altaar in 1695 reeds werd vermeld. Op verzoek van de parochianen, werd in 1790 een onderpastoor aangesteld, met last van elke zon- en heiligdag in Eichem mis te lezen, de feestdagen van Pasen, Sinterdag en de H. Geertrui uitgezonderd. Ook moest de onderpastoor er het godsdienstig onderwijs geven aan de kinderen van Eichem. Rond het einde van de 19e eeuw werden geen goddelijke diensten meer verricht, tenzij op Eichem-kermis, St-Martensdag en de begrafenisdiensten. In de 20ste eeuw kreeg Eichem opnieuw een onderpastoor en iedere dag zijn heilige mis.

De St-Martinuskerk van Eichem heeft een zeer sober interieur. Blikvanger is ongetwijfeld de unieke kruisweg, geschilderd op kleine koperplaatjes, vermoedelijk uit het einde van de 18e eeuw, met reproducties van bekende meesterwerken. De preekstoel dateert van het begin van de 20e eeuw.

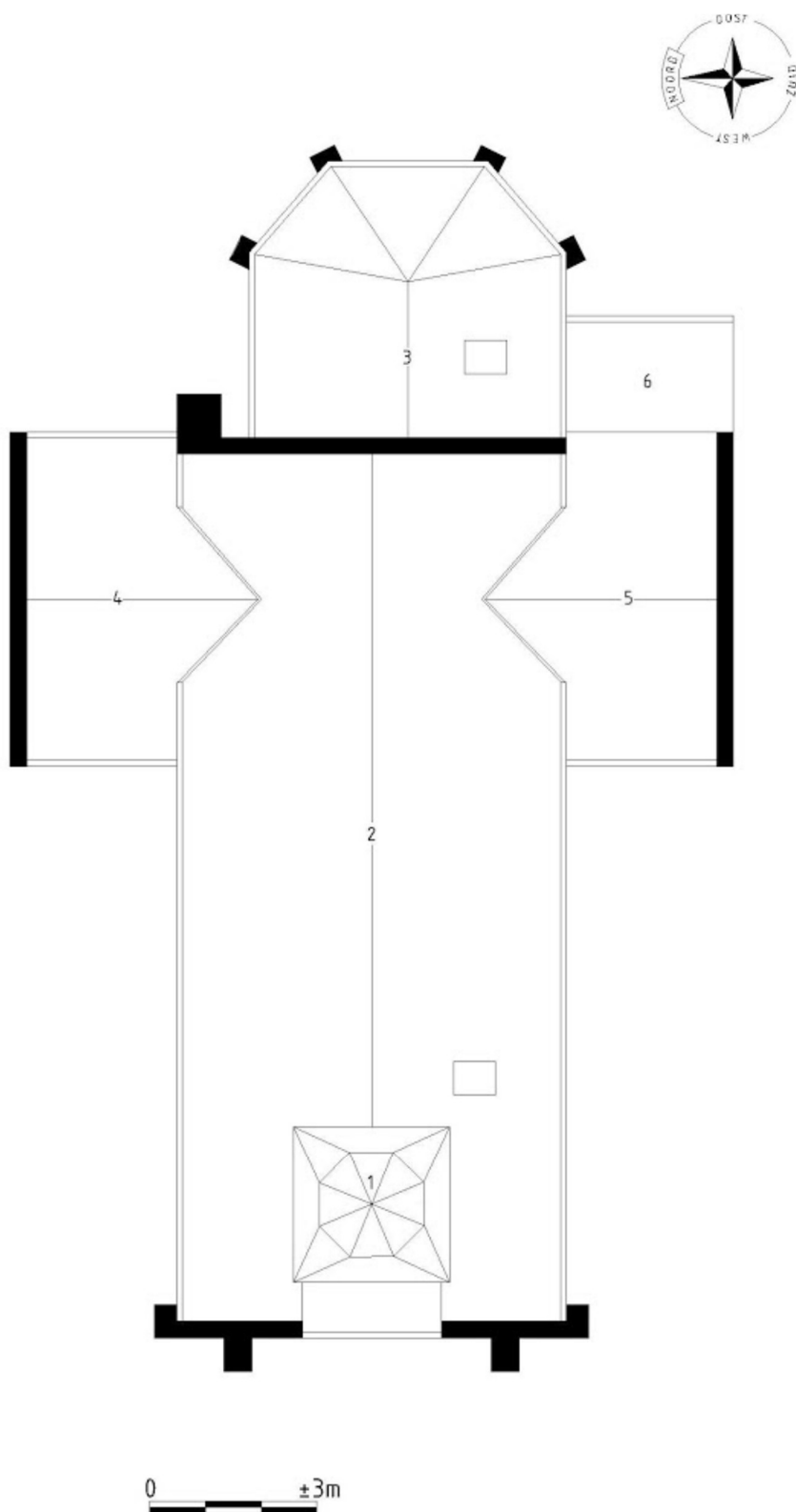

Verder is er nog een volksbeeldje van St-Martinus te paard en een nieuw beeld van voorgenoemde heilige uit 1963 gekapt door kunstenaar F. De Vos uit Destelbergen en geplaatst boven de toegangsdeur. In 1942 werd de rode bakstenen vloer vervangen door cementtegels en in 1963 werden het torentje en de voorgevel met een laag cement afgezet. Binnen de kerk bevinden zich nog twee achttiende-eeuwse grafstenen (1743 en 1772) ingemetseld in een zijbeuk.

b) Gebouw en architecturale mogelijkheden

De kerk is heel klein, er is geen mogelijkheid tot compartimentering.

Oppervlakte: ± 100m²

De kerk is eenbeukig, er is een westtorentje met ingesnoerde spits, inkomportaal, een driezijdig koor en 18de-eeuws pseudotransept, tongewelf met casementen, een kleine sacristie.

De kerk wordt omgeven door een kerkhof, begrensd door een bakstenen muurtje en pijlen met inkomhek.

Voorzieningen

Sanitair	1 toilet bij het portaal
Verwarming	gas
Verlichting	halogeen
Keukenvoorzieningen	/
Audiosysteem	
Beeldscherm(en)	/
Rolstoeltoegankelijkheid	goed
Diefstal- en brandbeveiliging	Ja, sensoren
Bliksembeveiliging	ja
Gsm-operatoren	/

Biodiversiteit

Er wonen kerkuilen en vleermuizen op zolder.

c) Bouwfysische toestand

De kerk werd in de loop van de laatste jaren volledig gerestaureerd. Zij is in zeer goede toestand. Zie daarvoor <https://www.denys.com/projecten/kerkfabriek-st-gertrudis-st-martinuskerk-eichem>

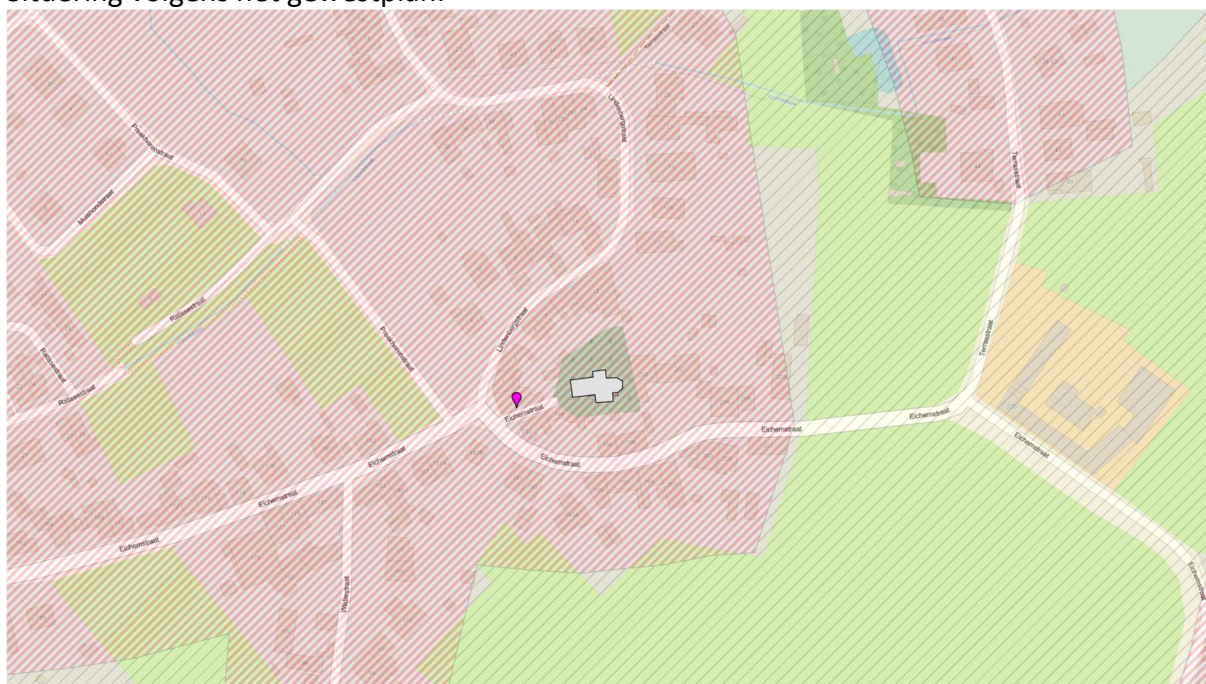
Bovendien werd een archeologisch onderzoek uitgevoerd bij die gelegenheid, uitgegeven als Archeorapport 266, van Studiebureau Archeologie bvba, door Wouter Yperman, Vanessa Vander Ginst & Maarten Smeets, Kessel Lo, 2015.

Het laatste inspectierapport van Monumentenwacht dateert van 2020.

2.2.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving

Situering volgens het gewestplan:

- agrarisch gebied met landschappelijke of bijzondere waarde (valle- of brongebieden)
- agrarische gebieden
- ambachtelijke bedrijven en kmo's
- bestaande waterwegen
- bosgebieden
- bufferzones
- gebieden voor dagrecreatie
- gebieden voor gemeenschapsvoorzieningen en openbaar nut
- gebieden voor verblijfsrecreatie
- groengebieden
- industriegebieden
- kleintuengebied
- landschappelijk waardevolle agrarische gebieden
- natuurgebieden
- natuurgebieden met wetenschappelijke waarde of natuurreservaten
- parkgebieden
- regionaal bedrijventerrein met openbaar karakter
- woongebieden
- woongebieden met cultureel- historische en/of esthetische waarde
- woongebieden met landelijk karakter
- woonuitbreidingsgebieden
- zone voor openbaar nut met nabestemming bosgebied

De kerk ligt vrij afgelegen, zij is moeilijk te bereiken met het openbaar vervoer (treinhalte op 1km) en er is helemaal geen parkeerplaats noch mogelijkheid om er te creëren. Er is een klein kerkhof rond de kerk.

2.2.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie

In de kerk vindt momenteel iedere maand op de 5de donderdag een eucharistieviering plaats waarbij gemiddeld een 40tal personen aanwezig zijn. De kerk wordt sporadisch gebruikt voor doopplechtigheden en huwelijken.

Er worden ook enkele tentoonstellingen gepland door plaatselijke verenigingen. Er werd een standaardcontract opgemaakt waarbij voor iedere organisatie vooraf een waarborg wordt gevraagd. Bij de activiteiten en de voorbereiding ervan is iemand van de kerkraad aanwezig. Het openen en sluiten van de kerk gebeurt ook door een ploeg vrijwilligers.

2.3. Sint-Amanduskerk in Aspelare

©kerkfotografie België

2.3.1. Identificatie

Naam: Sint-Amanduskerk

Geografische ligging

Geraardsbergsesteenweg z/n, 9404 Aspelare

Provincie: Oost-Vlaanderen

Plaats in kerkelijke structuur

Bisdom: Gent

Dekanaat: Aalst

Parochie: Onze-Lieve-Vrouw Hemelvaart (Ninove)

Eigenaar: stad Ninove

Bescherming(en)

In 1977 (K.B. van 11 januari) werd de Sint-Amanduskerk van Aspelare als monument beschermd. Tegelijkertijd beschermde men het kerkhof en de kerkhofmuur als landschap.

Op 19-08-1980 werd het orgel van de kerk als monument beschermd.

<https://www.odis.be/hercules/toonOBJ.php?taalcode=nl&id=2789>

2.3.2. Beschrijving

a) Cultuurhistorische waarde

Uit de Inventaris van het bouwkundig erfgoed:

Inplanting aan de Steenweg op Geraardsbergen: omringend deels ommuurd kerkhof. Oorspronkelijk afhankelijk van de Sint-Adrianusabdij van Geraardsbergen. De gotische zaalkerk uit de 15de eeuw werd circa 1631 hersteld en in 1776 gewijzigd en uitgebreid met twee zijbeuken. De plattegrond ontplooit een ingebouwde gotische westtoren, een driebeukig schip van vijf traveeën, een gotisch koor met een rechte travee en driesijdige sluiting geflankeerd door twee sacristieën uit de 18de eeuw(?). Baksteenbouw met verwerking van zandsteen voor afgeschuinde sokkel, hoekblokken en lijstwerk; gebruik van arduin in zijbeuken; behouden koor van zandsteen (zandsteen uit de groeven van Ninove). Afdekking door middel van een breed zadeldak (leien): koor onder lagere bedaking met driesijdige afwolving (leien). Vierkante westtoren, vermoedelijk opklimmend tot de 15de eeuw, gestut door middel van zandstenen steunberen met drie versnijdingen aan westzijde; bij vergroting van kerk in 1776 (zie muurankers), ingebouwd tussen de zijbeuken. Laatgotisch zandstenen korfboogportaal gemarkeerd door doorlopend verweerd peerkraalbeloop op uitgewerkte sokkeltjes, bekronende druiplijst; spitsboogvormig bovenlicht van zandsteen onder doorlopende waterlijst, drielicht met vernieuwd maaswerk; spitsboogvormige galmgaten van zandsteen voorzien van omlopende druiplijst (een per wand); ingesnoerde naaldspits. Blinde westelijke zijbeukgevels door middel van jaarankers en gevelsteen gedateerd 1776. Zijbeuken evenals de westgevels op afgeschuinde sokkel van zandsteen; horizontale geleding door middel van zandstenen muurbanden ter hoogte van de dorpels der steekboogvensters, laatst genoemde gevat in een vlakke arduinen omlijsting met sluitsteen. Daklijst van zandsteen. Gotisch koor, vermoedelijk opklimmend tot de 15de eeuw; geprofileerde sokkel. Spitsboogvensters gemarkeerd door een kordon ter hoogte van de afzaten en een over de penanten heen lopende booglijst; ijzeren harnas ter vervanging van het maaswerk; gedichte vensters en kruis in de koorsluiting. Zuidelijke sacristie met twee rechthoekige getraliede vensters in hardstenen omlijsting. Pseudo-basilicaal schip overkluisd door middel van blauwgeschilderde kappengewelf met gordelbogen op zuilen met achtszijdige sokkel, kapiteel en dekplaat. Gelijkaardige overwolving in koor.

Mobilair: Schilderijen: "Ten Hemelopneming van Maria" (noordelijk zijaltaar, 17de eeuw); "Kruisafneming" (hoofdaltaar, 17de eeuw); "Onthoofding van Sint-Jan de Doper" (zuidelijk zijaltaar, 18de eeuw); "Onze-Lieve-Vrouw op maansikkel", tondo (18de eeuw); "Doopsel van Jezus in de Jordaan" (18de eeuw). Beelden: Sint-Cornelius paus, hout (18de eeuw); Sint-Amandus van Maastricht, gepolychromeerd hout (tweede helft van de 17de eeuw); Sint-Jan de Doper, gepolychromeerd hout (18de eeuw?). Rococo getinte koorlambriserings- en koorbanken (18de eeuw); preekstoel met grisailles, in Lodewijk XVI-stijl (tweede helft van de 18de eeuw); doksaal op een cartouche gedateerd 1780; orgel van L.B. Van Peteghem van 1783. Marmeren doopvont uit de 18de eeuw. Grafsteen van Ph. de Dijn (+ 1665) en Anna Van Gaasbeek (1667); grafsteen van Jan Mosteels (+ 1531) en Barbara Van Heetvelt (+ 1531?), blauwe hardsteen, en van Joannes De Backer (+ 1741) en Joanna Laegherman (+ 1765), hardsteen, tegen de westmuur van de noordelijke zijbeuk.

DE POTTER F. & BROECKAERT J., Geschiedenis van de gemeenten der provincie Oost-Vlaanderen, Gent, reeks V, deel I

DUVERGER G., VANDENBUSSCHE & VAN DEN KERKHOVE C., Fotorepertorium, Kanton Geraardsbergen, Brussel, 1976, p. 15-16.

Bron: D'Huyvetter C., de Longie B. & Eeman M. met medewerking van Linters A. 1978: Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Provincie Oost-Vlaanderen, Arrondissement Aalst, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 5N2 (H-Z), Brussel - Gent.

Auteurs: Eeman, Michèle; d'Huyvetter, Clio & de Longie, Bea

Datum tekst: 1978

Aanvullende informatie

Het orgel werd in 1783 vervaardigd door Lambert-Benoit Van Peteghem. De orgelkast is grotendeels origineel, behalve een uitbreiding van de achterwand in 1890 door Charles Anneessens om ruimte te maken voor een trompet. Hierbij werd een kader toegevoegd waarop de deuren sluiten. Restauratie in 1971 door Jean-Pierre Draps.

Declercq, Daan (22-09-2015)

Wat men zelf weet in Aspelare:

De huidige Sint-Amanduskerk gaat terug tot de jaren 1776-1778. Toen werd de bestaande 15de-eeuwse kerk aanzienlijk vergroot. De 15de-eeuwse kerk verving op haar beurt een ouder bedehuis. De Aspelarese kerk wordt immers reeds in 1118 vermeld, en vermoedelijk ligt haar oorsprong nog verder in de tijd.

Hoe de 15de eeuwse kerk eruit zag, weten we vrij precies, ondermeer door een beschrijving van pastoor Jan Wintmolders die in 1750 bij de aartsbisschop van Mechelen zijn beklag deed over de te kleine kerk. Het duurde nog twintig jaar vooraleer het bedehuis werd aangepast aan de bevolkingstoename. Pas in 1778 werden de uitbreidingswerken, voornamelijk bestaande uit twee zijbeuken, beëindigd en kreeg de kerk haar huidig uitzicht.

De Sint-Amanduskerk is een driebeukige hallenkerk, d.w.z. zonder dwarsbeuk, onder één groot dak, in bak- en zandsteen opgetrokken met de westertoren en het koor als oudere partijen.

De vierkante toren heeft acht hoeksteunberen met zandstenen fronten. Ook de plint, het portaal, het drielicht en de galmgaten zijn van zandsteen. De toren werd bekroond door een hoge achthoekige ingesnoerde spits.

Het koor met driezijdige afsluiting, werd gemetseld met zeer fijn gehouwen zandsteenblokken.

Koor en toren werden in het derde kwart van de 18de eeuw verbonden door een nieuwbouw. Deze sluit bij het koor aan, terwijl de toren langs drie zijden werd ingesloten. Op de westgevel van de zijbeuken werd -door middel van een anker- het jaartal 1776 gevormd, een jaartal dat we ook op de noordbeuk, maar dan in hardsteen terugvinden.

De uitbreidingswerken bevatten tevens een sacristie aan de zuidbeuk. In 1851 werd aan de noordbeuk een bergruimte uitgebouwd. Tot en met de laatste eeuwwisseling waren de buitenmuren en de toren van het bedehuis witgekalkt. Pas in 1908 werd het witsel verwijderd. In 1964 werd de voorgevel van de kerk grondig opgeknapt, het jaar daarop werd het bedehuis binnenin herschilderd.

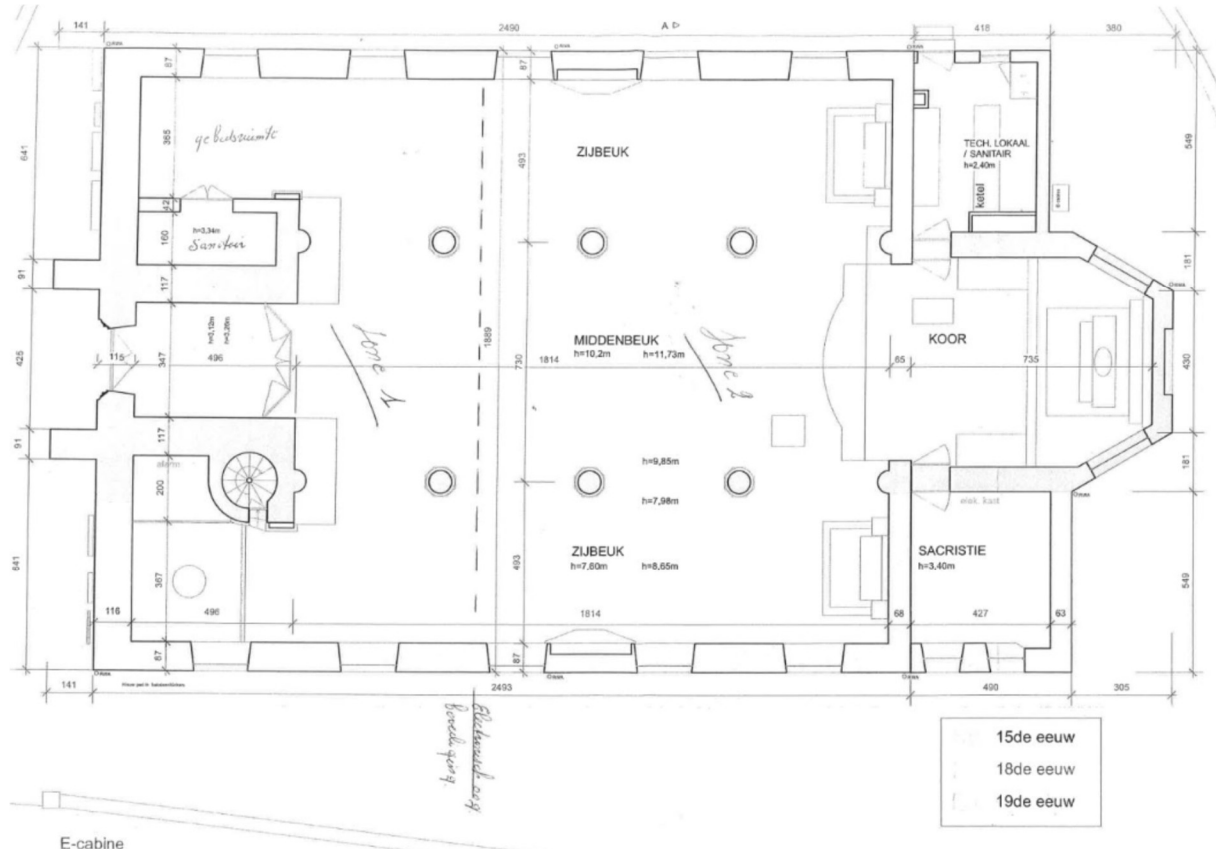
Wat het interieur betreft kan melding gemaakt worden van drie retabelstukken in barokstijl en van een orgel in 1783 gebouwd door L.B. Van Peteghem uit Gent, herbouwd in 1890 door Ch. "Ch.Agneessens" en gerestaureerd in 1971.

In de kerk vinden we ook de grafsteen terug van "Filips De Deyn mathematicus et geographicus". Deze beroemde inwoner van Aspelare leefde in de 17e eeuw en tekende als gezworen landmeter prachtige kaarten, waarvan vele in opdracht van de Ninooftse Norbertijnenabdij. Het koperen hekwerk dat op de grafsteen werd bevestigd, wordt bewaard in de KMKG te Brussel. Het kruis op de toren is van 1928 en werd gemaakt door "Frans Barbieur", smid op de Biest.

b) Gebouw en architecturale mogelijkheden

Zie hiervoor het grondplan van de kerk. De kerk is vrij gemakkelijk op te splitsen in 2 deelruimtes. Extern uitbreiden is moeilijk, gezien de ligging aan de steenweg op een hoek.

Oppervlakte: kerk ±450m²; sacristie 20m²

Opbouw

De kerk is 3-beukig, met een sacristie en parallel een technische ruimte.

Voorzieningen

Sanitair	1 verouderd toilet, naast verwarmingsinstallatie
Verwarming	oude gasketel
Verlichting	halogeen
Keukenvoorzieningen	spoelbak
Audiosysteem	ja
Beeldscherm(en)	nee
Rolstoeltoegankelijkheid	moeilijk
Diefstal- en brandbeveiliging	camera's en sensoren
Bliksembeveiliging	ja
Gsm-operatoren	ja

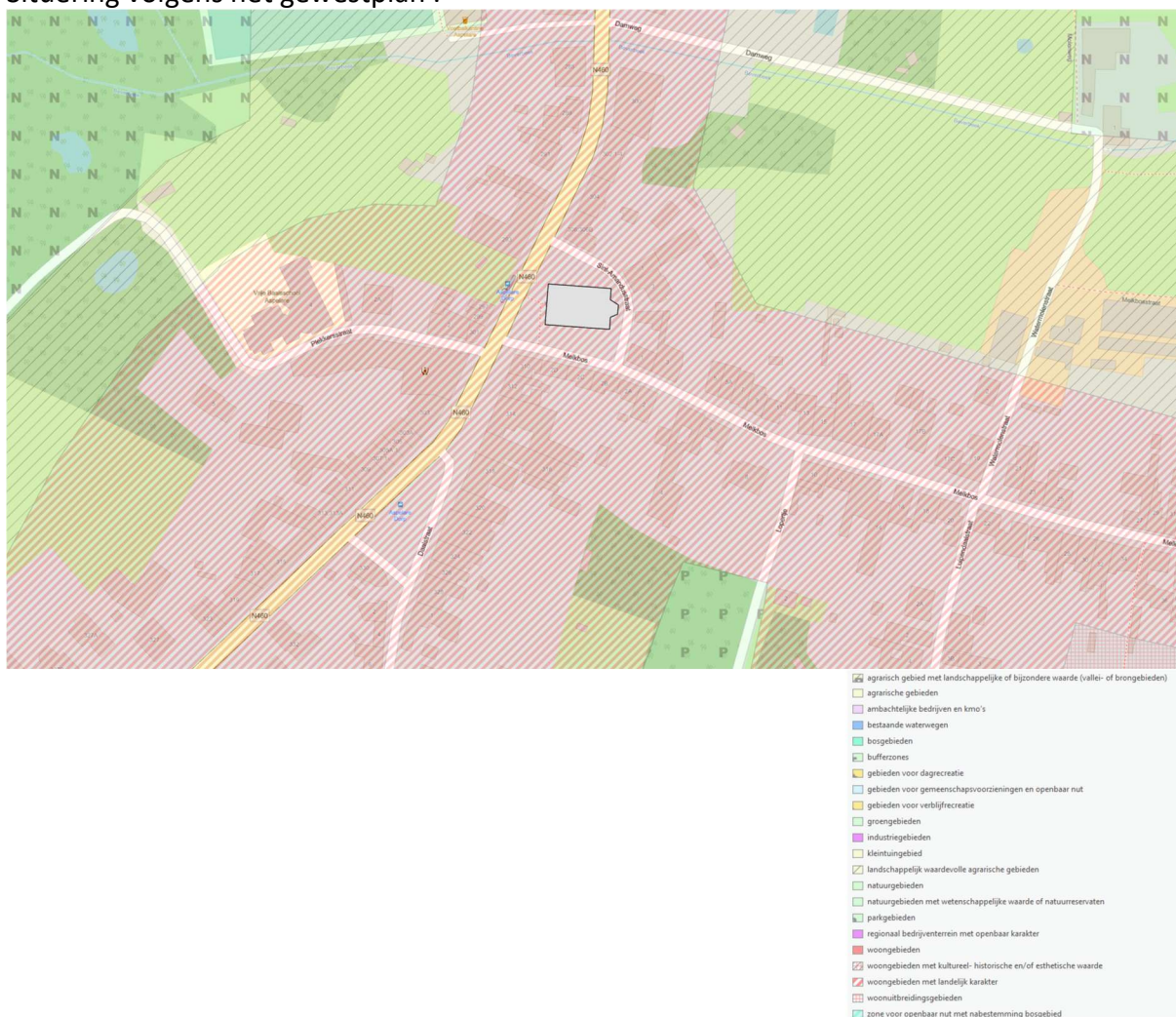
c) Bouwfysische toestand

De bouwfysische toestand is goed tot zeer goed. Er is een bouwhistorische nota die deel uitmaakt van het restauratiedossier en gedeeltelijk gebaseerd is op eerdere inspecties van de Monumentenwacht. Monumentenwacht volgt alles 2-jaarlijks op.

2.3.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving

Situering volgens het gewestplan :

De kerk ligt niet in een BPA.

De kerk is een uniek beschermd gebouw in het midden van het dorp gelegen, met de mogelijkheid om even tot bezinning te komen.

In de onmiddellijke omgeving zijn te vinden:

- Een lagere school
- Een RVT met ongeveer 120 bedden
- Een kerkhof rond de kerk met enkele opmerkelijke grafzerken
- In de pastorietaan, die eigendom bleef van de stad, werd een speelplein ingericht
- Parkeermogelijkheid
- Er is een bushalte aan de overzijde van de weg (Lijn Aalst/Geraardsbergen) en op 200 m wandelafstand (Lijn Ninove/Zottegem)
- Op het Dorpsplein is een ruime parking.

2.3.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie

a. Liturgisch gebruik

Het liturgisch leven is quasi volledig stilgefallen.

Om de 6 weken eucharistieviering op maandagavond.

Zeer sporadisch doopsels, huwelijken en uitvaarten.

b. Open kerk

De kerk is geopend van 9 tot 16u (winter) of 17u (zomer). In de grote vakantie sluit de kerk om 20u.

c. Cultureel gebruik

Jaarlijks: Harmonie KEVA kerstconcert en 'Despauterius' cultureel project van de Marnixring i.s.m. KEVA.

Op aanvraag: voordracht, poëzie en lezingen, lezingen over de historiek van de kerk en tentoonstellingen van schilderijen en beeldhouwwerk.

2.4. Sint-Petruskerk in Denderwindeke

©Open Churches EU

2.4.1. Identificatie

Naam: Sint-Petruskerk

Geografische ligging

- Edingsesteenweg 349, 9400 Denderwindeke
- Provincie: Oost-Vlaanderen

Plaats in kerkelijke structuur

- Bisdom: Gent
- Dekenaat: Aalst
- Parochie: Sint-Petrus (Denderwindeke)

Eigenaar: stad Ninove

Bescherming(en)

Enkel het orgel van de kerk kreeg bescherming als monument sinds 19-08-1980.

<https://www.odis.be/hercules/toonOBJ.php?taalcode=nl&id=1591>

2.4.2. Beschrijving

a) Cultuurhistorische waarde

Uit de Inventaris van het Bouwkundig Erfgoed:

Inplanting op de Plaats (Steenweg Ninove-Edingen), omringd door een ommuurd gedesaffecteerd kerkhof. Eertijds onder het patronaat van de abdij van Vicogne; geestelijke dienst in 1735 overgedragen aan de norbertijnen van Ninove. Gotische kerk verwoest door een brand van 1838. Huidige neoclassicistische kerk opgetrokken van 1838 (zie datering gevelplaat) tot 1842; integratie van behouden laatgotisch koor. Toren voltooid in 1860.

De plattegrond ontplooit een deels ingebouwde westtoren, een driebeukig schip van vijf traveeën en een laatgotisch koor van twee rechte traveeën met driezijdige sluiting, geflankeerd door twee latere sacristieën. Afdekking door middel van een zadeldak (kunstleien) vernauwd over koorpartij. Baksteenbouw met schaarse verwerking van zandsteen (hergebruikt materiaal?) en arduin; koor van zandsteen. Westgevel op zandstenen sokkel, gedomineerd door deels ingebouwde vierkante westtoren met zware torenromp, afgelijnd door zandstenen hoekblokken, uitlopend op een smaller gedeelte met twee geledingen; ingesnoerde naaldspits. Rechthoekig portaal in een geprofileerde omlijsting van arduin met bekronend hoofdgewel; stenen basreliëf (graflegging) boven het houtwerk. Erboven, rondboogvenster, rondboogvormige galmgaten en uurwerkplaten. Rondboognissen met stenen beelden van Sint-Petrus en Sint-Paulus in de westelijke zijbeukgevels. Zijbeuken afgelijnd met zandstenen hoekblokken op zandstenen sokkel, verlicht door middel van rondboogvensters met ijzeren harnas. Laatgotisch koor op sokkel gestut door steunberen met versnijdingen. Spitsboogvensters, gedicht behalve een, afgelijnd met waterlijst, doorgetrokken ter hoogte van de steunbeerkop; vernieuwde tracering. Calvarie in de koorsluiting. Noordelijke sacristie gemarkeerd door rechthoekige deur in een omlijsting van zandsteen. Schip geritmeerd door rondboogarcaden op Toscaanse zuilen met achtzijdige sokkel. Overkluizing van middenbeuk en koor door middel van pseudo-tongewelf. Pseudo-kruisribgewelf in zijbeuken.

Mobilier: Schilderijen: "Marteldood van de Heilige Petrus" door C. Le Brun (1680) op het hoofdaltaar; triptiek met "Verrijzenis" door leerling van O. Van Veen (1590); "Visitatie" (17de eeuw); "Heilige Familie" (17de eeuw); "Kruisiging" (17de eeuw); werken van de Vlaamse school (17de eeuw): Grafleggingen, een van leerling van G. de Craeyer (1670). Beeldhouwwerk: houten beeldengroep, Calvarie (18de eeuw); houten pelikaan (18de eeuw). Twee biechtstoelen uit de eerste helft van de 18de eeuw; voorts 19de-eeuws meubilair. Doopvont (18de eeuw); **orgel** van Vereecken (tweede helft van de 19de eeuw); grafstenen uit de 18de eeuw. Rondom de kerk (exterieur) zijn de staties van Onze-Lieve-Vrouw van de Zeven Weeën aangebracht in de vorm van arduinen niskapelletjes met terracottareliëfs.

DE COCK P., *Geschiedenis van Denderwindeke*, Galmaarden, 1962.

DUVERGER G.-VANDENBUSSCHE-VAN DEN KERKHOVE C., *Fotorepertorium*, Kanton Ninove, 1976, p. 21-23.

Bron: D'Huyvetter C., de Longie B. & Eeman M. met medewerking van Linters A. 1978: *Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Provincie Oost-Vlaanderen, Arrondissement Aalst*, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 5N2 (H-Z), Brussel - Gent.

Auteurs: Eeman, Michèle; d'Huyvetter, Clio & de Longie, Bea

Datum tekst: 1978

Wat men zelf weet in Denderwindeke:

De eerste kerk te Denderwindeke werd waarschijnlijk gebouwd op het einde van de 7de eeuw ten tijde van de kerstening van de streek door de H. Amandus op de plaats van de huidige kerk. Nadat de

parochie in 896 aan de Gentse St-Pietersabdij werd geschonken , werd deze in 1492 overgenomen door de Norbertijnerabdij van Vicoigne die ze op haar beurt vanaf 1735 overdroeg aan de Norbertijnen van Ninove. De oudste afbeelding van de kerk werd gevonden op een 17de eeuwse kaart die nu bewaard wordt in het Ninoofse stadsarchief. Uit dekenale verslagen blijkt dat de kerk in 1623 mooi gewit was. In 1750 werd ze gerestaureerd en twee jaar later werd er een vloer in gelegd in blauwe hardsteen .

Sporen van deze gotische kerk zijn nog steeds terug te vinden in het huidige gebouw dat dateert uit 1838. Het laatgotische koor uit de 15e eeuw in natuursteen bleef bewaard. Boven het hoofdaltaar hangt 'De Marteldood' van Sint-Petrus van Antoon Sollaert – 1680. Verder vindt men er een houten triptiek met de kruisiging van Christus uit 1590 van Otto Van Veen , de "graflegging van Christus" van Abraham Janssen van Nyssen uit 1670 en " de pestheiligen ". Deze schilderijen werden in 2012 deskundig gerestaureerd en met zekerheid aan deze schilders toegeschreven.

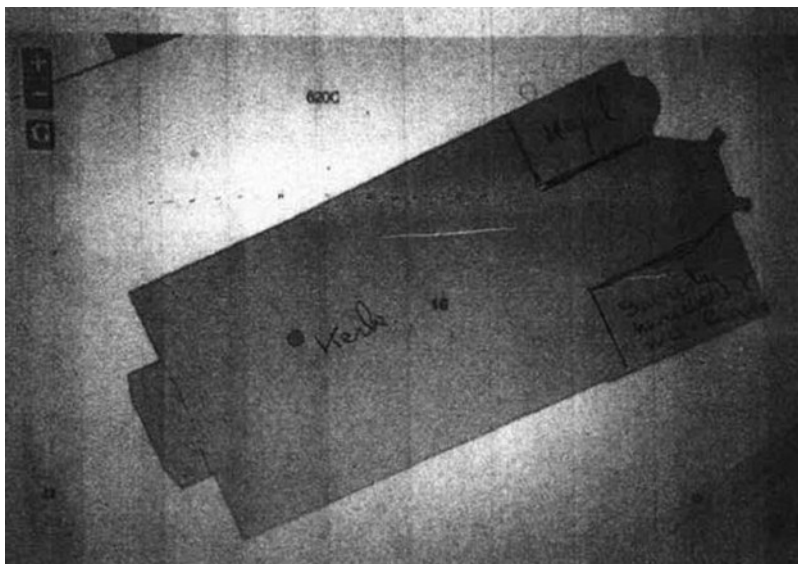

®Open Churches EU

Rondom de kerk bevindt zich de zes staties van O.-L.-Vrouw van Zeven Weeën, in de vorm van arduinen niskapelletjes met gekleurde terracottareliëfs. Zij dateren uit 1808 en vermelden telkens de naam van de schenker. Als zevende statie fungeert het bas-reliëf boven de ingang van de kerk. De St-Pieterskerk van Denderwindeke is één van de weinige kerken van Groot-Ninove die nog omgeven worden door een kerkhof. De 19e eeuwse graven werden niet vervangen door latere door de aanleg van een nieuw kerkhof in de 20e eeuw. Achter het koor vindt men enkele pronkstukken van funeraire archeologie : twee stenen kruisen daterend uit de 1ste helft van de 18e eeuw, enkele fraaie interbellumgraven en de grafplaat van Petrus Kindekens "groot vicaris van den bisschop van Detroit en stichter van het Amerikaanse College te Leuven."

b) gebouw en architecturale mogelijkheden

De grootte van de kerk :
 Het schip : 29,00 m x 18,00 m
 Het koor : 14,00 m x 7,00 m
 De kapel : 10,00 m x 5,5 m (links van het koor)
 De sacristie : 11,00 m x 5,5 m (rechts van het koor)
 + nevenlokaal, wc en lavabo
 De kelder : 5,5 m x 5,5 m

Er is verwarming op gas, zeer goed uitgeruste elektriciteit, geluidsinstallatie en sanitair.

Er is toegankelijkheid voor andersvaliden, behalve aan de kerkdeur.

De kerk heeft een waardevol interieur.

Er is een mogelijkheid om het koor en schip af te scheiden.

c) Bouwfysische toestand

De toestand is heel goed.

De buitenrestauratie van de kerk dateert uit de periode 1992-1994.

De binnenrestauratie dateert uit de periode 2003-2005.

De restauratie van 24 schilderijen dateert uit de periode 2008-2012. (kruisweg inbegrepen)

Monumentenwacht is aangesteld voor de inspectie van de kerk.

Oppervlakte: kerk 620 m²; weekdagkapel 55m²; sacristie 60,5m²

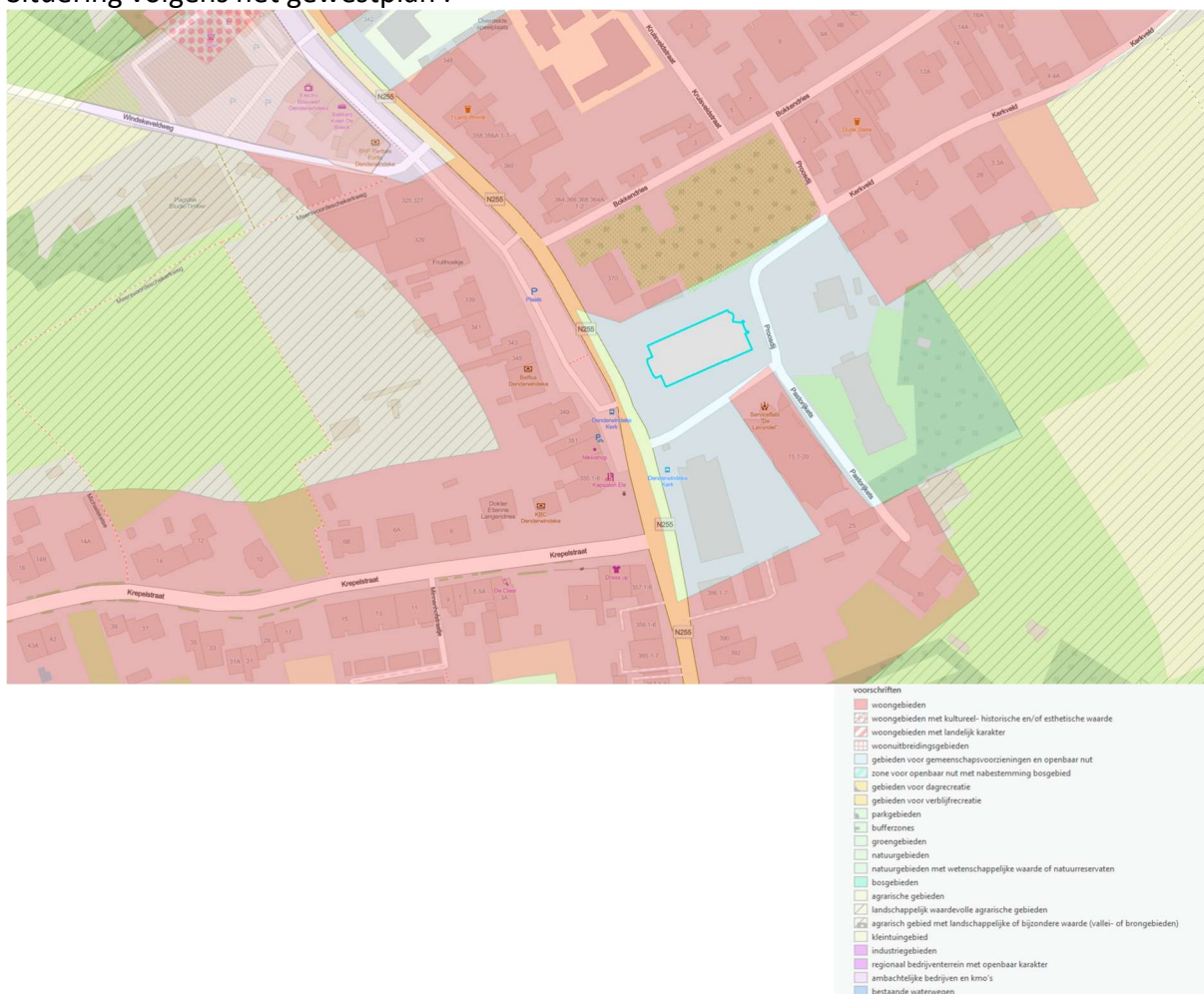
Voorzieningen

Sanitair	1 verouderd toilet, naast de verwarmingsinstallatie
Verwarming	gas
Verlichting	halogeen
Keukenvoorzieningen	spoelbak
Audiosysteem	ja
Beeldscherm(en)	nee
Rolstoeltoegankelijkheid	moeilijk
Diefstal- en brandbeveiliging	camera's en sensoren
Bliksembeveiliging	ja
Gsm-operatoren	ja

2.4.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving

Situering volgens het gewestplan :

De kerk ligt niet in een BPA

De kerktoeren is 's avonds en 's nachts verlicht.

De klokken luiden regelmatig : misviering, overlijden, begrafenis, angelus

Er is openbaar vervoer met bushalte aan de kerk.

Er is een grote parking langs de andere kant van de kerk. Tevens is er nog een grote parking achter het parochiaal centrum – Trefpunt . Op ongeveer 150 m van de kerk.

Er is een gemeentelijke school (kleuter en lager onderwijs) met meer dan 650 leerlingen op 100 m van de kerk.

Er zijn serviceflats (20) op 50 m van de kerk. In 2018 werd de bouw gerealiseerd van 36 seniorenflats met ontmoetingscentrum (naast de kerk).

Achter de kerk (in de vroegere pastorie) bevindt zich “ De Okkernoot” (instelling voor personen met autisme) met 25 studio's.

2.4.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie

Wekelijks is er een eucharistieviering op zondag (gemiddeld 50 personen).

Er zijn dopen, huwelijken, uitvaarten in het kerkgebouw.

Ter ere van O.L.V. ter 7 Weeën bestaat officieel sinds 1813 (officieus veel ouder) een “Wegom” langs de veldwegen en kapellen. De 3 de zondag van september is er ieder jaar een optocht (vroeger processie) langs deze veldkapellen. Afstand rond 3 km.

De Okkernoot gebruikt dagelijks de weekdagkapel (nevenbestemming).

Occasioneel is er een concert (gevraagd door verenigingen), met standaardcontract.

De kerkfabriek houdt toezicht en opent en sluit de kerk.

2.5. Onze-Lieve-Vrouw Lichtmiskerk in Lieferinge

2.5.1. Identificatie

Naam: Onze-Lieve-Vrouw Lichtmiskerk

Geografische ligging

- Lieferingeplaats 9400 Lieferinge
- Provincie: Oost-Vlaanderen

Plaats in kerkelijke structuur

- Bisdom: Gent
- Dekenaat: Aalst
- Parochie: Sint-Petrus (Denderwindeke)

Eigenaar: stad Ninove

Bescherming(en)

- Beschermd als monument sinds 28 januari 1937. De dorpskom van Lieferinge is sinds 1981 beschermd als dorpsgezicht.

<https://www.odis.be/hercules/toonOBJ.php?taalcode=nl&id=2790>

2.5.2. Beschrijving

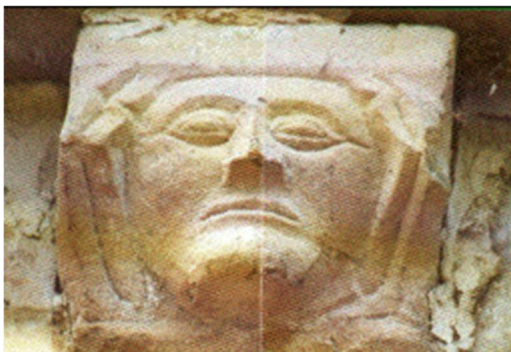
a) Cultuurhistorische waarde

Op 22 december 1936 werd de Onze-Lieve-Vrouw Lichtmiskerk van Lieferinge, als een van de eerste monumenten van Groot-Ninove (samen met de Ninoofse abdijkerk), beschermd.

De kerk is naar het oosten georiënteerd en omringd door een ommuurd kerkhof. Deze ommuring werd opgetrokken in de 16e eeuw in opdracht van de deken om de dieren van het kerkhof te houden.

De huidige kerk valt op door haar heterogeen uitzicht : de vierkante westtoren , het driebeukig schip met uitspringende dwarsbeuk , het koor en de oost- en zuidsacristie zijn tevens ook nog opgebouwd uit verschillende materialen .

De Onze-Lieve-Vrouwekerk bevat een belangrijke romaanse kern. In de westgevel, waar zich de hoofdingang van de kerk bevindt, treft men nog de meeste restanten van dit oude romaanse kerkje. Dit kerkje werd opgetrokken in zogenaamde breukstenen (zandsteen met een grove korrel , ook gekend als "veldstenen", in onze streek ontgonnen in Geraardsbergen). Over het uitzicht van dit eerste bedehuis tast men in het duister. Dat de breukstenen ook in andere delen van de kerk dan de westgevel werden gerecupereerd wijst erop dat het oude romaanse kerkje allicht groter was dan het huidige koor .

Boven de romaanse onderbouw bevindt zich een vroeggotische bovenbouw daterend uit einde 13e - begin 14e eeuw. Vooral in de westgevel bleef de vroeggotische bouwstijl goed bewaard. Getuige hiervan zijn de roosvenstertjes en de fries met maskerkopjes (datering 1200). Vermoedelijk had de kerk in die periode een zijbeuk aan de noordelijke zijde.

Later werd, vermoedelijk om een altaar bij te plaatsen, een zuidelijke dwarsbeuk bijgebouwd. In 1620 waren er 3 altaren (hoofdbeuk en 2 zijbeuken). Bij deze aanbouw werd een rij spitsboogvensters opgevuld met bakstenen

en werd ook de fries met de 33 maskerkopjes aan deze zijde van de kerk verstopt onder het dak .

Bij de latere restauratiewerken van 1993 werd deze verhulling bij het wegnemen van de dakbedekking van de zuidelijke dwarsbeuk terug blootgelegd. De recent ontdekte kopjes zijn, dankzij hun jarenlange afscherming, in perfecte staat. Deze ontdekking ontkracht ook de 'legende' (oa terug te vinden bij 'De Potter en Broeckaert ') van de 13 maskerkopjes onder de kroonlijst van de westgevel. Volgens deze stelling waren de maskerkopjes een voorstelling van een Lieferingse boer met zijn twaalf zonen die hun heer hielpen bij zijn strijd tegen een rivaal. Nog andere bronnen zagen er de portretten in van de makers van de kerk. Volgens Prof. J.L. Bernard zouden deze maskerkopjes een restant kunnen zijn van een vroegere Keltische cultuur , overgenomen in de Romaanse Kunst.

De bouw van de toren kan voorlopig niet gedateerd worden. In 1665 werd een zuidelijke sacristie opgetrokken. In 1727 werd het gewelf van de kerk beplakt met pleisterkalk versierd met bloemen en figuren. In 1775 werd de kerk volledig verbouwd. De zijbeuk werd verhoogd , de westgevel kreeg zijn huidige vorm, aan de oostzijde werd een barokke sacristie toegevoegd en het bedehuis kreeg zijn rococo-interieur. Zowel de muurankers in de geveltop als de zandstenen nissen eronder dragen het jaartal 1775. Tegen de sacristiemuur rust de grafsteen van pastoor "Joannes Mehoudens " (+ 1807), die 52 jaar lang dorpsheer was. Binnenin de kerk rust de grafzerk van "Philippus de Colins", heer van Lieferinge, en "Anna de Schrevel " tegen één van de koormuren .

Achteraan links in de kerk staat een merkwaardige 15e-eeuwse doopvont in blauwe hardsteen. Voor het altaar ligt de fraaie grafzerk van pastoor "Guillelmus De Groote", 21 jaar dorpsheer van Lieferinge en er overleden in 1646. De biechtstoel met beelden van O.-L.-Vrouw met Kind en de H. Antonius dateert uit de 17e en 19e eeuw. Op het O.-L.-Vrouwaltaar prijkt het 18e eeuwse schilderij 'O.-L.-Vrouw met kind schenkt de rozenkrans aan de H. Dominicus'. In de omgeving van het rechter zijaltaar staat een gepolychromeerd 16e eeuwse beeld van de H. Barbara. Het hoogaltaar wordt geflankeerd door twee 18e eeuwse reliekschrijnen. Links dat van St. Elooï en rechts de H. Martinus. Boven het schrijn van St. Martinus prijkt een houten Madonna uit de 16e eeuw. Eertijds stond deze 86 cm hoge sculptuur in de zandstenen nis in de top van de oostgevel. Het orgel werd gebouwd ca. 1780 en in 1840 verbouwd door de gekende orgelbouwer P.H. Anneessens. Sinds 23 oktober 1764 bestond er in Lieferinge een broederschap van St. Elooï. Zijn feest werd er met grote luister gevierd. Van verre kwamen boeren te paard en reden stoetsgewijs rond de kerk en het dorp. De dieren werden gezegend en een hoefsmid gaf een hamerslag op een hoefijzer van ieder paard.

Tijdens het onderzoek van het kerkinterieur, uitgevoerd in 2001, werden interessante ontdekkingen gedaan, die ons meer vertellen over die complexe bouwgeschiedenis.

Daarbij rijst de vraag wat er van de Romaanse kerk is overgebleven. Het is aanlokkelijk om een deel van de buitenmuren 12de of 13de eeuws te dateren. Maar helaas, omdat het steenverband rond de gotische ramen van de middenbeuk niet verstoord is, moeten we die gevels eerder eind 13de, begin 14de eeuws dateren, dus vroeg gotisch.

Deze ramen met gevels kunnen we nu bewonderen op de zolder van de zuidelijke zijbeuk. Deze ramen zijn inderdaad weggeborgen sinds de aanpassing van de zijbeuken. Eén raam bevat trouwens nog het originele maaswerk. We hebben de toegang tot de toren en de zolders verbeterd, opdat u er nu gemakkelijker kunt rondlopen en kunt bewonderen.

Het enige element dat zeker Romaans kan gedateerd worden, is het venster van de noordelijke transeptarm met zijn typische rondboogvorm en bolvormige raamprofileringen.

De mogelijk nog Romaanse kolommen en langsmuren van de middenbeuk werden vervangen door kolommen met koolbladkapitelen. Daarvan zijn er nog twee bewaard en één terug vrij gemaakt, rechts achteraan in de kerk. Later werden die weggestopt met de verzwarende van de pijlers onder de

toren en het aanbrengen van de huidige kolommen van de middenbeuk. We vermoeden dus dat er twee gotische bouwfasen waren.

Boven de vrij vlakke plafonds in middenbeuk en koor vonden we nog een tweede bepleisterde zoldering, met heel mooi stucwerk. Het gaat hier om delen van de 16de of 17de eeuwse bouwphase van de kerk. Deze plafonds zijn nu eveneens vanaf de zolder van de zuidelijke zijbeuk te bewonderen. Zie ook <http://www.denys.be/nl/projecten/index/181/KF-OLV-LICHTMIS-Lieferinge/2/restoration-works>

De bouwgeschiedenis van dit kerkgebouw is inderdaad vrij complex en ondanks doorgedreven onderzoek zowel voor als tijdens de restauratie van het interieur werd niet alles opgehelderd. Met de archeologische opgravingen die vooraf gingen aan de aanleg van de nieuwe verwarmingsinstallatie was alle hoop gericht op nieuwe vondsten. Onder de huidige vloer werd 12 cm lager een tweede ontdekt, bestaande uit een dunne mortellaag met tegelafdrukken. Er werden tussen de huidige kolommen geen kettingmuren aangetroffen, hetgeen er mogelijk op wijst dat de romaanse kerk reeds driebeukig was, met een zeer ondiep transept en een rechthoekig koor, dus enigszins zoals het nu nog altijd is. Er werden ook geen sporen aangetroffen die ouder zijn dan de kerk.

De restauratie van het kerkgebouw startte in de jaren '90 met deze van de daken en gevels o.l.v. ir. Luc Durant. Architect Rutger Steenmeijer volgde hem op voor de restauratie van het interieur. Eerst werd een alomvattend onderzoek uitgevoerd, dat daarnet reeds werd aangehaald.

De muren en plafonds waren oorspronkelijk wit en later in een vaal geel, licht groen en roze geschilderd. We opteerden om de 18de eeuwse situatie te herstellen, met respect voor de mooie stucwerk plafonds met zware kroonlijsten, en alles terug wit te schilderen in een kalkverf zoals het vroeger was. Dit zorgt trouwens ook voor een zeer goede akoestiek in deze ruimte.

Rond de altaren werden fragmenten van contour- en schaduwschilderingen gevonden, typisch voor de 17de en 18de eeuw, maar er was te weinig informatie om ze te reconstrueren.

Op de 18de eeuwse altaren (met nog 17de eeuwse restanten) werden tijdens het onderzoek verschillende afwerkingslagen gevonden, vooral marmerschilderingen. Er werd vastgesteld dat die nog vrij gaaf waren, op de onderste zones na die vooral door vocht en gebruik waren beschadigd. Na een vrij intensieve herstelling van alle houtwerk werden de marmerschilderingen, gereinigd, gefixeerd en geretoucheerd en waar nodig herschilderd.

De 17de eeuwse preekstoel, de biechtstoelen en de koorbanken waren in bijzonder slechte staat. De preekstoel was doorgezakt en de hemel hing scheef. Het houtwerk van de biechtstoelen, die in nissen tegen de muren stonden, was aan de onder- en achterzijde volledig weggerot. De treden en ruggen van de biechtstoelen werden vrijwel volledig vernieuwd, met herbruik van zoveel mogelijk origineel materiaal.

De koorbanken waren een verrassing. De onderdelen stonden de laatste tientallen jaren verspreid in de kerk als zitbanken en bergkasten in de dwars- en zijbeuken.

Maar het was door recent ontdekte foto's in het archief van het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium te Brussel en op hoge resolutie gedigitaliseerd dat ontdekt werd dat het om de 17de eeuwse koorbanken ging. Het geheel werd terug geassembleerd op nieuwe treden en aan weerszijden van het hoogkoor opgesteld.

Het tochtportaal, de orgelkast en het doksaal vormen een mooi ensemble dat eveneens terug in ere werd hersteld. Ernaast bevindt zich een mogelijk nog 16de eeuwse deurtje dat toegang geeft tot de spiltrap in de grote toren; ook hieraan was veel te herstellen. Voor de 15de eeuwse doopvont is een nieuw deksel gemaakt. De communiebank staat terug op haar vroegere plaats en ook het deurtje ervan functioneert terug.

Ook werd veel aandacht besteed aan de afwerking van alle meubilair. Het was ofwel geboend of met schellak gevernist, zoals tochtportaal, doksaal en communiebank, ofwel was het geschilderd, eenkleurig of met een imitatie eikschildering afwerkt, zoals de koorbanken. Deze dikwijls nog originele afwerkingen werden gerespecteerd en geretoucheerd en indien nodig aangevuld.

In een afzonderlijke aanneming werden alle schilderijen en beelden gerestaureerd, ook de schilderijen die zich in de altaren bevinden. Tijdens de restauratie van het hoogaltaar werd nog een schilderijtje ontdekt, dat na restauratie nu links van het hoogaltaar hangt.

Spectaculair was de vrijlegging van de oude polychromie in zilver- en bladgoud van het tabernakel op het hoogaltaar. Het is nu een bijzonder mooi pronkstuk in deze kerk.

Met de restauratie van dit kerkinterieur werden ook de verwarming en elektrische installatie vernieuwd. De verwarmingsketel staat op zolder, in een goed beveiligde en geventileerde ruimte. Die bedient de vloerventilo-convectoren in de kerk en de radiatoren in de bijlokalen. Een meet- en regelsysteem zorgt ervoor dat het klimaat in deze kerk is afgestemd op het meubilair en de kunstwerken in deze kerk, maar dat het ook voor u hier in de winter behaaglijk is.

Bij de volledige vernieuwing van de elektrische installatie valt voor u vooral de nieuwe verlichting op. En eigenlijk is het niet de bedoeling dat de verlichting opvalt, maar wel het interieur en vooral het meubilair en de kunstwerken die hiermee worden belicht. Nog minder opvallend is de beveiligingsinstallatie tegen brand en diefstal. Aan deze realisatie, over een periode van ruim vijftien jaar, hebben heel wat mensen meegewerkt. In de eerste plaats de aannemers, die met veel toewijding en vakmanschap voor de realisatie instonden: Van den Borre te Wevelgem en Studiebureau Archeologie te Kessel-Lo voor het onderzoek, Studiebureau Herelixka voor de studie van de technische installaties, BE-consult voor de veiligheidscoördinatie, Denys te Wondelgem voor alle bouwkundige werken, de restauratie van het meubilair en de schilderwerken, Altritempi te Brasschaat voor de restauratie van beelden en schilderijen, Ardovlam voor de beveiliging, Van Cauter te Lede voor de verwarming en Van Cromphaut Technics te Outer voor de elektrische installatie. Profiel te Wevelgem, Ruben Willaert te Sijsele en Philippe De Praeter te Borsbeek stonden als onderaannemers in voor het meubilair.

Tijdens de buitenrestauratie in de jaren '90 werd het orgel gedemonteerd en opgeslagen. De restauratie ervan werd nog niet gerealiseerd.

b) Gebouw en architecturale mogelijkheden

De kerk heeft een vierkante westtoren, een driebeukig schip met uitspringende dwarsbeuk, het koor en de oost- en zuid-sacristie.

In de zuid-sacristie bevinden zich de elektriciteitspanelen en beveiligingspanelen. Boven de oost-sacristie bevindt zich de verwarmingsinstallatie.

Deze werden bij de restauratie in 2014 en 2015 volledig vernieuwd.

Er is een waterkraantje in de oost-sacristie maar verder zijn er geen sanitaire voorzieningen in de kerk.

Er zijn leidingen voorzien voor een geluidsinstallatie maar noch aansluitingen noch geluidsinstallatie zijn voorhanden.

Bij een recente tentoonstelling werd vastgesteld dat de toegang voor andersvaliden moeilijk is.

De kerk is beschermd als monument en de dorpskom als dorpsgezicht waardoor uitbreidingsmogelijkheden waarschijnlijk beperkt zijn.

Oppervlakte: ±185 m²

Voorzieningen

Sanitair	nee
Verwarming	gas
Verlichting	halogeen

Keukenvoorzieningen	nee
Audiosysteem	nee
Beeldscherm(en)	nee
Rolstoeltoegankelijkheid	matig
Diefstal- en brandbeveiliging	Ja, sensoren
Bliksembeveiliging	ja
Gsm-operatoren	nee

c) Bouwfysische toestand

De restauratie van het kerkgebouw startte in de jaren '90 met deze van de daken en gevels o.l.v. ir. Luc Durant. Architect Rutger Steenmeijer volgde hem op voor de restauratie van het interieur in 2014 en 2015.

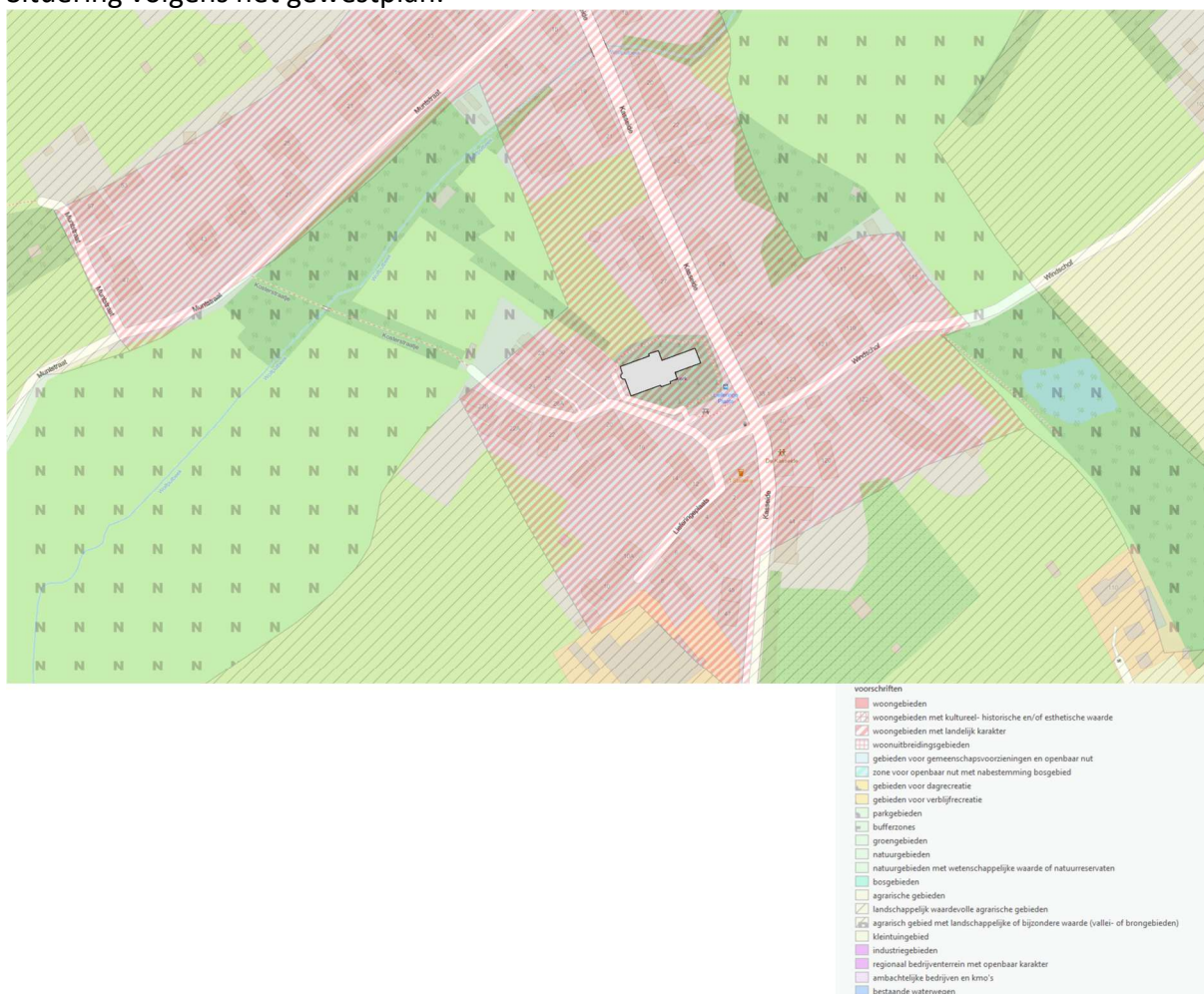
De bouwfysische toestand is bijgevolg zeer goed.

Monumentenwacht is aangesteld voor de inspectie van het kerkgebouw.

2.5.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving

Situering volgens het gewestplan:

De kerk ligt niet in een BPA

De toren is niet verlicht. De klokken worden onderhouden door Clock-O-Matic en werken normaal.

Het kerkhof rond de kerk is ommuurd en maakt deel uit van het beschermde dorpsgezicht.

Daarnaast liggen petanquebanen die vaak worden bespeeld.

Het buurthuis De kasseide, dat op aansturen van de dorpsraad een uitgebreide socio-culturele werking heeft, bevindt zich in de onmiddellijke omgeving op het dorpsplein.

2.5.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie

In de kerk vindt om de 6 weken een eucharistieviering plaats waarbij gemiddeld een 40tal personen aanwezig zijn. De kerk wordt tevens regelmatig gebruikt voor doopplechtigheden en huwelijken.

Tot op heden werden er reeds enkele tentoonstellingen en concerten georganiseerd door de stad en door plaatselijke verenigingen. Er werd een standaardcontract opgemaakt waarbij voor iedere organisatie vooraf een waarborg wordt gevraagd.

Bij de activiteiten en de voorbereiding ervan is iemand van de kerkraad aanwezig. Het openen en sluiten van de kerk gebeurt ook door iemand van de kerkraad.

2.6. Sint-Petruskerk in Meerbeke

2.6.1. Identificatie

Naam

Sint-Petrus Meerbeke

Geografische ligging

Halsesteenweg 46, 9402, Meerbeke, Ninove

Provincie: Oost-Vlaanderen

Plaats in kerkelijke structuur

Bisdom: Gent

Dekanaat: Aalst

Parochie: Sint-Petrus (Meerbeke)

Eigenaar

Stad Ninove

Bescherming(en)

De parochiekerk Sint-Petrus is beschermd als monument sinds 4-05-1944. Het kerkhof met omheiningsmuur en het kerkplein met afsluiting bij de parochiekerk Sint-Pieter langs de Halsesteenweg te Meerbeke werden beschermd als monument op 25 maart 2000. De als monument beschermde parochiekerk maakt geen deel uit van deze bescherming. Het als monument beschermde oorlogsmonument is wel opgenomen in de bescherming. Het kerkplein en kerkhof werden op 27 mei 1971 als landschap beschermd. De kerk, het kerkhof en kerkplein maken deel uit van de als dorpsgezicht beschermde dorpskern.

<https://www.odis.be/hercules/toonOBJ.php?taalcode=nl&id=2791>

2.6.2. Beschrijving

a) Cultuurhistorische waarde

De parochiekerk bevindt zich langs de Halsesteenweg en wordt omgeven door het ommuurde kerkhof en voorafgegaan door het beboomde kerkplein. De kerk ligt in de as van de pastorie.

Parochiekerk Sint-Petrus

De plattegrond van de Sint-Petruskerk ontvouwt een driebeukig schip van drie traveeën, een uitspringend transept en kruisingstoren; ten zuiden een halfronde traptoren in de oksel van koor en transept, een koor met twee rechte traveeën en vlakke koorsluiting. Sacristieën bevinden zich ten noorden en ten zuiden. Het betreft een baksteenbouw op zandstenen plint en integrale zandsteenbouw voor de koorpartij; zadeldaken (leien) van diverse volumes. De zeer vlak gehouwen Gobertangesteent is gebruikt in combinatie met hardsteen, geritmeerd door pilasters; de top wordt gemarkeerd door gekorniste lijsten waartussen aftekenende klauwstukken lopen, siervazen en pijnappelmotieven op de uiteinden. Een accent is aangebracht op de middentravee, uitlopend op een gebogen fronton. De rondboogdeur is ingeschreven in een rechthoekige arduinen omlijsting met neuten en imposten, bekroond door een druiplijst met segmentboogfronton met sierstuk, trapezoidale sleutel, casementen in de zwikken. Daarboven en aan weerszijden zijn rondboogvensters met lekdrempels aangebracht, gevat in een natuurstenen geriemde omlijsting met spiegelboogvormig tracé, oren en neuten, imposten en sluitsteen, bekronende druiplijst; kleine cartouches met haast onleesbaar chronogram, middenvenster met bekronende cartouche met wapenschild en rocaillmotief, oculi opzij. Het schip wordt geritmeerd door pilastersteunberen met spiegels op de schachten; de zuidgevel staat op een sokkel van hardsteen, lisenen en spiegels van zandsteen. De segmentboogvensters hebben hoekblokken van hardsteen met steenkappersmerken afwisselend met baksteen, doorlopende onderdorpels, ramen in ijzeren harnas. Het transept wordt gestut door overhoekse steunberen met drievoudige versnijdingen; de noord- en zuidgevel omvatten een stompspitsboogvenster in geprofileerde zandstenen omlijsting, omlopende kordons ter hoogte van onderdorpel en druiplijst; vernieuwde tracering ten noorden en ijzeren harnas ten zuiden. De vierkante lantaarntoren met leien bekleding staat onder een koepelachtige helm. Het zandstenen koor wordt gestut door op elkaar gestelde steunberen met twee versnijdingen. De verbouwde noord- en zuidgevel zijn voorzien van gedrukt boogvenster met geprofileerde archivolt. De zuidelijke muur omvat een raam in ijzeren harnas, deels aflijnende kroonlijst op klosjes. De noordelijke muur vertoont metsers- en steenkappersmerken. De oostelijke muur bevat diverse materialen in het parement, de top is vernieuwd; blind rondboogvenster met halfrond beloop. Het interieur is gepleisterd en beschilderd. De hoofdbeuk omvat rondboogarcaden op zuilen met achzijdige basis en astragaal en kruisribgewelven met gepleisterde ribben. Het meubilair bestaat uit een classicistisch hoofdaltaar; barokke zijaltaren door P. Valcx (Mechelen); koorbanken (18de eeuw); barokke koorlambrisering; rococolambrisering in het schip; preekstoel (19de eeuw); Lodewijk XIV-doksaal door J. de Coninck (Brussel); neobarokke glasramen.

Kerkhof en kerkplein

Vooral nabij koor en transept van de kerk treft men een aantal merkwaardige grafstenen en grafmonumenten aan. Het kerkhof wordt aan drie zijden omringd door een bakstenen, met arduinen

dekplaat afgedekte, op het moment van de bescherming (2000) in sterk verval verkerende muur. Aan de zijde van de Halsesteenweg is vóór de kerk een voorplein aangelegd met oorlogsmonument en verschillende bomen, waaronder een linde, platanen en berken. Dit plein wordt afgesloten door een bakstenen muur, bekroond door vierkante met kalksteenplaten beklede pijlers en afgedekt met

geprofileerde dekstenen die door een eenvoudig, deels verdwenen, smeedijzeren hek worden verbonden. Mede door opeenvolgende verhogingen van het straatpeil verloopt aan de Halsesteenweg de bakstenen muur geleidelijk naar de straatpas toe, zodat hier nagenoeg alleen de kalkstenen afdekking zichtbaar blijft. De gekasseide inkom van het plein staat in de as van het kerkportaal en wordt gemarkeerd door een geprofileerde kalkstenen trede met twee 18de-eeuwse kalkstenen hekpijlers, door siervazen met granaatappel bekroond. Het gietijzeren toegangshek, dat niet meer het oorspronkelijke is maar 19de-eeuws, heeft zowel aan renaissancevormen (krulwerk) als aan de gotiek (vierpassen) ontleende motieven. Zoals de bakstenen kerkhofmuur verkeert ook de afsluiting van het kerkplein op het moment van de bescherming (2000) in staat van verval.

Niettegenstaande de bij het linker gedeelte van het kerkplein aangeplante bomen werden geveld, vormt de as pastorie/kerkplein/kerk/kerkhof een historisch waardevol en samenhangend geheel.

Onroerend Erfgoed, Digitaal beschermingsdossier DO002126, Kerkhof met muur en omgeving (S.N., 2000). D'HUYVETTER C., DE LONGIE B. & EEMAN M. 1978: Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Provincie Oost-Vlaanderen, Arrondissement Aalst, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 5N2 (H-Z), Brussel - Gent.

Historiek

In 1573 - 1596 ressorteerde Meerbeke onder de dekenij Ninove. Van 1598 tot aan het einde van de 18de eeuw ressorteerde Meerbeke onder de dekenij van Geraardsbergen. Sinds de Franse Revolutie ressorteerde Meerbeke onder de dekenij Ninove. Barokke parochiekerk met integratie van de bewaarde gotische elementen. Oorspronkelijk stond op deze plaats de St Berlindiskerk (Middeleeuwen).

De huidige kerk is het resultaat van 9 eeuwen bouwactiviteiten. Vier bouwfasen zijn nog te onderscheiden:

1 Romaanse kerk (koor en middenbeuk)

2 Bouw van 2 dwarsbeuken (+ 1643)

3 Verbouwing van het schip in 1749 met nieuwe westgevel en verbrede zijbeuken

4 19e eeuwse werken (nieuwe torenbekroning, weekkapel (oorspronkelijk congregatiekapel)).

Voor verdere details zie het boekwerk: “De Sint-Petrus- en Sint-Berlindiskerk te Meerbeke” van D. Van de Perre, L. Robijns, 2006, pagina 28 – 37.

Het betreft een kruiskerk in Barokstijl maar met bewaarde gotische elementen. Er is een sacristie aanwezig, weekkapel en doopkapel tussen Maria altaar en koor. De achthoekige toren dateert van 1806. Sinds het eind van de bouw in 1752 heeft het gebouw bijna permanent restauraties vereist zowel van binnen als van buiten. In 1970 heeft nog een grondige restauratie van de dakstructuur en de toren plaatsgevonden gevolgd door de buitengevels midden jaren 90. De meest recente grondige binnenrestauratie (behalve het orgel) heeft plaatsgevonden van 2005-2006 gevolgd door de aanleg van het huidige kerkplein.

Zie voor verdere details van de laatste restauraties D. Van de Perre, L. Robijns, 2006, pagina 67-69.

Het orgel is oorspronkelijk gebouwd in 1780 door Lambert B. Van Peteghem en vervolgens door meerdere orgelbouwers aangepast. (D. Van de Perre, L. Robijns, 2006, pagina 42-43).

b) Gebouw en architecturale mogelijkheden

Afmetingen van de huidige kerk zie het plan en deze zijn verder te vinden op pagina 78 van D. Van de Perre en L. Robijns, 2006.

De kerkruiimte wordt verwarmd met gas, de sacristie en weekkapel worden met mazout verwarmd. De gehele kerk, inclusief zolder is voorzien van elektriciteit. Er is een geluids- en lichtinstallatie aanwezig. Naast de sacristie bevindt zich een toilet en berging. Het kerkgebouw is beveiligd met een alarminstallatie en camerabewaking (uitgebreid in april 2017).

De kerk is goed toegankelijk voor rolstoelgebruikers.

Er zijn vele waardevolle interieurelementen aanwezig. Zie D. Van de Perre en L. Robijns, 2006, pagina 38-61.

©Open Churches EU

Zowel kerk als omliggend kerkhof zijn beschermd monument en tevens is dit samen met het plein beschermd dorpsgezicht. Dit zal mogelijk beperkingen met zich mee brengen voor aanpassingen/gebruik in de toekomst.

Voorzieningen

Sanitair	1 verouderd toilet, naast de sacristie
Verwarming	Gas en mazout
Verlichting	halogeen
Keukenvoorzieningen	spoelbak

Audiosysteem	ja
Beeldscherm(en)	nee
Rolstoeltoegankelijkheid	goed
Diefstal- en brandbeveiliging	camera's en sensoren
Bliksembeveiliging	ja
Gsm-operatoren	ja

c) Bouwfysische toestand

De bouwfysische toestand van het gebouw is op dit moment goed na de grondige binnenrestauratie van 2005-2006 en aanvullend dakherstel in 2016.

Monumentenwacht is aangesteld voor de inspectie van het kerkgebouw.

Restauraties: In 1970 heeft nog een grondige restauratie van de dakstructuur en de toren plaatsgevonden gevolgd door de buitengevels midden jaren 90. De meest recente grondige binnenrestauratie (behalve het orgel) heeft plaatsgevonden van 2005-2006 gevolgd door de aanleg van het huidige kerkplein. In 2016 zijn er nog herstellingen aan het dak en de goten uitgevoerd.

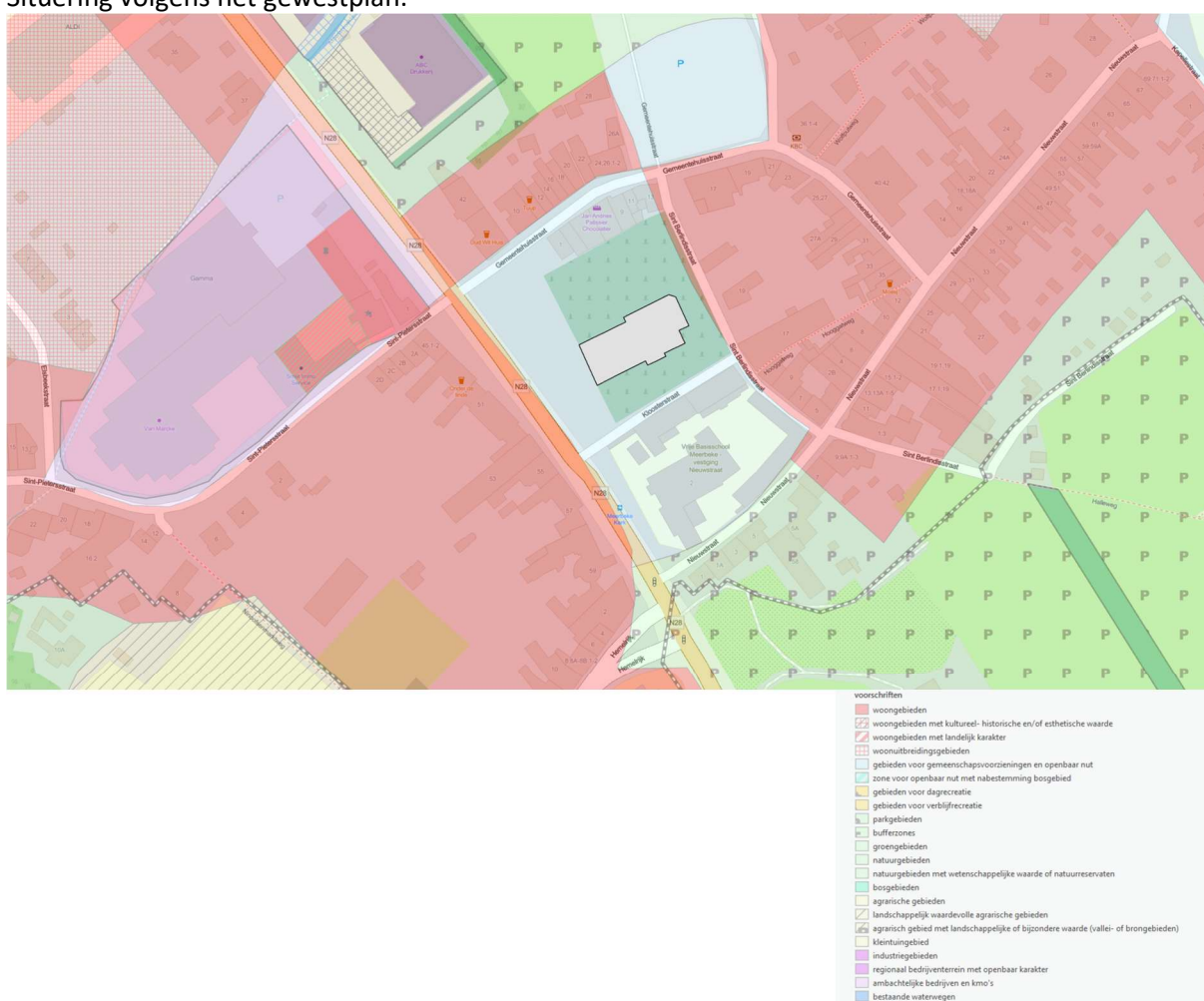
Zie voor verdere details van de laatste restauraties D. Van de Perre, L. Robijns, 2006, pagina 67-69.

Op dit moment zijn er geen urgente problemen. Er zijn ook geen grote investeringswerken voorzien.

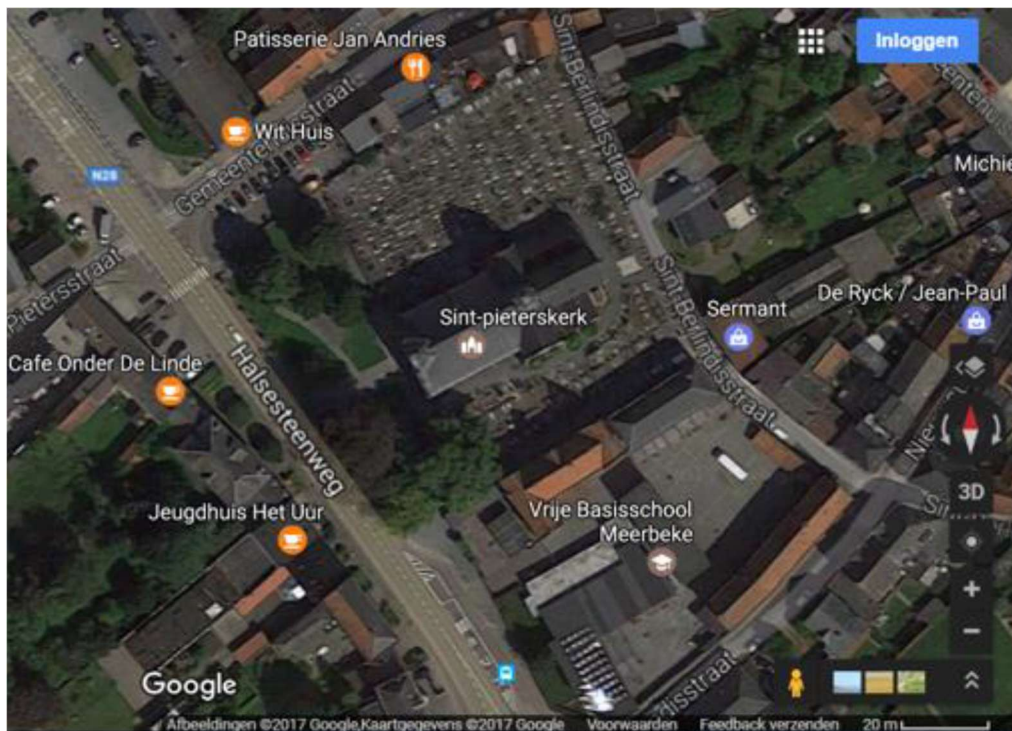
2.6.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving

Situering volgens het gewestplan:

De kerk ligt niet in een BPA

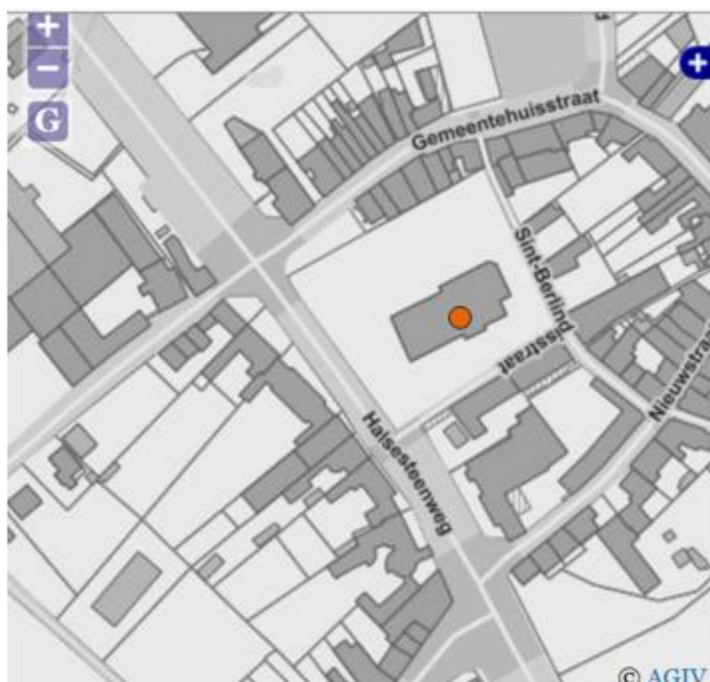

Luchtfoto van kerk en omgeving

Het kerkgebouw inclusief toren is niet verlicht. Klokken luiden tussen 8 en 20 uur.

Naast de kerk bevindt zich een halte van De Lijn. Op 50 m van het kerkgebouw is er uitgebreide parkeergelegenheid aan weerszijden van de Halsesteenweg; op 100 m afstand is er een grote parking op het Gemeentehuisplein.

Rondom de kerk bevindt zich een kerkhof. Tegenover de kerk op nr 51 bevindt zich de pastorie, eveneens een beschermd monument en deel uitmakend van een beschermd dorpsgezicht. Naast de kerk op de hoek Halsesteenweg/Nieuwstraat bevindt zich de Vrije Basisschool Meerbeke (VBM).

2.6.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie

De kerk wordt permanent gebruikt voor de eredienst: wekelijkse weekendviering op zaterdag (100 à 150 gelovigen uit groot-Ninove en omgeving), begrafenissen, dopen, huwelijken en communieviering, Berlindisprocessie in juni; Berlindisviering elke maand; patroonfeest St Berlindis (3 februari); Lichtmis kermis.

De Stedelijke Academie voor Muziek, Woord en Dans gebruikt het orgel dat van de kapel van de Zusters der HH. Harten naar Meerbeke werd verhuisd, voor orgelklassen in deze kerk.

De kerk wordt enkele malen per jaar gebruikt voor concerten van de (jeugd)harmonie St Cecilia en Symfonisch Orkest Perla Musica op niet vastgestelde tijdstippen. Hiervoor heeft de Kerkfabriek een standaardcontract opgemaakt.

Er is geen bewaking tijdens deze concerten maar de kerk beschikt over een cameraobservatie. De kerk wordt door een ploeg vrijwilligers geopend en gesloten.

De St Berlindisverering trekt talrijke pelgrims. De bedevaartskerk is dan ook een 'Open Kerk' voor gelovigen die willen bidden en/of een kaars willen aansteken, alsook voor fietsers, wandelaars en toeristen. Het gerestaureerde interieur is zeer uitnodigend voor toeristen.

2.7. Sint-Amanduskerk in Nederhasselt

2.7.1. Identificatie

Naam

- Sint Amanduskerk Nederhasselt

Geografische ligging

- Beekstraat z/n, 9400 Nederhasselt,
- Provincie: Oost-Vlaanderen

Plaats in kerkelijke structuur

- Bisdom: Gent
- Dekenaat: Aalst
- Parochie: Sint-Amandus (Outer)

Eigenaar

- Stad Ninove

Bescherming(en)

Op 13 maart 1997 werden de kerk en de inkompijlers met toegangshekken tot het kerkhof als monument beschermd en het kerkhof met ommuring en trappen als landschap.

<https://www.odis.be/hercules/toonOBJ.php?taalcode=nl&id=1915>

2.7.2. Beschrijving

a) Cultuurhistorische waarde

De parochiekerk St-Amandus is ingeplant aan het kruispunt van de Beekstraat met de Nederhasseltstraat. Deze kerk was in oorsprong een eenvoudig 12e eeuws laat-romaans zaalkerkje opgericht als hulpkapel van de parochie Aspelare. In de 15e eeuw werd ze uitgebreid met een zijbeuk en een kleine klokketoren.

Pas in 1803 werd ze tot zelfstandige parochiekerk verheven.

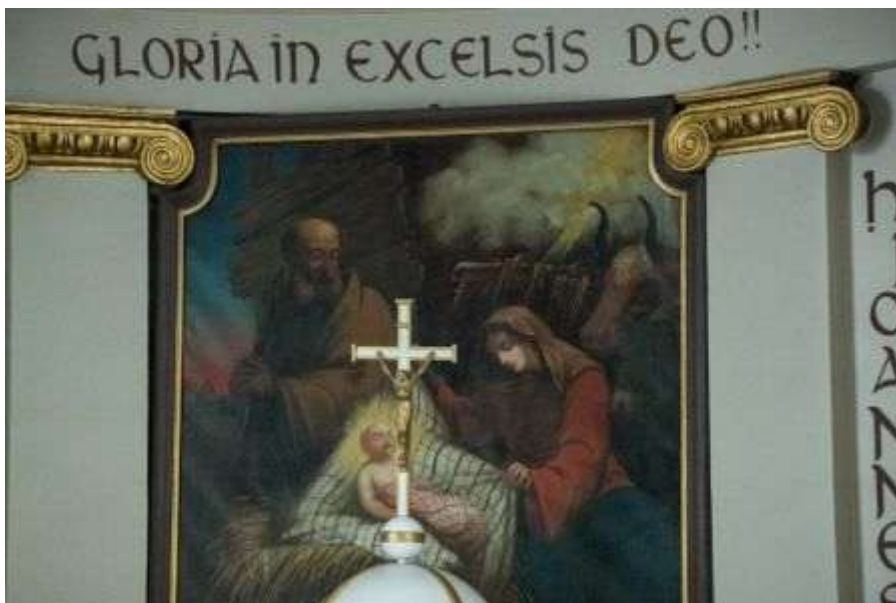
In 1850-1900 werden er twee nieuwe zijbeuken toegevoegd aan de kerk. Het interieur van de kerk bevat geen grote kunstschaten. Het orgel van P.C. van Peteghem uit Gent werd in 1823-1856 getransformeerd door de gebroeders Reygaert uit Geraardsbergen en 1906 vernieuwd door de gebroeders Joris uit Ronse. De schilderijen "Geboorte" (1850), "St.-Antonius abt" (1852) en "O.-L.-Vrouw van de Rozenkrans" (1867) zijn van de hand van P. de Clerck uit Ninove. Het meubilair dateert uit de 19 eeuw.

Bezienswaardigheden

Reliekschrijn van de H. Antonius abt in hout gebeeldhouwd 18e eeuw; beeldhouwer onbekend.

Beeld H. Amandus van Maastricht in gepolychromeerd hout 18e eeuw; beeldhouwer onbekend.

Schilderijen van P. De Clercq

De geboorte boven hoofdaltaar in koor op doek -1850

H. Antonius abt op doek – 1852 en O-L-Vrouw met Kind op doek – 1867 bevinden zich nu achteraan in de kerk omdat er bij schilderwerken op de oorspronkelijk plaats boven de zijaltaren muurschilderingen werden ontdekt die nu ook zichtbaar zijn.

Orgel

Het oorspronkelijk orgel werd gebouwd door P.C. Van Peteghem uit Gent tussen 1823 en 1846.

Het orgel werd getransformeerd in 1906 door de gebroeders Reygaert uit Geraardsbergen;

Van P.C. Van Peteghem bleef alleen het prospect (kast en frontpijpen – 29 in aantal) bewaard.

Al het overige is van Reygaert. Er zijn nadien nog omvormingen en restauraties uitgevoerd maar niet altijd oordeelkundig omdat bij inspectie een 10 tal jaar geleden door een gespecialiseerde firma werd vastgesteld dat er vroeger te veel niet authentieke onderdelen werden gebruikt zodanig dat een degelijke herstelling nagenoeg onmogelijk bleek.

Inventaris

De inventaris met oplijsting van het meubilair en alle roerende bezittingen is bijgevoegd en van al deze is een foto opname in bezit van de kerkfabriek.

b) Gebouw en architecturale mogelijkheden

Zoals te merken op bijgevoegd binnen-grondplan bevindt de sacristie zich naast het koor links en in deze ruimte bevinden zich drie eiken kasten voor het bergen van de liturgische gewaden en attributen nodig voor de vieringen. Tevens zijn in de sacristie de schakelkast voor de elektriciteit en het bedieningspaneel voor de klokken en het uurwerk aanwezig.

Rechts van het koor is het stooklokaal waarin ook een WC-ruimte met handwasbakje aanwezig is. Naast de aanwezigheid van de brander zijn in deze ruimte ook bergkasten voor kaarsen ed. voorzien alsmede een waterkraan aangesloten op het waterleidingnet, met uitgietsbak. Een brandblusapparaat is ook in deze ruimte voorzien. De andere blussers bevinden zich in de hoek van het linkse zijaltaar en in het portaal. Deze blusapparaten worden jaarlijks nagezien binnen een onderhoudscontract door een gespecialiseerd bedrijf. Ook de klokken en uurwerken worden jaarlijks binnen een onderhoudscontract geïnspecteerd.

Achteraan in de kerk t.h.v. de doopvont zijn eiken kasten geplaatst sedert 1990 en langs de andere zijde is een berging voorzien voor o.a. gestoelte en tapijt voor huwelijksvieringen en uitvaarten alsook voor een demonteerbare kerststal.

In het portaal zijn langs weerskanten bergingen voorzien voor allerlei minder waardevolle zaken. Het doksaal is toegankelijk met een houten trap achteraan rechts en vanaf het doksaal naar de zolders kan dit via een smalle stenen draaitrap. Vanaf de eerste zolder naar de klokkentoren is er ook een houten trap en in de klokkentoren staat een alu ladder voor hogere inspecties. Op de middenbeuk en de zijbeuken zijn loopvloeren met leuning aangebracht en deze loopvloeren zijn bereikbaar via alu ladders.

De eerder kleine opp. van het kerkgebouw maakt het nagenoeg onmogelijk om tenzij herschikking van het gestoelte bijkomende ruimtes in te bouwen in de kerk.

De kerk met het grasveld van het gedesaffecteerd kerkhof en de ommuring van deze zijn eigendom van de kerkfabriek, toch kunnen we stellen dat buitenzijdse aanbouw esthetisch de huidige vormgeving zou bezwaren.

Na het desaffecteren van het kerkhof is er een nieuwe muur in baksteen opgetrokken zodanig dat deze dienst doet als keermuur (om niveauverschil op te vangen) en als borstwering. Eertijds was de ommuring gevormd door een baksteenmuurtje om het niveauverschil op te vangen met daarop een deksteen en smeedhekwerk.

Er is op dit ogenblik geen mogelijkheid om toegang te verlenen tot de kerk voor andersvaliden maar dit zou mogelijk kunnen door de muur langs weerszijden van de inkompijlers plaatselijk te verlagen zoals eertijds om dan vanaf de aansluiting met de huidige toestand een pad te voorzien naar de inkomdeur om aldus het ± 1,50 m niveauverschil te overbruggen.

c) Bouwfysische toestand

Afmetingen kerkgebouw

Breedte: 15 m

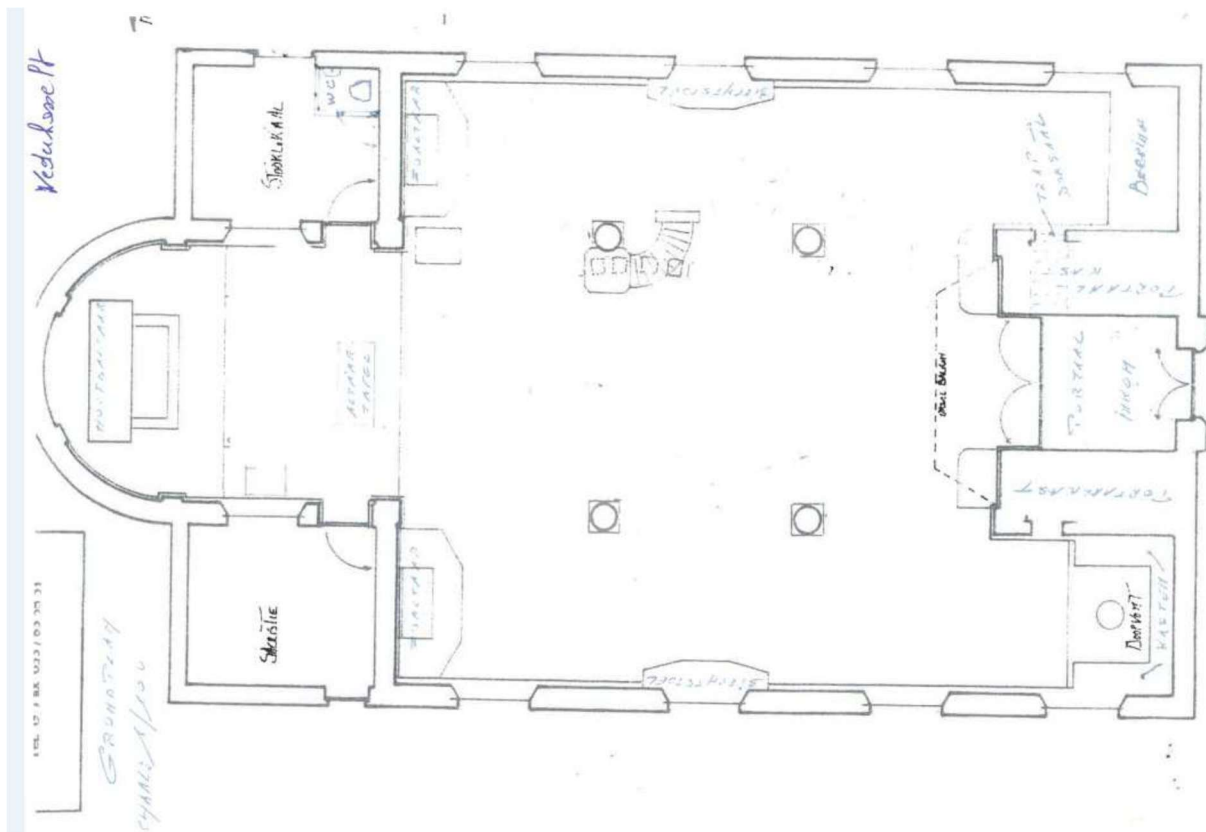
Lengte tot achterzijde sacristie: 23,30 m

Lengte tot achterzijde hoogkoor: 28 m

Het kerkgebouw is opgebouwd in baksteen met gebruik van zandsteen voor de oudste delen.

De afdekking door middel van een doorlopend zadeldak in leien vernauwd over de koorpartij met verlaagde bedaking van de sacristie en de stookruimte.

Het baksteenmetselwerk is wit geschilderd.

Onderhouds- en herstellingswerken

In de periode 1985 – 1995 dus voor de bescherming als monument werden o.a. nieuwe zij-altaren en nieuwe lambrizing in koor en kerkship aangebracht. Ook werden de muurschilderingen in het koor gerestaureerd. De glasramen in het koor werden gerestaureerd en de glasramen in de kerk vernieuwd. Tevens werd de binnenschildering dan uitgevoerd.

Sinds de kerk beschermd is als monument werden volgende werken uitgevoerd naar de aanbevelingen van de dienst Monumentenwacht volgens het aangeleverde inspectierapport en de richtlijnen en bepalingen van de consultants van de dienst Onroerend Erfgoed

Instandhoudingswerken aan het dak

Elektriciteitsvoorziening en verlichting op zolderruimtes

Aanleg van loopvloeren en ladders in de zolderruimtes, schip en toren

Vernieuwen plankenvloer zolderruimte.

Herschilderen metalen onderstel klokken.

Curatief behandelen van het dakgebinte, trap en doksaal.

Volledige herschildering van de buitengevels en buitenschrijnwerk 1999

Vernieuwen van de dakbedekking en goten van de noordelijke dakvlakken en toren en plaatsen van ladderhaken.

Vernieuwen van de dakbedekking en goten van de zuidelijke dakvlakken en koor en plaatsen van ladderhaken.

Heropvoegen van de betegeling van het voorplein, trappen en het klinkerpad van de zij- en achtergevels.

Volledige herschildering van de buitengevels en buitenschrijnwerk 2010.

Interieur: restaureren van de kerkmeesterbanken met hun authentieke lambrizing.

Verschillende decoratiewerken aan de binnenschildering.

Herschilderen van het portaal en de portaalkasten.

Schilderen van de muren van het doksaal en de stookruimte.

Renovatie van voorgevel en zijgevel gedeeltelijk, buitenschrijnwerk en calvarie.

Plaatsen van duivenwering op uitstekende sierlijsten en uurwerk van de voorgevel.
 Plaatsen van nylonnetten ter beveiliging van de glasramen.
 Plaatsen van nylonnetten voor de torengalmgaten met invliegvoorziening voor vleermuizen.
 Plaatsen van broedplaatsvoorziening met invliegpijp voor kerkuilen tpv klokkentoren.
 Vervangen van de stookbrander op stookolie door een nieuwe installatie op aardgas met aansluiting op het aardgasnet en de neutralisatie van de stookolietank.
 Diverse onderhoudswerkzaamheden volgens aanbeveling monumentenwacht.

Het kerkgebouw wordt regelmatig geïnspecteerd door monumentenwacht en de laatste inspectie van het interieur vond plaats in 2018.

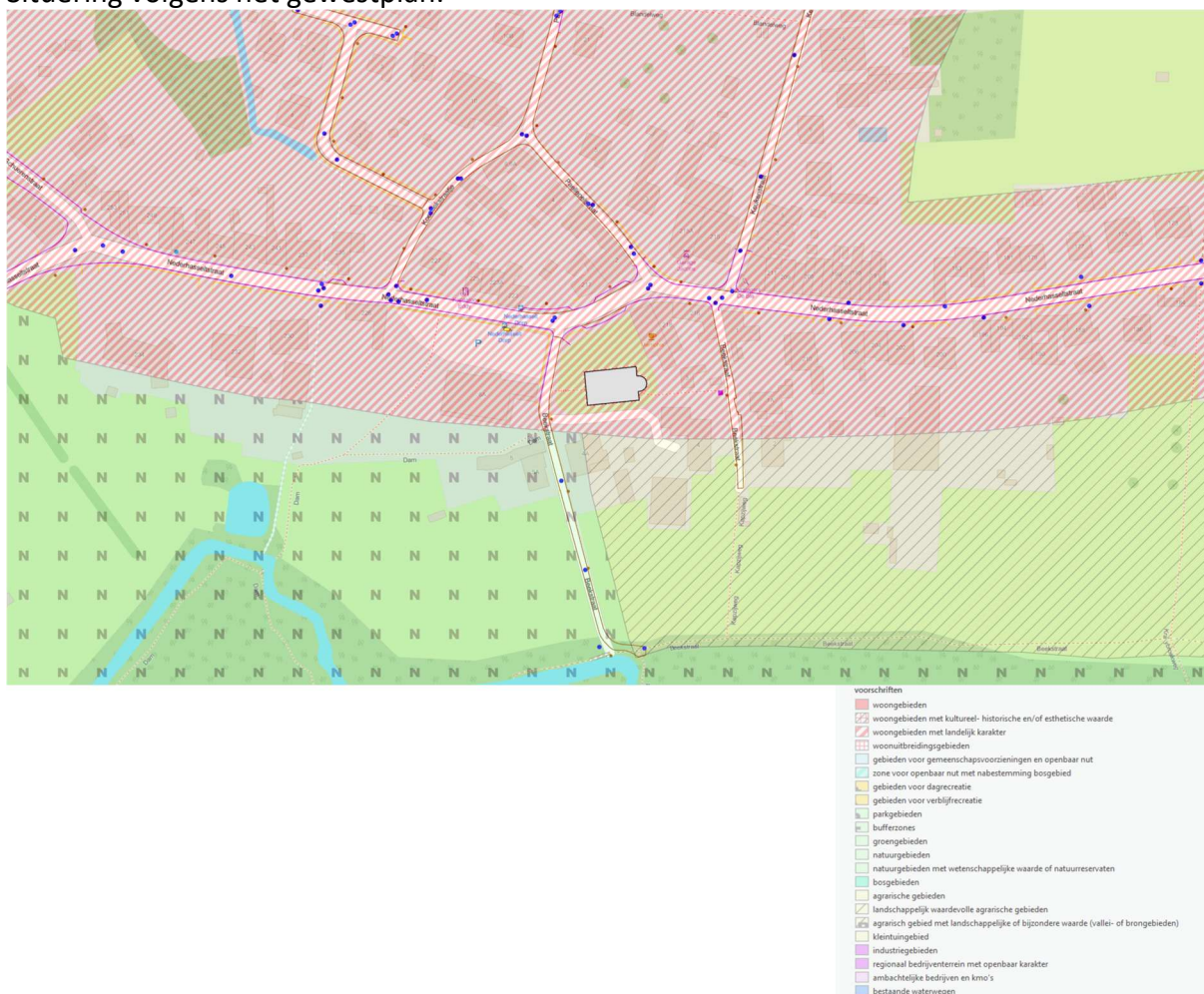
Voorzieningen

Sanitair	1 verouderd toilet, naast de verwarmingsinstallatie
Verwarming	gas
Verlichting	halogeen
Keukenvoorzieningen	spoelbak
Audiosysteem	ja
Beeldscherm(en)	nee
Rolstoeltoegankelijkheid	moeilijk
Diefstal- en brandbeveiliging	nee
Bliksembeveiliging	ja
Gsm-operatoren	nee

2.7.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving

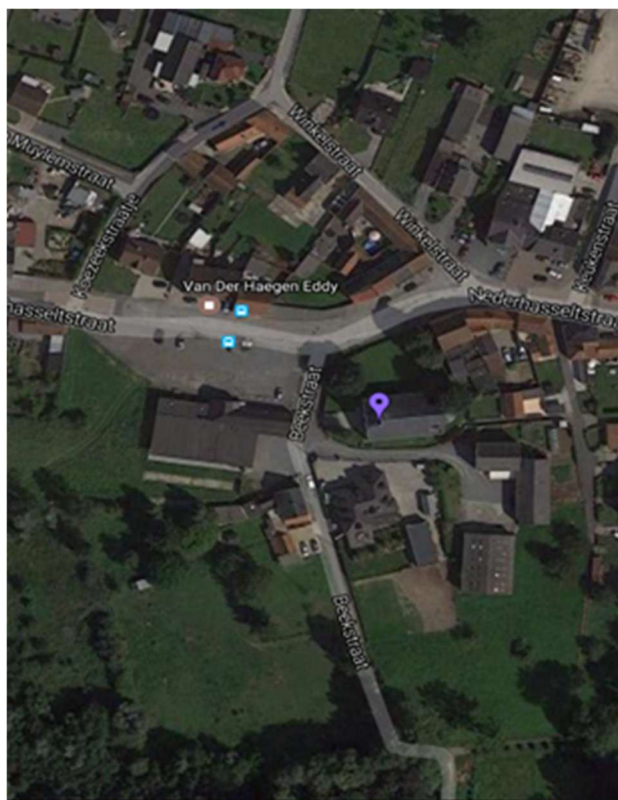
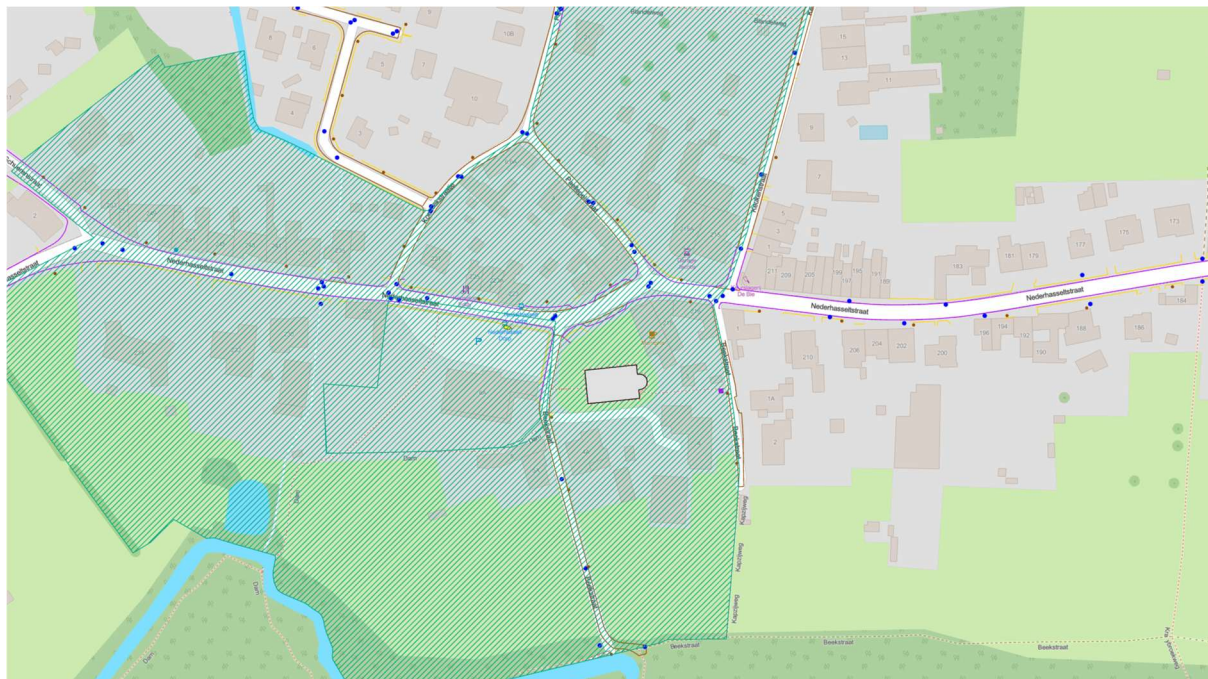

Situering volgens het gewestplan:

De kerk ligt in het BPA : Nederhasselt Centrum goedgekeurd op 10/01/2000.

<https://www.ninove.be/bpa-nederhasselt-dorp:-plan>

Als bijlage wordt een recente luchtfoto alsmede een ouder grondplan van de kerkomgeving toegevoegd. In de onmiddellijke nabijheid van de kerk is een bushalte aanwezig, de begraafplaats bevindt zich op 500 m van de kerk en de plaatselijke school voor kleuter- en lager onderwijs op 1km. Rechtover de kerk bevindt zich het parochiaal centrum beheerd door de VZW Centrum Hof Ter Beke waar het plaatselijk verenigingsleven en samenkomsten na de vieringen kunnen plaatsvinden en gebruik maken van o.a. een zaal van 230 m² + podium en een vergaderruimte van 80 m², ook een uitgeruste keuken en bergingen zijn beschikbaar.

De huidige parking rechtover de kerk en naast het centrum Hof ter Beke zal in de toekomst waarschijnlijk kleiner worden daar het goedgekeurde BPA ook voorziet in een gedeelte woningvoorziening.

De vroegere pastorie die eigendom was van de stad is verkocht als particuliere woning en ook het klooster dat sinds 1987 een herbestemming kreeg, doet nu dienst als begeleidingstehuis binnen de Bijzondere Jeugdzorg voor kinderen van 3- tot 18 jaar.

2.7.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie

Wekelijkse eucharistieviering op zondag (50 à 70 aanwezigen naargelang de misintenties)

Enkele huwelijken en uitvaarten.

Een ploeg vrijwilligers opent en sluit dagelijks de kerk.

De kerk is aangesloten bij de vereniging Open Kerken.

2.8. Sint-Margarethakerk in Neigem

2.8.1. Identificatie

Naam: Sint-Margaretha

Geografische ligging

- Halsesteenweg 372, 9403 Neigem
- Provincie: Oost-Vlaanderen

Plaats in kerkelijke structuur

- Bisdom: Gent
- Dekenaat: Aalst
- Parochie: Sint-Petrus (Meerbeke)

Eigenaar: stad Ninove

Bescherming(en)

Het orgel werd als monument beschermd bij K.B. van 19 augustus 1980.

<https://www.odis.be/hercules/toonObj.php?taalcode=nl&id=962>

2.8.2. Beschrijving

a) Cultuurhistorische waarde

Uit de inventaris van het bouwkundig erfgoed:

Ingeplant nabij de Steenweg Halle-Ninove; omringend kerkhof. Verbouwde gotische kerk waarvan de oorsprong teruggaat tot de 13de eeuw. Ontstaan uit een slotkapel van het kasteel van Wedergaete, vanaf de tweede helft van de 13de eeuw gebruikt als parochiaal bedehuis. Ten zuiden traptorentje van 1564, zie de ingegrifte datering die vermoedelijk ook wijst op de verbouwing van de kerk.

Gevelsteen met jaartal 1651 in zijgevel van de noordelijke zijbeuk wijzend op uitbreiding met huidige zijbeuken (?). In 1672 werden de drie beuken onder een zadeldak gebracht. Opnieuw afzonderlijke bedaking in 1880. Eind 19de eeuw, restauratie onder leiding van E. Van de Vijvere.

De plattegrond ontvouwt een gotische vierkante westtoren en gevel; een gotische middenbeuk van drie traveeën en zijbeuken van twee traveeën (tweede helft 17de eeuw ?); een rond zuidelijk traptorentje (1564) in de oksel van toren en schip; een gotisch koor met drie rechte traveeën driezijdige sluiting en flankerende, lagere laatgotische zuidelijk gelegen sacristie met latere uitbreiding. Baksteenbouw met verwerking van zandsteen, uit de groeven van Ninove, onder meer voor plint en lijstwerk. Schip en koor onder een zadeldak (leien) met dakkapellen; zijbeuken onder lessenaarsdak (leien); sacristie onder mank zadeldak (leien).

Westgevel: torenromp en gevel afgelijnd door negblokken van natuursteen op gelijkaardige plint en gestut door middel van steunberen met drie versnijdingen, aanpassingen van restauratie uit het vierde kwart van de 19de eeuw. Korfboogportaal in een zandstenen omlijsting met druiplijstje en bekronende gerestaureerde oculus. Gotische toren met twee geledingen, spitsboogvormige galmgaten en zandstenen muurpanden in de tweede geleding onder de ingesnoerde naaldspits.

Toren ten noorden, geflankeerd door lagere bijbouw ander lessenaarsdak met oculus van zandsteen; schijngevel ten zuiden. Westelijke zijbeukgevels gemarkeerd door gedichte traditionele rondboogdeurtjes van zandsteen met negblokken waarin recentere grafplaten aangebracht.

Gevelsteen met jaartal 1651 in de linkergevel. Traptorentje op zandstenen sokkel, geleed door zandstenen muurbanden; lichtgleuven en zandstenen wapenschild van de familie Van Wedergaete, eronder: ingegrift jaartal 1564.

Zandstenen daklijst en gedichte steigergaten onder veelzijdige spits. Zijbeuken, uit de tweede helft van de 17de eeuw (?), op zandstenen sokkel gestut door middel van overhoekse oostelijke en westelijke steunberen en verlicht door rondboogvensters in een omlijsting met kwarthol beloop en

bekronend druiplijstje: vernieuwd maaswerk, gedichte steigergaten; verschil in baksteenmetselwerk wijst op een latere verhoging.

Gotisch koor op afgeschuinde sokkel van bak- en zandsteen aan noordzijde; koorsluiting gestut door toegevoegde (?) steunberen met drie versnijdingen op zandstenen sokkel. Blinde travee en grote spitsboogvensters afgewerkt met geprofileerde bakstenen en druiplijstje; vernieuwd maaswerk. Laatgotische zuidelijk gelegen sacristie op zandstenen sokkel met afschuining; mooi zandstenen accoladeboogdeurtje met peerkraalprofiel op uitgewerkt sokkeltje, negblokken en druiplijstje; rechts, later korfboogdeurtje van zandsteen. Verhoging en uitbreiding met links aanbouw, uit de 18de eeuw (?), voorzien van twee getoogde vensters en laag korfboogdeurtje van zandsteen.

Bep leisterd en beschilderd *interieur*. Toren: deels behouden stenen zuilen op sokkel in noordoostelijke- en zuidoostelijke hoek; rechthoekig toegangsdeurtje tot traptoren in een omlijsting van natuursteen met steenkappersmerken. Pseudo-basilicale opstand; overkluizing door middel van houten spitstongewelven. Middenbeuk geritmeerd door gotische natuurstenen zuilen op achzijdige basis met weggekapt koolbladkapiteel; spitsboogvormige scheibogen.

Mobilair: Rijke stoffering uit de 17de- en 18de eeuw, volgens de pastoor vermoedelijk herkomstig van de Sint-Adriaansabdij van Geraardsbergen (?). Schilderijen: "Onze-Lieve-Vrouw met scapulier" (17de eeuw), "Prelaat verleent bijstand aan zieken en gevangenen" (17de eeuw); "Heilige Margaretha" (17de eeuw), "Heilige Donatus" (18de eeuw), "Koning David de harp bespelend" (18de eeuw). Verguld Margaretha beeldje (18de eeuw ?) in koor. Mooie koorlambrisering uit begin 17de eeuw en barok getint koorgestoelte (17de eeuw); communiebank (18de eeuw ?) verwerkt tot hulpaltaar; lambrisering en barok getinte biechtstoelen (17de eeuw); uiteengehaalde preekstoel gedateerd 1641. Orgel van het eerste kwart van de 19de eeuw. Grafplaten uit de 19de eeuw in de gedichte rondboogdeurtjes van de westgevel.

DUVERGER G., VANDENBUSSCHE VAN DEN KERKHOVE C., *Fotorepertorium*, Kanton Ninove, 1976, p. 32-33.

Bron: D'Huyvetter C., de Longie B. & Eeman M. met medewerking van Linters A. 1978: *Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Provincie Oost-Vlaanderen, Arrondissement Aalst*, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 5N2 (H-Z), Brussel - Gent.

Auteurs: Eeman, Michèle; d'Huyvetter, Clio & de Longie, Bea

Datum tekst: 1978

Wat men zelf weet in Neigem:

De 13e eeuwse St-Margaretakerk, gelegen aan de steenweg Halle-Ninove, is ontstaan uit een slotkapel van het kasteel van Wedergrate. Op 12 juni 1265 gaf de bisschop van Kamerijk aan de kloosterlingen van St-Jacob-op-Koudenberg, die het patronaat over de parochiekerk bezaten toestemming om de kerk over te brengen van Bevingen naar het dorp.

De bouw van St-Margaretakerk verliep in 2 fasen. Meest oorspronkelijk is het koor tot aan het midden van de kerk, met de bidplaats van de dorpsheer. Het tweede gedeelte werd in de 2e helft van de 15e eeuw gebouwd en waarschijnlijk afgewerkt in 1462 (dit jaartal werd rond 1900 nog afgelezen in een wapen ingemetseld in het traptorentje opgetrokken in de oksel van de westtoren en het schip). Dit traptorentje werd later verbouwd want onder het genoemde wapenschild werd in een zandsteen het jaartal 1564 gegrift.

In 1651 voerde men grondige verbouwingswerken uit die grotendeels gefinancierd (3000 gulden) werden door de dochter van de toenmalige heer van Wedergrate. Getuige hiervan is de Latijnse inscriptie op en gedenkplaat gemetseld in de zijgevel van de noordelijke zijbeuk. Twintig jaar later werden de drie beuken onder één dak gebracht. In 1743-48 werden er gewelven voorzien en in 1753-1755 werd de laatgotische sacristie vergroot en werden herstellingen uitgevoerd aan de buitenzijde. In 1880 werden de beuken weer voorzien van afzonderlijke daken.

Het grotendeels gotische geheel is gebouwd in baksteen met gebruik van zandsteen uit de streek. De kerk is rijkelijk gestofferd met voornamelijk 17e- en 18e eeuwse elementen. Achter in de kerk hangt "Prelaat verleent bijstand aan zieken en gevangenen" van "Erasmus Quellier" en op het hoogaltaar

prijkt een 17e eeuwse schilderij, toegeschreven aan een leerling van Rubens, genaamd "O.-L.-Vrouw overhandigt een scapulier aan Simon Stock".

Het orgel, dat in de lente van 1991 werd gerestaureerd, werd in 1834 gebouwd door Ninovier "Pieter Hubertus Anneessens". Het werd als monument beschermd bij K.B. van 19 augustus 1980. Achter de rechter koorlambrisering werd in de muur een grafplaat gemetst. Blijkens de inscriptie dateert ze van 1596 en bedekte ze het graf van verschillende leden van de familie de Goux, heren van Wedergrate, waartoe Neigem behoorde, die het kasteel van Neigem bewoonden. Tot het begin van onze eeuw lag deze grafsteen in het midden van de kerk. Eerder was er o.a. nog een zerk van de weduwe van "Willem de Goux" (+1552) versierd met een bijzonder fraai gegraveerde en ingekleurde koperen plaat. Deze wordt nu bewaard in de Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis te Brussel. Opmerkelijk is ook de afgesloten nis van waaruit de kasteelheer de dienst ongezien kon bijwonen

<https://www.erfgoedplus.be/collectie/41048N01>

b) Gebouw en architecturale mogelijkheden

Er zijn eigenlijk geen mogelijkheden om uit te breiden of om er een andere (bij) bestemming aan te geven. Het kerkgebouw leent zich uitstekend voor alle kerkelijke vieringen/samenkomsten tot maximaal 200 personen.

Oppervlakte: ±265 m²

Voorzieningen

Sanitair	nee
Verwarming	gas
Verlichting	halogeen
Keukenvoorzieningen	nee
Audiosysteem	ja
Beeldscherm(en)	nee
Rolstoeltoegankelijkheid	goed
Diefstal- en brandbeveiliging	Ja, sensoren
Bliksembeveiliging	ja
Gsm-operatoren	ja

Biodiversiteit

Er zijn vleermuizen aanwezig op zolder.

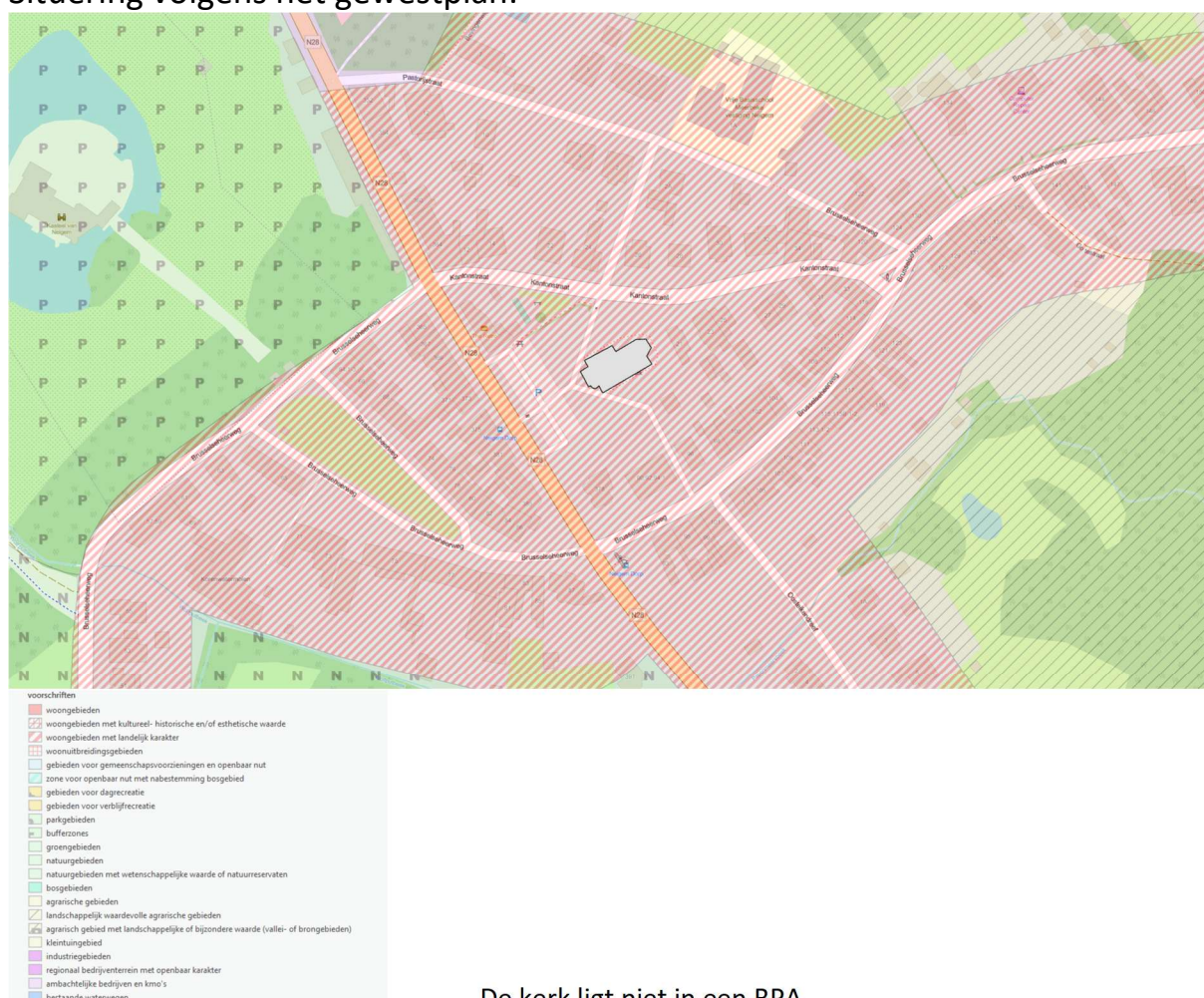
c) Bouwfysische toestand

Goed, zie daarvoor ook het verslag van Monumentenwacht van 2021.

2.8.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving

Situering volgens het gewestplan:

De kerk ligt niet in een BPA.

De kerk van Neigem ligt vlakbij het Neigembos (grotendeels op grondgebied Meerbeke - **Vastgesteld landschapsatlasrelict** van 15-02-2011 tot heden) waar ook de eerste dorpskerk van Neigem, de huidige Kapel van Bevingen staat.

Recht tegenover de kerk bevindt zich het kasteel van Neigem (vastgesteld bouwkundig erfgoed), daarnaast bevindt zich de oude Dries met verschillende woningen die op de vastgestelde lijst van bouwkundig erfgoedrelicten voorkomen. Hetzelfde geldt voor de pastorie die achter de kerk ligt. De pastorie is eigendom van de stad en zou verkocht worden. Het voormalige klooster herbergt de parochiezaal en de lokale (ervaringsgerichte) school. Dit gebouw is eigendom van de vzw Parochiale Werken Sint-Margriet.

Aan de Halsesteenweg, vlakbij de kerk, is er een bushalte.

2.8.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie

De kerk met een goed bespeelbaar historisch orgel wordt gebruikt voor een misviering om de 6 weken op maandag, uitvaarten en huwelijken.

De kerk staat ter beschikking voor het optreden van koren en, indien er vraag naar is, voor tentoonstellingen en alle activiteiten in nauw verband met het liturgisch gebeuren en die een meerwaarde betekenen voor het kerkelijk leven, met een maximale bezetting van 200 personen.

De kerk is iedere dag van 9 uur tot 17 uur geopend tot aan het portaal. Iedere bezoeker krijgt door de glazen deuren een goede indruk van de verzorgde ruimte. Op termijn wordt onderzocht of een ruimere opening interessant kan zijn.

2.9. Onze-Lieve-Vrouw Hemelvaartkerk in Ninove

2.9.1. Identificatie

Naam: Onze-Lieve-Vrouw Hemelvaartkerk

Geografische ligging

- Ninove, deelgemeente Ninove
- Kerkplein
- Provincie: Oost-Vlaanderen

Plaats in kerkelijke structuur

- Bisdom Gent
- Dekenaat Aalst
- Parochie: Onze –Lieve-Vrouw-Hemelvaart (Ninove)

Eigenaar: stad Ninove

Beschermingen

Volgens de wet van 7 augustus 1931 werd het kerkgebouw geklasseerd bij Koninklijk Besluit van 28 december 1936.

Sinds 11 juni 2004 zijn ook de afsluiting en de bakstenen muur tot aan de Antoon de Vlaeminckstraat beschermd als monument.

<https://www.odis.be/hercules/toonOBJ.php?taalcode=nl&id=2787>

Er wordt in de zomer van 2025 een volledige inventaris opgemaakt van de kerk i.s.m. Erfgoed Denderland.

2.9.2. Beschrijving

a) Cultuurhistorische waarde

Beschrijving uit de inventaris van het onroerend erfgoed:

Voormalige abdijkerk georiënteerd naar het noordoosten. Deels ommuurd met kerkhof ten noordoosten; vertoont gelijkenis met de onvoltooide abdijkerk van Grimbergen (zie gereduceerde koepel, toren achter koor, opstand en rijk interieur).

Mooie en imposante barokkerk, waarvan de meermaals onderbroken bouwgeschiedenis bijna honderd jaar duurde. Volgens overlevering werden de plannen in 1628 door abt David uit Rome meegebracht. Eerste steenlegging in 1635. Een pentekening van Ph. De Dijn van 1650 toont de abdij met aanduidingen van de fundamenteën van de nieuwe abdijkerk, ten oosten van de oude kerk. Volgens de Limburg-Stirum hadden de muren in 1654 reeds een hoogte van twintig voet. In 1660 sloot abt Nevius een contract met bouwmeester Egidius Van Waesberghe voor werken aan schip en koor. Werkzaamheden onderbroken in de tweede helft van de 17de eeuw wegens plunderingen door het Franse leger. Tweede bouwcampagne begin 18de eeuw; reële bouwactiviteit vanaf 1713-1715 onder abt F. Van der Haeghen; voltooiing in 1723 en plechtige inwijding in 1727.

De toren werd pas in 1826-1844 opgetrokken, naar ontwerp van architect Louis Roelandt. Vanaf 1813 als parochiekerk, toegewijd aan Onze-Lieve-Vrouw, gebruikt. Restauratie van zuidwestgevel in 1970-1973 onder leiding van architect R. Cassiman. Ingrijpende restauratie aan de gang onder leiding van architect R. Cassiman (vernieuwing van parement). Kruisbasiliek met driebeukig schip van vijf traveeën, een vlak gesloten transept van twee traveeën, een koor van vier traveeën met driezijdige koorsluiting geflankeerd door twee lagere zijkoortjes en een traptorentje (noordwest, tweede travee); toren achter de koorsluiting. Recent bijgebouwtje ten noordwesten.

Baksteenbouw met verwerking van zandsteen uit de streek. Zuidoostelijke zijbeuk, transeptarm, benedenverdieping van koor en zuidwestgevel voorzien van zandstenen parement; zandstenen toren. Koor, transept en middenbeuk zijn even hoog en afgedekt door middel van gewone en afgesnute zadeldaken (leien). Gereduceerde koepel onder helmvormige bekroning op kruising. De drieledige zuidwestgevel met in- en uitgezwakte top bekroond met segmentboogfronton, vertoont grote gelijkenis met de westgevel van de Kleine Begijnhofkerk te Gent. Vrij sobere barokgevel uit het eerste kwart van de 18de eeuw met verticaliserende ordonnantie door middel van gekoppelde hoekpilasters en gesuperposeerde centrale pilasters; horizontaal accent door middel van gekorniste lijsten. Rondboogportaal in een uitgewerkte omlijsting: flankerende, haaks op elkaar gestelde pilasters met voluutkapiteel, dubbele architraaf met sluitstenen uitlopend op een gebroken gebogen fronton en een met vleugelstukken versierde nis met Onze-Lieve-Vrouwebeeld. Tweede geleding doorbroken door een groot segmentboogvenster in een omlijsting met oren en druiplijst.

Wapenschilden (abdij en abt F. Van der Haeghen) en kenspreuk van de abdij "Felix Concordia" op de derde geleding. Beelden van Sint-Cornelius en Sint-Cyprianus in uitgewerkte nissen van zijtraveeën. Zijbeuken en koor geritmeerd door steunberen die de segmentboogvensters scheiden. Later zijportaal in de tweede travee der zuidoostelijke zijbeuk. Transept en middenbeuk eveneens verlicht door steekboogvensters; nagenoeg blinde transeptsluiting.

Helder en rijk interieur. Driebeukig schip geritmeerd door rondboogarcaden op Toscaanse zuilen. Transept met Korinthisch geïnspireerde halfzuilen en pilasters. Kruisribgewelven met brede gordelbogen op consoles opgenomen in het gekorniste entablement. Op de kruising, achtzijdige koepel op pendentieven, verlicht door rechthoekige vensters van het verhoogde tamboer en verfraaid met stuccodecoratie. Zekere ruimtewerking ondanks gereduceerd, deels ingebouwd volume.

Achter het koor: hoge vierkante toren bekroond met zeszijdige lantaarn, gedateerd 1838-1844. Vrij gesloten onderbouw met drie geledingen, gescheiden door waterlijsten. Segmentboogvensters bekroond door gestrekte driupijl en driehoekig fronton respectievelijk op de eerste en tweede geleding. Rondbooggalmgaten geflankeerd door pilasters op de derde geleding. Op deze torensokkel afgelijnd met hoofdgestel, kroonlijst op consoles en attiek, rust een zeszijdige lantaarnsokkel op hoge vierkante sokkel met afgeschuinde hoeken en uurwerkplaten; rondboogvormige galmgaten waartussen Dorische zuilen een gekornist hoofdgestel schragen; koepelvormige afdekking.

Mobilair: Schilderkunst: G. de Craeyer: "Sint-Cornelius" (toegeschreven), "Sint-Cyprianus" (toegeschreven) en "Marteldood van Sint-Joris" (zuidelijk zijaltaar), (17de eeuw); A. Van den Heuvel: taferelen van de kruisweg (17de eeuw) ingewerkt in lambrisering en op zijaltaren van het transept; taferelen uit het leven van Sint-Cornelius en Sint-Cyprianus (tweede kwart 18de eeuw) ingewerkt in lambrisering van zuidelijke- en noordelijke zijbeuk onder meer door J.B. Mille en G.J. Smeyers; schilderijen uit de eerste helft van de 18de eeuw onder meer door J. Van Helmont en J. Van Orley: "Aanbidding der herders" (noordelijk zijaltaar).

Beeldhouwkunst: J. Berghe: Onze-Lieve-Vrouw, wit marmer (18de eeuw) in Onze-Lieve-Vrouwekapel; reliëfs, witgeschilderd hout (tweede kwart 18de eeuw), links en rechts van het hoofdaltaar. Bouchet: Sint-Adrianus Peckau en Sint-Jacobus Lacob, marmer (eerste helft 18de eeuw). Th. Verhaegen: reliëfs met taferelen uit leven van Sint-Cornelius en Sint-Cyprianus, hout (tweede kwart 18de eeuw), respectievelijk tegen zuidelijke- en noordelijke zijbeukwand. Beeld van Heilige Antonius abt, hout (18de eeuw).

Rijk laat-barok en rococo meubilair uit de eerste helft van de 18de eeuw: J.B. Van der Haeghen: hoofdaltaar (gemarmerd en verguld hout), noordelijk- en zuidelijk zijaltaar (gemarmerd hout) (ontwerp), communiebank en doksaal; Th. Verhaeghen: noordelijk- en zuidelijk zijaltaar van het transept, biechtstoel (zuidelijke zijbeuk) en lambrisering van zijbeuken. Biechtstoel door J. De Koninck. Preekstoel (17de eeuw) en renaissance koorgestoelte (17de eeuw) uit oude kerk. Laat-barokke koorlezenaar, Antwerpen eik (1695); reliekschrijn van Sint-Cornelius en Sint-Cyprianus. Orgel door J.B. Forceville (1728) getransformeerd in de 18de, 19de en 20ste eeuw. Grafsteen van Carolus Boel (1661), echtgenote en kinderen. Twee grafmonumenten (tweede kwart 18de eeuw) door F. Bougen en J.B. Van der Haeghen.

DE LIMBURG-STIRUM, Notice sur l'église de l'ancienne abbaye des Premontres à Ninove, Exait du Messenger des sciences historiques de Belgique, 1874.

PLANTEGNA J., L Architecture religieuse du Brabant au XVII siècle, La Haye, 1926.

SOENS E., De kerk van Ninove en haar meubilair, 1908.

Bron: D'Huyvetter C., de Longie B. & Eeman M. met medewerking van Linters A. 1978: Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Provincie Oost-Vlaanderen, Arrondissement Aalst, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 5N2 (H-Z), Brussel - Gent.

Auteurs: Eeman, Michèle; d'Huyvetter, Clio & de Longie, Bea

Datum tekst: 1978

Wat men zelf weet in Ninove:

De kerk van Onze-Lieve-Vrouw Hemelvaart, heden parochiekerk, werd in 1727 gewijd als abdijkerk van de Ninoofse premonstratenzergemeenschap. Zij verving haar Romaans-gotische voorganger, een eerder bescheiden gebouw, gewijd in 1174, dat nog niet half zo groot was, en nam grotendeels de site in van het verdwenen Romaanse kloostercomplex.

Omstreeks 1100 had de vloedgolf van de premonstratenzerstichtingen ook Ninove bereikt. In 1119 werd aan de parochiekerk van villa Ninove een kapittel verbonden van drie kanunniken met elk hun prebende (deel van kapittelbezit bestemd voor het levensonderhoud van elke kanunnik). Kanunnik Balduinus Wala wist de toenmalige heer van Ninove, Geraard I te overtuigen het kapittel op te laten nemen in de premonstratenzerorde, ook wel norbertijnen of witheren genaamd. Omdat voorlopig de parochiekerk gebruikt werd door de kloostergemeenschap, en deze in het bezit was van de relikwieën van Cornelius en Cyprianus, werden deze als beschermheiligen gekozen voor de nieuwe stichting. In 1189 bepaalde de bisschop dat de abdij de parochie zou bedienen. De abt bezat dan ook het patronaat en was grote tiendeheffer. Abdij en parochie zouden door de eeuwen heen nauw met elkaar verbonden blijven.

Reeds twee decennia later was de parochiekerk veel te klein geworden voor de sterk toegenomen kloosterbevolking en de bevolking van Ninove. In 1157 begonnen de kanunniken dan ook aan de bouw van hun abdijkerk, ongetwijfeld volgens het modelontwerp van de hervormingskloosters uit de hoge Middeleeuwen. Een fundamenteel verschil lag hem in de situering van de gebouwen. Normaal bevond de kerk zich ten noorden van de kloostergang, zodat ze bescherming kon bieden tegen de noordenwind en -koude. In Ninove werd ze echter ingeplant op de zuidelijke helling van de Koudenberg, een lichte verhevenheid ten noorden van Ninove, langs en vlakbij de stedelijke kern. Ten noorden van de kerk situeerden zich dan de kloostergebouwen, die op hun beurt bij het neerhof aansloten. Een mogelijke reden hiervoor zou kunnen zijn dat het relatief smalle terrein, dat de abdij ten noorden van Ninove bezat, geen andere oplossing toeliet: Snoekgracht en Beverbeek, resp. ten noorden en ten westen van de abdij, leverden immers water en fungeerden als afloop voor abdij en neerhof. Bovendien moest de relatie van het religieuze gedeelte(kerk) met de privé-

gebouwen(kloosterhof) en verder met de bedrijfsgebouwen (neerhof, molen brouwerij ...) in deze volgorde gerespecteerd worden.

De gebouwen werd in gebruik genomen vanaf 1166, maar de Romaans-gotische kerk werd pas in 1174 volledig afgewerkt en ingewijd. Het is deze kerk die mits de nodige verbouwingen tot in de 16de eeuw dienst zal doen.

In 1400 immers startte de toenmalige abt een grootscheeps bouwprogramma dat de kloostergebouwen aan de zuidkant van de abdijkerk deed verdwijnen, de kerk een opknapbeurt gaf en aan de noordzijde een nieuw convent in gotische stijl liet verrijzen. Kerk- en abdijgebouwen werden in de jaren 1578-1580 zwaar beschadigd ten gevolge van politiek-religieuze troebelen. Een restauratie van de kloostergebouwen volgde vanaf 1590, maar men brak in 1623, nadat Geuzen voor verwoesting en plunderingen hadden gezorgd, de kerkruïne af om plaats te maken voor een ambitieuze barokke nieuwbouw: een tweede abdijkerk, de huidige parochiekerk van Ninove. Pestepidemieën, oorlogen en verwoestingen behoorden een ruime halve eeuw tot het verleden. In deze bloeiperiode wordt de abdij geleid door een prestigieuze prelaat, Johannes David. Hij zorgde ervoor dat de abdijgebouwen terug in orde gebracht werden: men bouwde een voorlopige kapel, de gebedsruimte waarvoor het koorgestoelte ontworpen werd, een sacristie, een toren voorzien van een mechanisch uurwerk en een beiaard voorzien van klokken. Mogelijk was dit de noordelijke toren met sierlijk geprofileerde spits. Een nieuw dormitorium en een keuken zorgden voor fatsoenlijke huisvesting, een bakkerij, een nieuwe stal en schuur. De kroon op zijn werk was de realisatie van een nieuwe abdijkerk.

Naar traditie verhaalt zou abt David Johannes van zijn reis naar Rome in 1626 – 1628 het plan hebben meegebracht, “het welke in het klein was nagevolgd op de Sint-Pieterskerk te Rome”. Het eerste funderingsmetselwerk dateert van 1635. Pas in 1640 onder abt Roelofs kwam de bouw effectief op gang: van 1640 tot 1642 werden de fundamenteën van het koor, het transept en het begin van de hoofdbeuk gelegd. Twaalf jaar later waren de muren ongeveer zes meter hoog. Het leggen van de eerste steen in 1640 bleek echter niet het begin van een grootscheepse bouwcampagne: de werken verzandden in financieringsproblemen. Misrekeningen kelderden ook de bouwplannen van de jaren 1661 – 1662. Er wordt nog een zestal jaar verder gebouwd onder leiding van architect Egidius Van Waesberghe.

In de periode 1685 – 1698 onder abt Fernandus De Moor werd het nieuwe koor voltooid en afgesloten door een muur. In 1697 werd een weliswaar onvoltooid marmeren hoogaltaar geplaatst door de Brusselse beeldhouwer Joannes De Craen. In datzelfde koor werd hoogstwaarschijnlijk in 1695 de houten lezenaar geplaatst.

Maar de Oostenrijkse troepen teisterden de abdij.

Onder abt Ferdinand Vander Haeghen (1712 – 1754) werd de bouw voorspoedig voortgezet en voltooid.

In 1713 kocht men te Zandbergen vijf dagwand bos om de witte steen voor de kerk te delven, baksteen liet vervaardigen in veldovens nabij de abdij. Balken deed hij kappen in de bossen van de abdij van Liedekerke, Sint-Antelinks en Herbeke bij Halle. Van de prins de Ligne te Beloeil kocht hij 50 dennenbomen voor de steigers. Het ijzerwerk zou gesmeed worden door Judocus en Christiaan Weeck (overeenkomst van 1716). De eigenlijke bouwcampagne ging in 1716 van start onder leiding van de Gentse karmeliet-architect Leonardus Van Langenhove, met de kruisbeuk en de viering. In 1722 was de koepel klaar. En bijna 18 jaar later werd met de buitenzijde van de westgevel de volledige abdijkerk voltooid. De kosten werden gedragen door leningen en afbetalingen op lijfrente. Op 27 april 1727 werd de kerk plechtig ingewijd door de aartsbisschop van Mechelen, Philip d'Alsace de Boussu.

De voltooiing van de abdijkerk kadert perfect in deze tijd van herstel na de zware oorlogsperiode. Dat men tot 1741 ononderbroken kon doorgaan met het aanbrengen van rijke binnerversieringen bewijst de stijgende welvaart.

De buitenzijde van deze kerk is opvallend sober en streng, zoals men mag verwachten van een gebouw dat voornamelijk tijdens de régence(1715 – 1723) opgetrokken werd. Het koor wordt geflankeerd door twee zijkapellen of zijkoren. Kruisbeuk en zijkoren vertonen de invloed van het

classicisme. Consequent ging ook binnenin de aandacht meer naar het meubilair dan naar architectonische ornamenten. De ornamentiek die in de bijzondere bouwdelen wordt aangetroffen, zoals de met ragfijn stucwerk versierde gewelven van de zijkoren, de paneelversieringen en cartouche- en schelpmotieven in de koepel en boven de ingang van de zijkoren, verraden de typische kenmerken van voornoemde régence stijl (in onze gewesten te situeren vanaf 1710 tot omstreeks 1735)

Het unieke van de voormalige abdijkerk te Ninove is dat één persoon zowel de bouw als de bemeubeling heeft kunnen realiseren. Abt Van der Haeghen erfde een bouwproject dat twee kerken voorzag in één gebouw: een kloosterkerk in koor en transept en een bedevaarderskerk in het schip. De grote projecten van de eerste periode (1728 – 1735) waren het hoofdaltaar, de zijkooraltaren en het doksaal met het orgel. Ze werden gerealiseerd door de Brusselse beeldhouwer-houtsnijder J.-B. Van der Haeghen. In het noordelijke zijkoor staat het Onze-Lieve-Vrouwaltaar uit 1727. Uit dezelfde periode dateren de zeer monumentale decoratieve schilderijen op de westgevel achter het orgel. Het orgel werd door Johannes-Baptiste de Forceville in 1728 gebouwd.

Vervolgens kwam de bedevaarderskerk in het schip aan de beurt (1736 – 1743). Zij was van de koorkerk gescheiden door de communiebank. De muren aan de zuid- en noordzijde werden bekleed met een sierlijke lambrisering, waarin tweemaal tien taferelen de levens van de patroonheiligen Cornelius (zuid) en Cyprianus (noord) in houtsnijwerk en schilderijen evoceerden. Voor het ontwerp van de lambrisering en de basreliëfs tekende de Mechelse kunstenaar Theodoor Verhaegen, die ook verantwoordelijk is voor de biechtstoel (ontwerp en beeldhouwwerk) aan de linkerkzijde; de schilderijen werden in opdracht vervaardigd door Ph.D'hondt, G.J.Smeyers, J.B.Millé en M. Van Tenderloo.

Na een pauze van ongeveer vijf jaar liet abt Van der Haeghen, inmiddels chronisch ziek, de laatste fase van de inrichtingswerken aanvatten. Th. Verhaegen kleedde het transept aan met twee monumentale portiekaltaren en een lambrisering. De toewijding van de altaren aan de triomf van Maria (noord) en Norbertus (zuid) hield hij opvallend, maar wellicht niet toevallig, ondergeschikt aan het thema van de verlossing door lijden en dood van Jezus.

Naast de beeldhouwers Van der Haeghen en Verhaegen was tenslotte ook nog de Brusselse beeldhouwer Jacob Bergé aan het werk. De marmeren grafmonumenten en toebehoren in het hoogkoor waren zijn grote project (1735 – 1753) maar Bergé was ook de schepper van de marmeren koorlezenaar (1735) en van de monumentale preekstoel (1739; heden in de St.-Pieterskerk te Leuven)

Toen prelaat Van der Haeghen in 1754 overleed, liet hij zijn opvolger een abdij na die met de barokke pracht van haar kerk getuigde van haar welstand.

Het fatale decreet van 1 september 1796 kondigde de afschaffing van alle religieuze gemeenschappen af, met uitzondering van vrouwelijke communauteiten die zich met onderwijs en ziekenzorg bezig hielden. De kerkelijke goederen werden geconfiscieerd. Op 20 januari 1797 verlieten de witheren onder dwang hun abdij. Al hun onroerend goed werd verkocht.

Onder het bewind van Napoleon en de Franse republiek kwam een einde aan de vervolging van priesters en kloosterlingen. De meeste kanunniken waren na afschaffing van de abdij aangesteld als pastoor of onderpastoor en bleven die functie liever verder behouden boven het leven in communauteit te hernemen.

Het kloosterdomein werd terug hun bezit maar zij hadden zelfs geen middelen om in hun levensonderhoud te voorzien, laat staan de geschonden gebouwen te herstellen. In 1807 verkochten zij de prachtige predikstoel aan de Sint-Pieterskerk te Leuven. De kloostergebouwen werden verhuurd. In 1810 stonden de witheren hun abdijkerk kosteloos af aan de stad; de oude parochiekerk werd afgebroken en met de opbrengst kocht de stad Ninove het meubilair van de abdijkerk.

Wel moest er nog heel wat in de abdijkerk gebeuren: rekeningen van 1812 en 1813 tonen aan dat er herstellingen plaatsvonden, niet alleen aan het schaliëndak en aan de vensters, maar ook aan altaren, beelden, het blazoën en ander houtwerk (communiebank, orgel ..) De kapel aan de noordelijke zijbeuk werd tot doopkapel aangepast. In 1816 haalde men de toren van de oude parochiekerk, doch de kerk liet men nog een hele tijd zoals ze was. Heel wat materiaal werd later

gebruikt bij de opbouw van de nieuwe toren van de abdijkerk. Meubelen werden uit de oude parochiekerk overgebracht naar de abdijkerk: o.a. de predikstoel en twee biechtstoelen. Er kwam ook een gedeelte van het meubilair in andere kerken terecht.

In 1812, twee jaar voor de Franse nederlaag, bracht een verklikker aan het licht waar het archief en andere waardevolle bezittingen van de abdij verborgen zaten. Daaruit bleek dat de abdij de Franse fiscus een behoorlijk bedrag had weten te ontduiken. Bij de verkoop van het onroerend goed van de abdij waren talrijke stukken grond als verkocht ingeschreven, waarbij de kopers een notariële akte hadden ontvangen, maar beloofden na het vertrek van de Fransen de abdij haar landerijen terug te geven. De kloosterlingen moesten aan de Franse overheersers een gigantische boete betalen. Hiervoor mochten ze een hypotheek nemen op hun bezittingen. De fictief verkochte onroerende goederen bleven in het bezit van de kloosterlingen, maar alle roerende goederen werden geveild.

Alleen het reliekschrijn van Sint-Cornelius werd niet verkocht en werd overgemaakt aan de nieuwe parochiekerk (sinds 1 maart 1813 werd de voormalige abdijkerk erkend als nieuwe parochiekerk). Deze zware slag ontnam alle kanunniken de mogelijkheid om ooit nog op eigen krachten een abdijsamenleving op te richten.

Koning Willem I der Nederlanden ging in 1817 op het verzoekschrift van ex-premonstratenzen in en bracht de boete van 445.000 francs terug op 80.000 francs. Eenmaal betaald, zouden zij hun fictief verkochte goederen terugkrijgen. Met enkele fictieve eigenaars kregen zij evenwel last en er diende geprocedeerd te worden tot in 1832. Voor het bekostigen van deze procedures moesten de abdijsgebouwen verkocht worden. Na verkoop aan een zekere Van Zuylen, op 15 januari 1822, brandde in datzelfde jaar een gedeelte van de gebouwen af. Hierop volgde de afbraak. Dit betekende meteen het roemloze einde van de Ninovse norbertijnerabdij, die meer dan acht eeuwen alle stormen van de geschiedenis had getrotseerd. Slechts een paar relictten zijn nu nog getuige van de eens bekende Sint-Corneliusabdij.

Pas na 1825 begon men met de oprichting van de huidige toren.

Oorspronkelijk was hij op die plaats niet voorzien, zoals blijkt uit een plan van 1648. Men beschikte toen nog over de oude noordelijke abdijtoren. De aanbesteding voor de bouw van de huidige toren had plaats op 14 augustus 1826, volgens plannen van architect Louis Roelandt van Gent. Twee datumstenen, een van 1834 in de oostmuur op manshoogte, en een van 1838 in de zuidmuur op de tweede geleding, getuigen van de moeizame werken wegens een tekort aan fondsen. In 1840 had de toren twee derde van zijn hoogte bereikt. In 1844 was de toren voltooid; de laatste stenen zijn 10 juni 1844 gemerkt. De koperen bol werd geplaatst op 24 juli en het kruis op 25 juli; op 26 juli werden de klokken gehesen.

Toen reeds stelde de architect scheurvorming vast in het koor van de kerk: de toren bleek gedeeltelijk gebouwd op de funderingen van de kerk. Door het zetten van de toren, waarvan de westkant op de fundering van de twee oostelijke steunberen van het koor staat, was dus een gedeelte van het metselwerk van het koor mee verzakt. De scheuren in muren en gewelven werden met speciën opgespannen in 1846, 1854, 1868 en 1928. In 1853 was er waterinsijpeling in de kerk, tengevolge van een slechte uitvoering van het koperen afdekwerk. Ook was de toren oostwaarts gezakt. In 1966 werd de toren door het toevoegen van een paalfundering gestabiliseerd. Omdat er nog steeds verdere scheurvorming werd vastgesteld, werden van 1985 tot 1999 de bewegingen elektronisch en topografisch geregistreerd. De scheefstand van de toren was inmiddels opgelopen tot 1,47 meter.

Maar ook aan de westgevel deden zich problemen voor. Ten gevolge van een onweer geraakt de top van de westgevel in 1829 beschadigd; in 1836 metselt men het groot venster in de westgevel dicht. In 1843, wanneer de toren zo goed als voltooid was, maakte architect Roelandt een bestek op voor de herstelling van de westgevel. De top van de gevel werd in 1845-1846 bijna geheel herbouwd. De westgevel werd nogmaals hersteld in 1883 en 1972-1973. Maar nog steeds deden zich problemen voor; getuige de zware scheuren in de eerste traveeën van de middenbeuk, tegen de westgevel. Ook

deze zettingen werden in de periode 1985-1999 elektronisch en topografisch geregistreerd, om hieruit conclusies voor herstel te kunnen trekken.

De scheurvorming en de gevolgen hiervan waarvan sprake in voorgaande alinea's werden uiteindelijk hersteld tijdens restauratiewerken "stabiliteits- en schilderwerken" uitgevoerd in 2012 – 2014.

Deze werken werden voorafgegaan door een restauratie van het dak in 2009-2010.

In 1856 wordt het kerkplein verlaagd en geëffend. Een datumsteen van 1859 bevestigt dat een gedeelte van de zuidelijke transeptarm toen hersteld werd.

In 1909-1910 werd ten zuiden van de kerk een ijzeren hekwerk geplaatst, vermoedelijk ter vervanging van een oudere muur.

De kerktoeren werd integraal gerestaureerd in 2023-2024. De koperen koepel werd bij die gelegenheid volledig vervangen, de oude was te dun en te poreus geworden om hem nog te kunnen herstellen.

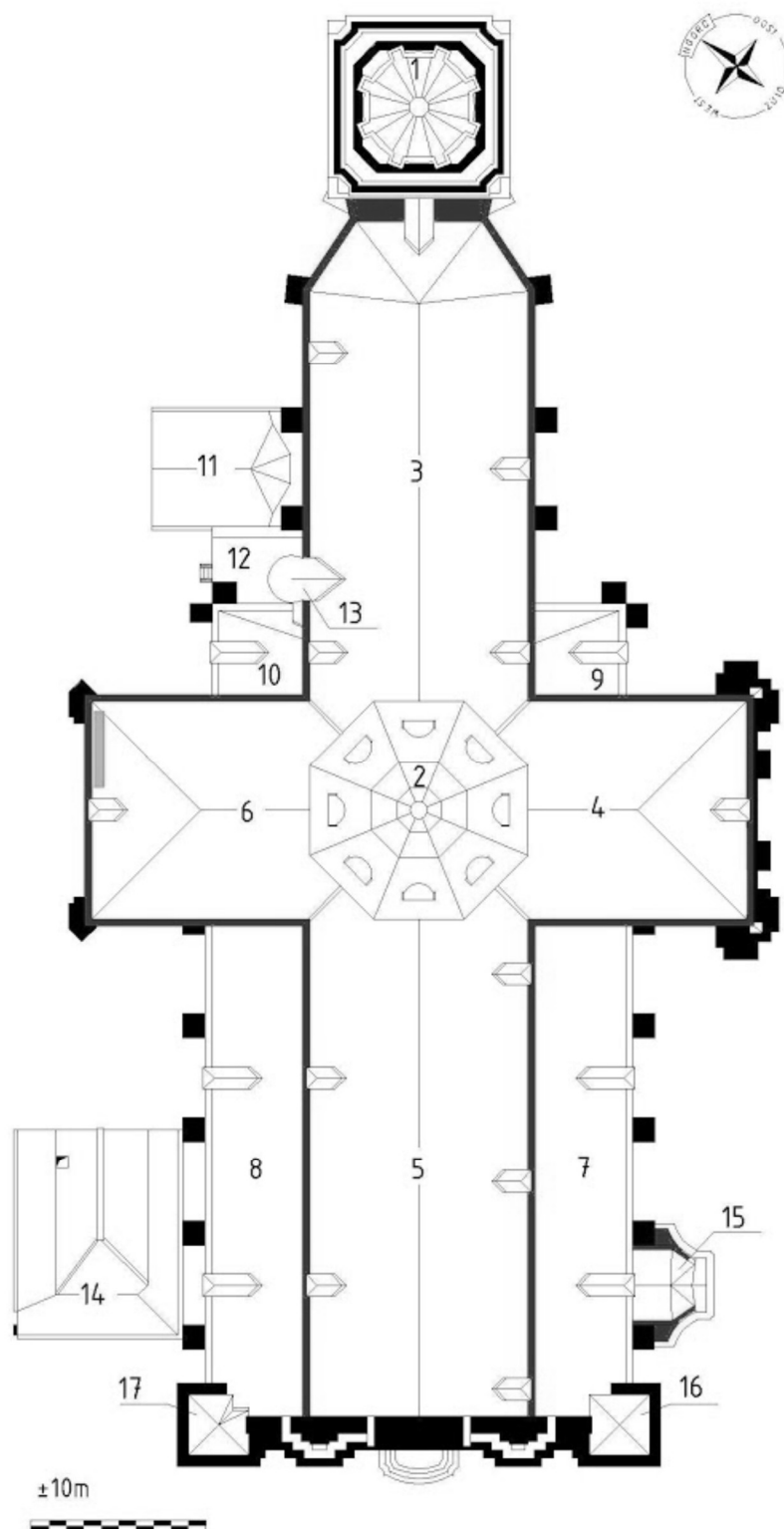
b) Gebouw en architecturale mogelijkheden

De kerk paalt ten noorden aan de archeologische site, ten westen aan de straat, ten zuiden aan het kerkplein waarvan het is afgesloten door een muur en hekwerk die zijn beschermd (zie besluit van 11 juni 2004) en ten oosten aan een grasperk met daarnaast parking (de plaats waar de vroegere parochiekerk stond, naast de abdij).

De Onze-Lieve Vrouw Hemelvaartkerk is de hoofdkerk en ontvangt op hoogdagen veel gelovigen zodat deze parking absoluut nodig is. Een uitbreiding mag bovendien de architecturale eenheid van het gebouw niet in het gedrang brengen.

Tijdens de restauratiewerken (stabiliteits- en schilderwerken) in 2012-2014 werd de kerk opgedeeld in twee delen: het schip van de kerk en de rest. (vergelijk vroegere kloosterkerk en bedevaarderskerk)

Alhoewel deze toestand tijdelijk was, zorgde dit toch wel voor ongemakken: het orgel kon niet meer worden gebruikt; er was geen verwarming gezien de verwarmingsroosters zich allemaal bevinden in het schip van de kerk. Ongeacht het feit dat een opsplitsing nog andere problemen met zich mee zou brengen die een oplossing vereisen (opsplitsing van nutsleidingen en beveiliging, verzekering) is een opsplitsing niet wenselijk en zelfs onmogelijk zolang de Onze-Lieve Vrouw Hemelvaartkerk de hoofdkerk is en in deze functie zeker tijdens de misvieringen op hoogdagen veel gelovigen ontvangt. De kerktoeren werd in 2023-2024 integraal gerestaureerd. Hij is sindsdien opnieuw in gebruik voor (kleine) tijdelijke tentoonstellingen.

Oppervlakte ± 2000 m², sacristie 15m², winterkapel 15m² (+ technische ruimte)

Opbouw

Driebeukige kerk, met centrale vieringtoren, ruime sacristie en winterkapel.

Voorzieningen

Sanitair	1 verouderd toilet naast de sacristie
Verwarming	gas
Verlichting	halogeen
Keukenvoorzieningen	spoelbak
Audiosysteem	ja
Beeldscherm(en)	nee
Rolstoeltoegankelijkheid	gemakkelijk
Diefstal- en brandbeveiliging	Camera's en sensoren
Bliksembeveiliging	ja
Gsm-operatoren	ja

Biodiversiteit

Er zijn kolonies van slechtvalken en kerkuilen op de zolder van de kerk. Voor de slechtvalken werden aparte vliegopeningen gecreëerd. Er wonen ook vleermuizen.

c) Bouwfysische toestand

Zoals blijkt uit de cultuurhistorische waarde hierboven met bouwgeschiedenis zijn in de loop der eeuwen diverse werken uitgevoerd. De laatste herstellingswerken zijn:

Restauratie van het dak in 2009-2010

Stabiliteits- en schilderwerken in 2012-2014

De restauratie van de kerktoren in 2023-2024

Er zijn nog verschillende fasen in de herstelling van de kerk gepland m.b.t. het binnenschrijnwerk.

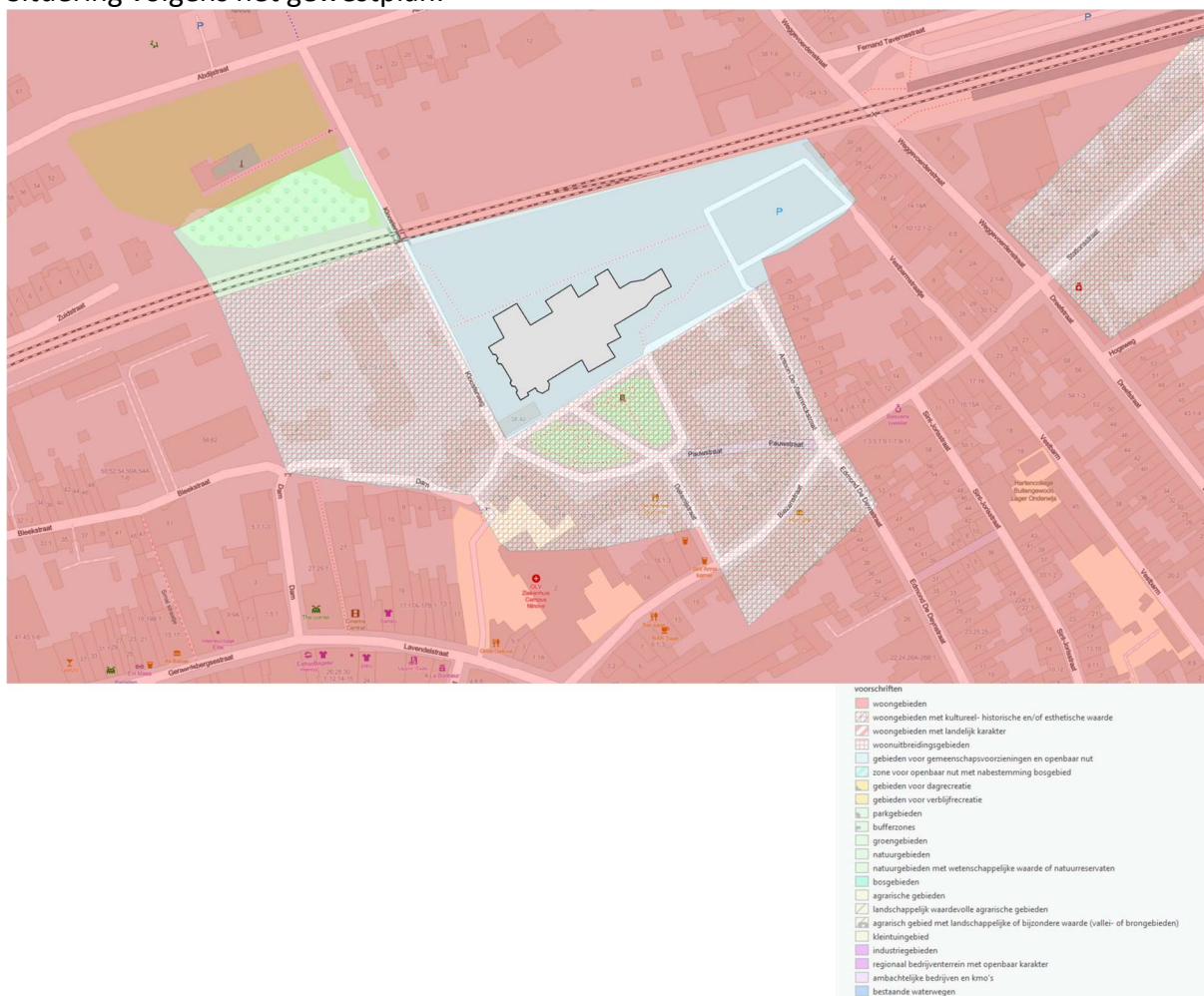
Architect Steenmeijer te Antwerpen is met de opvolging van beide bovenvermelde fasen gelast.

De meest recente inspectierapporten van Monumentenwacht dateren van 2020 en 2024.

2.9.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving

Situering volgens het gewestplan:

De kerk ligt niet in een BPA.

De ingangspoort van de voormalige abdij van Sint-Cornelius en Sint-Cyprianus en de twee aanpalende stadswoningen zijn samen met hun onmiddellijke omgeving beschermd als stadsgezicht. Het [hoekhuis](#), een overblijfsel van de monumentale toegangspoort van de abdij van Sint-Cornelius en Sint-Cyprianus, werd beschermd als monument op 16 oktober 1980. De [aanpalende stadswoningen](#) ten noordoosten van het huis werden op 11 juni 2004 eveneens als monument beschermd.

De Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen (KCML) bracht een advies uit waarbij de historische waarde van het huisje als volgt werd gemotiveerd: "De huisjes 38 en 40 zijn weliswaar van latere datum maar vormen inzake gevelindeling en gabariet één eenheid met het hoekhuis nummer 36."

Achter de kerk ligt de archeologische site, waar een deel van de grondvesten van de voormalige abdij te bekijken zijn. De stad heeft uitgewerkte plannen om in de voormalige toegangspoort een abdijsmuseum in te richten.

Langs de zijde van het kerkplein staat het oorlogsmonument van Ninove, beschermd als monument sinds 24-11-2011. Het gaat om een oorlogsmonument Eerste en Tweede Wereldoorlog voor de gesneuvelden, weggevoerden en weerstanders van Ninove.

Dit groots oorlogsmonument staat als een sterk beeldbepalend element op het Kerkplein, vlak vóór de zandstenen afsluiting met pijlers en smeedijzeren hekwerk van de vroegere norbertijnenabdijkerk. Het werd daar kort na de Eerste Wereldoorlog geplaatst.

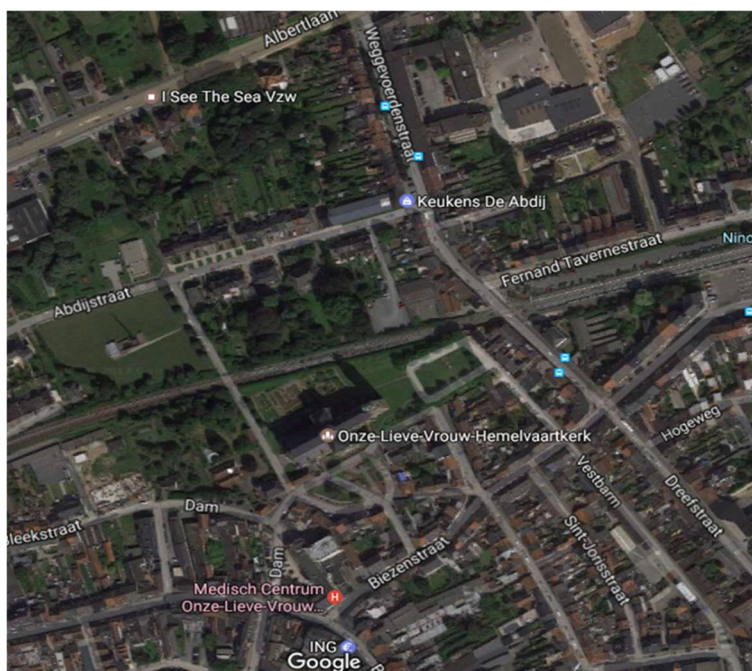
Beeld van een rechtstaande vrouwenfiguur met lauwerkrans die de vrede symboliseert. De rechterknie van de vrouw rust op een soldatenhelm.

Dit beeld staat op een grote vierkanten sokkel waar het volgend op staat: AAN ONZE HELDEN 1914-1918, 1940-1945. Rechts staan de namen van OVERLEDEN WEGGEVOERDEN 1914-1918 en de GESNEUVELDE SOLDATEN EN WEERSTAND 1940-1945.

Onderaan de platen staat de naam DEVILLE A. Zowel aan de linker- als aan de rechterzijde prijkt er een kleine afbeelding van een bronzen wapenschildje, ingewerkt in de steen.

Rondom het Kerkplein bevinden zich verschillende huizen die zijn erkend als onroerend erfgoedobject.

De kerk ligt in het centrum van Ninove en is vlot bereikbaar via het spoor. Het station is op wandelafstand (5 minuten).

Naast de kerk is er een parking en er is eveneens parkeergelegenheid in de naburige straten. De kerk is evenwel niet direct bereikbaar met een bus (stopplaatsen op enkele 100 meter bij het station en aan de Centrumlaan). De weg naar de kerk is aangegeven met signalisatieborden vanop de invalswegen en in het centrum.

Tegenover de hoofdingang van de kerk werd een nieuw plein gecreëerd door de stad, omzoomd door een middelhoog appartementsgebouw.

In dit gebouw wonen sinds 2021 ook de Zusters der HH. Harten, die als gevolg van hun gemiddelde leeftijd en gering aantal én de slechte toestand waarin het kloostergebouw verkeerde, hun klooster moesten verlaten. Zij hebben van daaruit ook het beheer over *Oase d'Abdij*, een ontmoetingszaal die in hetzelfde complex werd gecreëerd.

Daarnaast heeft het stadsbestuur in het stadscentrum verschillende lokalen die kunnen gehuurd worden voor vergaderingen, evenementen, waarvan de grootste accommodatie deze is van cultuurcentrum De Plomblom, op wandelafstand van de kerk.

De kerk is iedere dag open van 9 tot 16 uur en de toren wordt iedere avond/nacht verlicht. Het kerkhof ligt buiten het centrum. De pastorie ligt op 100 meter van de kerk, het klooster ligt op 5 minuten wandelafstand. Naast de oude dekenij, huidige pastorie, is er het huis Tabor, waar regelmatig vergaderingen plaatsvinden.

De IKORN scholen hebben 3 vestigingen : Sint-Aloysius op 1 km van de kerk, Instituut Heilige Harten, eveneens op 1 km en BLO school Sint-Joris eveneens op wandelafstand. Daarnaast is er een atheneum op wandelafstand en een provinciale technische school op ongeveer 1km. Er is ook een afdeling van Azorg ziekenhuizen op 500 meter van de kerk.

2.9.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie

De kerk wordt gebruikt voor liturgische diensten iedere zondag om 10.30 uur. Gemiddeld zijn hier 400 personen aanwezig. Op dinsdagochtend en iedere vrijdagavond is er een viering met ruim 50 tot 80 aanwezigen. Verder zijn er doopvieringen (80), communies (100), vormsels (120), huwelijken (10), uitvaarten (50), schoolvieringen (15 maal per jaar). Ook enkele Taizévieringen vinden plaats in deze kerk op vrijdagavond. Alle diensten van de Goede Week worden in deze kerk voor groot-Ninove geconcentreerd.

In het Pinksterweekend is er ieder jaar een processie waarbij het Sint-Corneliusschrijn wordt opgesteld. Hier vindt de Abdijkerk haar historische functie als bedevaartskerk goed terug.

Naast de liturgische diensten zijn er jaarlijks een vijftal concerten. Hiervoor wordt een contract opgesteld. De concerten worden georganiseerd door het stadsbestuur en door plaatselijke verenigingen. Er is telkens iemand aanwezig van de kerkraad en de kerk wordt ook door die persoon na het concert afgesloten.

De kerk wordt dagelijks bezocht door toeristen en maakt eveneens deel uit van de bedevaartsroute naar Compostela.

De kerk is tevens aangesloten bij Open Kerken. Er is een ploeg vrijwilligers voor het openen en sluiten.

2.10. Sint-Theresiakerk/Buurthuis Berdam in Ninove

2.10.1. Identificatie

naam kerk

- Sint-Theresia van het Kind Jezus-kerk

Geografische ligging

- Edingsesteenweg 2, 9400 Ninove

Plaats in kerkelijke structuur

- Bisdom: Gent
- Dekenaat: Aalst
- Parochie: Sint-Theresia, samengevoegd met de parochie Onze-Lieve-Vrouw Hemelvaart in 2018

Eigenaar

- Kerkfabriek, in erfpacht gegeven aan de stad Ninove in 2018

Bescherming(en)

Geen

Op 30 september 2017 vond de laatste viering plaats in dit meest recente kerkgebouw van groot-Ninove. In de drie maanden die volgden, werd de kerk ontruimd en klaargemaakt voor de herbestemming. Sinds 2018 heeft de stad Ninove het kerkgebouw in erfpacht.

Het dak van de kerk werd intussen hersteld, er is een nieuwe HVAC-installatie op gas, nieuwe ledverlichting en er werd een professionele keuken in een zijzaaltje opgesteld. Zo is "Buurthuis Berdam" intussen een ontmoetingscentrum geworden voor de Ninoofse socio-culturele verenigingen.

In 2024-2025 diende het nieuwe buurthuis als noodbibliotheek tijdens de herstellingswerken aan de stedelijke bib.

2.11. Onze-Lieve-Vrouw Presentatie in Okegem

2.11.1. Identificatie

naam kerk

- Onze-Lieve-Vrouw Presentatie

Alternatieve benaming

- Kerk Onze-Lieve-Vrouw-Opdracht

Geografische ligging

- Dorp, Z.N., 9400 Okegem

Plaats in kerkelijke structuur

- Bisdom: Gent
- Dekenaat: Aalst
- Parochie: Onze-Lieve-Vrouw-Hemelvaart (Ninove)

Eigenaar

- Stad Ninove

Bescherming(en)

- Het orgel, doksaal en portaal van de parochiekerk Onze-Lieve-Vrouw Opdracht zijn beschermd als monument sinds 05/11/1974.

<https://www.odis.be/hercules/toonObj.php?taalcode=nl&id=2792>

2.11.2. Beschrijving

a) Cultuurhistorische waarde

Uit de inventaris van het onroerend erfgoed:

Neoclassicistische kerk van 1842 gelegen ten zuidoosten van de dorpskom; het omringend kerkhof is vervangen door een plantsoentje (ten noorden) en een parking (ten zuiden). Van de vroeg-gotische kerk uit de 13de eeuw is enkel de toren overgebleven, heden geïntegreerd in de westgevel.

Wat men in Okegem weet over de kerk:

De westertoren van de O-L-Vrouwekerk dateert uit de 14e eeuw maar heeft door de eeuwen heen vele veranderingen ondergaan. Tijdens de 17e eeuw kreeg het schip minstens 1 zijkapel. Daar de bestaande kerk te klein was voor het toenemende bevolkingsaantal werd in 1841 de aanvraag ingediend om de kerk volledig te herbouwen. De schuur van de pastorie zou tijdens deze werkzaamheden als voorlopige kerk hebben dienst gedaan. Eind 1844 was de kerk volledig afgewerkt en een jaar later ingewijd. De nieuwe kerk was aan de buitenkant zeer eenvoudig. De drie beuken bevonden zich onder een zadeldak en de bakstenen muren waren gewit. De kerk was opgetrokken volgens de neoclassicistische trend : ton- en kruisgewelven, rondbogen, Dorisch-Toscaanse zuilen,... . De verdere verfraaiing volgde in de daaropvolgende jaren. Men plaatste oa. een trap voor het hoofdaltaar (1845), een preekstoel (1846), twee portiekaltaren (1854-1855), een kruisweg (1873), een nieuwe klok (1879) en een nieuwe doopvont (1880). In 1873 werd ter nagedachtenis van de overleden burgemeester J.F.Hendrickx aan de buitenmuur van de zuidelijke sacristie een Christus geplaatst. In 1897 werd de voorgevel van de kerk opgefrist. In het kader van de heropleving op het einde van de 19e eeuw werd in een nis een St.-Antoniusbeeld geplaatst.

Begin 20e eeuw was de kerk opnieuw te klein. In 1905-1906 werd de kerk vergroot. Men breidde de kerk uit aan de oostzijde aan de kant van het koor. De kerkhofmuur werd verplaatst en er kwam een klein doorgang onder het koor voor de kleine beeweg van St-Antonius. Ook de toren en het dak werden hersteld.

In 1931 werd door decorateur "Jules Van Wanzeele" op de zijwanden van het koor de 12 apostelen aangebracht. Deze laatste versierde ook menige zuil en boog van de gewelven. Het dak en de toren kregen in 1967 een nieuwe beurt. En tijdens de jaren zeventig werd de kerk terug vernieuwd. De eerder vernoemde kleurenrijkdom , van de hand van Jules Van Wanzeele, op de muren verdween in 1971 door een herschildering in monotoon wit. In 1976 werd een tweede klok en een klokkenspel in de toren geplaatst.

Het orgel van de kerk is vanaf 1995 terug bespeelbaar na een grondige restauratie . Het werd gebouwd in 1847 door "Pieter Hubertus Anneessens" (1810-1888). Deze Ninovieter, zoon van een Brusselse chirurg-verloskundige, was de maker van ± 140 orgels uit de streek.

360° panoramas - author: Geert Vanden Broeck

b) Gebouw en architecturale mogelijkheden

De binnenkant van de muren is afgezet met een eikenhouten lambrisering. De mogelijkheden om (deel)ruimtes af te splitsen, bv. mogelijkheid om koor en schip af te scheiden, zijn zeer beperkt. Afsplitsing van de zijbeuken zou zinloos zijn (te weinig breedte) en de afsplitsing van het koor van het schip zou slechts een beperkte ruimte laten op de plaats van het huidige koor. De uitbreidingsmogelijkheden zijn eveneens zeer beperkt, omdat het gebouw geprangd is tussen de verschillende omgevende straten. Langs de zuidkant is er een kleine parking. Alleen hier zou een beperkte uitbreiding mogelijk zijn, maar dit zou de verkeersveiligheid van de omgevende straten ten zeerste in het gedrang brengen door verminderde zichtbaarheid.

c) Bouwfysische toestand

De bouwfysische toestand is goed behalve het dak dat aan herstel toe is. Monumentenwacht is aangesteld als inspectie van het gebouw en inspecteert het ook regelmatig. De laatste inspectie had plaats in 2024. In 2015 en 2016 werden de westgevel en de toren hersteld.

Het monumentaal orgel werd onvoldoende hersteld. De voorlopige oplevering werd daarom door de kerkfabriek geweigerd (cfr. Kerkraad van 05/03/1995). De kerkfabriek werd in deze zaak in het gelijk gesteld door een gerechtelijke uitspraak in eerste aanleg d.d.18 december 2009 en door het Hof van beroep op 15 april 2013. Dit heeft als gevolg dat een verdere afwerking van het orgel zich opdringt in de toekomst.

Oppervlakte: ±365 m²

Voorzieningen

Sanitair	4 toiletten in de vernieuwde zij-sacristie
Verwarming	gas

Verlichting	halogeen
Keukenvoorzieningen	spoelbak
Audiosysteem	ja
Beeldscherm(en)	nee
Rolstoeltoegankelijkheid	gemakkelijk
Diefstal- en brandbeveiliging	Camera's en sensoren
Bliksembeveiliging	ja
Gsm-operatoren	nee

2.11.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving

Situering volgens het gewestplan:

De kerk ligt niet in een BPA.

Het gebouw kan dienst doen als oriëntatiepunt voor de omgeving door zijn verlichting 's avonds en als oriëntatiepunt in de tijd door het luiden van de klokken. De kerk is bereikbaar met het openbaar vervoer doordat er een stopplaats van de bus vlakbij is en door de nabijheid van een treinstation op een vijftigtal meter. Er zijn parkeerplaatsen rondom de kerk en er is nog veel parkeergelegenheid op het dorpsplein (aansluitend aan de kerk) en aan het nabijgelegen spoorwegstation. Tegenover de kerk bevindt zich de plaatselijke school (kleuter en basisonderwijs). Kinderen van deze school maken regelmatig gebruik van de kerk voor hun onderricht als voorbereiding op het vormsel en de eerste communie. De vergaderzaal van de Koninklijke Harmonie, waar muziekondericht gegeven wordt en die tevens dienst doet als feestzaal, bevindt zich ook in de nabijheid (ongeveer 200 m)

Er zijn geen andere gebedsruimten in de omgeving.

Geografisch bevindt Okegem zich in een uithoek van Ninove.

De kerk van Okegem ontvangt voor haar liturgische vieringen ook regelmatig kerkbezoekers uit de omgevende gemeenten (Roosdaal en Liedekerke-Impegem).

2.11.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie

Eucharistievieringen hebben wekelijks plaats: elke zaterdagavond om 18.30 uur. Hierin zijn ruim veertig personen aanwezig. Sporadisch zijn er huwelijken en uitvaarten.

De kerk is in wekelijks medegebruik door de Evangelische Christenen (Engelstalig) van Ninove.

Behalve voor de eredienst kan de kerk ook voor andere activiteiten gebruikt worden, zoals voor voordrachten of concerten.

Dit gebeurde in het verleden overigens reeds occasioneel. Het kerkgebouw is normaal overdag open voor de bezoekers en ontvangt frequent bezoek van voorbijgangers die hier momenten van rust en bezinning vinden.

Een lid van de kerkraad opent en sluit de kerk elke dag.

2.12. Sint-Amanduskerk in Outer

2.12.1. Identificatie

Naam: Sint-Amanduskerk

Geografische ligging

- Smid Lambrechtstraat 33, 9406 OUTER
- Provincie Oost-Vlaanderen

Plaats in kerkelijke structuur

- Bisdom: Gent
- Dekenaat: Aalst
- Parochie : Sint-Amandus (Outer)

Eigenaar: stad Ninove

Bescherming(en)

- De parochiekerk van Outer werd bij M.B. van 1 augustus 1986 als monument beschermd. Tegelijk beschermde men de omgeving van de kerk als dorpsgezicht.

<https://www.odis.be/hercules/toonOBJ.php?taalcode=nl&id=1917>

2.15.2. Beschrijving

a) Cultuurhistorische waarde

Uit de inventaris van het onroerend erfgoed:

Omringd door een graspleintje met taxusboompjes - voorheen kerkhof - en een lage bakstenen kerkhofmuur. Van de gotische kerk blijft slechts de onderbouw van de vierkante westtoren bewaard (15de eeuw); bovenbouw van 1752 en 1928. De kruisbeuk is verdwenen. In 1830 vergroot naar ontwerp van architect J.B. Van Impe.

Wat men in Outer zelf weet:

De vroegste geschiedenis van de kerk zou tot de 12de eeuw teruggaan. Het bedehuis was oorspronkelijk in het bezit van de abdij van Honnecourt; pas in 1709 krijgt Outer een eigen pastoor. Van de gotische kerk bleef slechts de onderbouw van de vierkante westtoren bewaard. De kerk verkeerde blijkens de dekenale visitatieverslagen omstreeks het midden van de 17de eeuw in een verwaarloosde toestand. Nog in 1698 was het koor met stro bedekt. In 1725 werd de kerk grondig hersteld en van een gewelf voorzien. In 1752 worden liet dak en de muren van de toren opgeknapt : de muurankers "1752" net onder de galmgaten getuigen hiervan. Drie jaar later werd de kerk geplaveid met blauwe natuursteen en witte marmer.

In 1830 werd het bedehuis vergroot naar plannen van de Ninoofse architect J.B. Van Impe en in 1846 bouwde men een nieuw koor. De kerk werd in 1972-74 grondig hersteld.

De Sint-Amanduskerk bestaat uit een driebeukig schip onder één dak, met ingebouwde westtoren, een driezijdig afgesloten koor en een N.- en Z.-sacristie.

Qua interieur vallen te vermelden : de 16de-eeuwse doopvont, twee portiek-altaren in gemarmerd hout uit de 17de eeuw en de 18de-eeuwse fraai gesculpteerde lambrizing, kerkmeestersbank, koorgestoelte en preekstoel.

Het orgel dateert van 1931 en werd gebouwd door de gebroeders Reynaert uit Geraardsbergen.

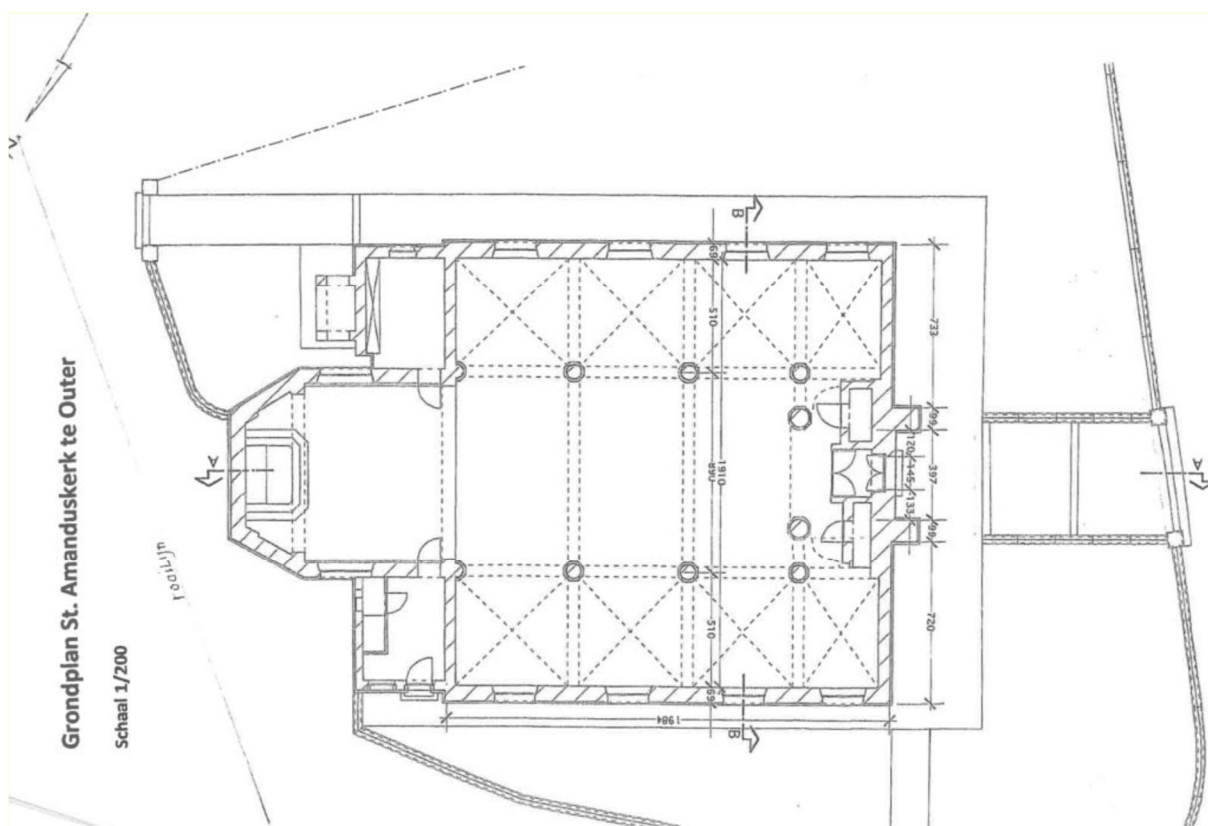
In 2002 werden 10 gebrandschilderde ramen gerestaureerd onder leiding van Aletta Rambaut, kunsthistorica. De huidige restauratie van interieur en exterieur is begonnen in maart 2017 o.l.v. architectenbureau Van Severen.

Er is een inventaris van 12 maart 2008 die een uitgebreide beschrijving en fotoreportage bevat.

b) Gebouw en architecturale mogelijkheden

Aanwezige voorzieningen: cv op aardgas, elektriciteit, geluid- en lichtinstallatie en minimale sanitaire voorzieningen.

Er zijn weinig of geen uitbreidingsmogelijkheden gezien de ligging.

Oppervlakte ±365 m²

Voorzieningen

Sanitair	1 verouderd toilet, naast de verwarmingsinstallatie
Verwarming	gas
Verlichting	halogeen
Keukenvoorzieningen	spoelbak
Audiosysteem	ja
Beeldscherm(en)	nee
Rolstoeltoegankelijkheid	gemakkelijk
Diefstal- en brandbeveiliging	Ja, camera's
Bliksembeveiliging	nee
Gsm-operatoren	ja

Duurzaamheid

De vraag voor plaatsing van zonnepanelen werd geweigerd.

Biodiversiteit

Er is een kraamkolonie van vleermuizen op zolder.

c) Bouwfysische toestand

zeer goed tot perfect (einde restauratie voorzien tegen eind 2017).
Monumentenwacht is aangesteld om het gebouw te inspecteren.

2.12.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving

Situering volgens het gewestplan:

De kerk ligt niet in een BPA.

De Sint-Amanduskerk wordt omgeven door de nog in hoge mate kleinschalige en oorspronkelijke dorpsbebouwing. Het voor de dorpskern kenmerkend bochtig tracé van de Kerkwegel wordt bepaald door de belangrijke beeldwaarde van het populierenbos over de Molenbeek, gezien vanuit de dorpskom. Deze dorpskom werd beschermd samen met de kerk. Het lemen huisje dat bij deze gelegenheid ook werd beschermd, werd ondanks de bescherming toch afgebroken.

Het kerkgebouw is zeer goed bereikbaar met het openbaar vervoer (De Lijn), de halte is op wandelafstand.

De pastorie werd verkocht als woonhuis.

Er is een parking aan de kerk.

Op wandelafstand bevindt zich het oude gemeentehuis, omgebouwd tot buurthuis voor de lokale verenigingen.

Doorheen Outer lopen drukke fiets- en wandelroutes.

2.12.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie

Wekelijks op woensdag: avondmis. Gemiddeld aantal aanwezigen: 40 à 60 van groot-Ninove en omstreken omdat het gemakkelijk bereikbaar is en een grote parking heeft.

Verder zijn er doopsels, huwelijken, uitvaarten.

De kerk is bedevaartsoord. Er staat een uniek kunstwerk van Damiaan, dat mensen aantrekt (ongeneeslijke ziektes: kanker, lepra ...). Ook de Rita-verering van de voormalige Sint-Theresiakerk verhuisde naar deze kerk.

Er zijn jaarlijks wel een paar concerten in de kerk, die trouwens een heel goede akoestiek heeft en een interessant klassiek pijporgel.

2.13. Sint-Antonius van Paduakerk in Outer-Lebeke

2.13.1. Identificatie

Naam: Sint-Antonius van Padua

Geografische ligging

- Kerkstraat z/n, 9406 Outer, Lebeke
- Provincie Oost-Vlaanderen

Plaats in kerkelijke structuur

- Bisdom: Gent
- Dekenaat: Aalst
- Parochie : Sint-Amandus (Outer)

Eigenaar: Kerkfabriek

Bescherming(en)

- Niet-beschermd

2.13.2. Beschrijving

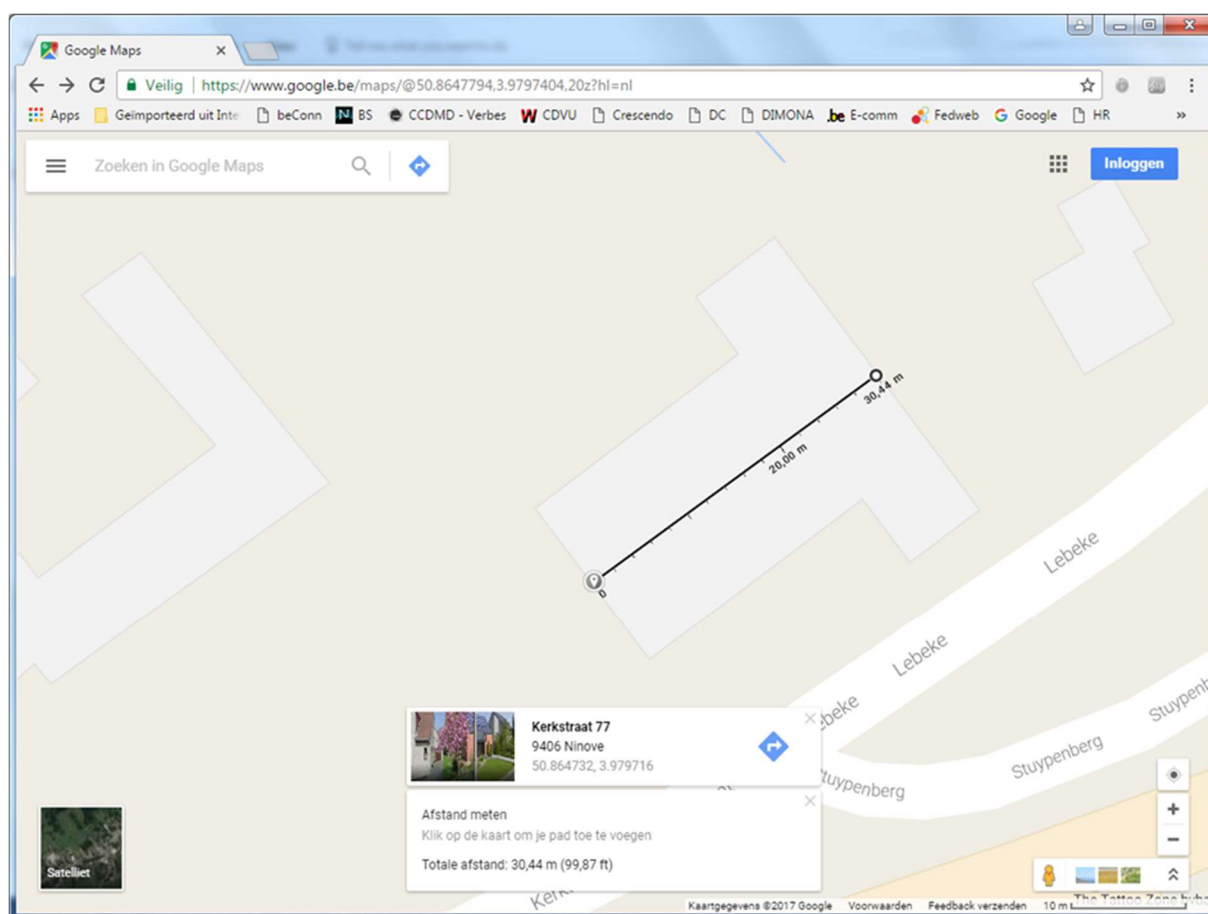
a) Cultuurhistorische waarde

Lebeke is een gehucht waarvan de kerk staat op het grondgebied van Outer. Enkele straten van Denderhoutem (Haaltert) en Nederhasselt behoren tot de parochie.

Tot begin 20e eeuw gingen de bewoners van deze wijk naar de wekelijkse zondagsmis in de vernoemde dorpen. Na lang aandringen kreeg de bevolking er een eigen kerk omdat de tocht (te voet) naar omliggende parochies om de mis bij te wonen lang en moeilijk was. In 1913 werd een houten kerk opgetrokken als noodoplossing, daaraan danken de Lebekenaren een oude bijnaam: "de mannen van het houten geloof". De parochie werd gesticht in 1914. In 1939 begonnen de werken voor de bouw van de huidige kerk, toegewijd aan St. Antonius. De oorlog onderbrak de werken aan de kerk, Tussen 1941-1945 werd een stenen kerk gebouwd naar ontwerp van architect R. Cassiman (Ninove), die werd voltooid in 1946.

b) Gebouw en architecturale mogelijkheden

De lengte van het kerkgebouw (koor + schip) is ongeveer 30 m. Links van het koor bevindt zich de weekkapel (6 m op 6 m). Rechts van het koor bevindt zich de sacristie en toilet (6 m op 6 m). Volgende voorzieningen zijn aanwezig: verwarming, elektriciteit, geluids- en lichtinstallatie en sanitair.

Zeer goede toegankelijkheid voor andersvaliden.

Uitbreidingsmogelijkheden zijn mogelijk en zijn niet beperkt door eventuele belemmeringen. Het is mogelijk om bepaalde ruimtes van het kerk af te scheiden zonder dat functie van eredienst in het gedrang komt.

c) Bouwfysische toestand

De bouwfysische toestand is zeer goed.

Monumentenwacht is nog niet aangesteld voor de inspectie van het kerkgebouw.

Geen recente restauraties.

Geen dringende problemen.

Er zijn geen investeringswerken voorzien.

Oppervlakte: ±450 m²; weekdagkapel 36 m²; sacristie 36 m²

Opbouw

De kerk is eenbeukig met parallel aan de ene zijde een winterkapel en aan de andere zijde een sacristie.

Voorzieningen

Sanitair	1 verouderd toilet, naast de sacristie
Verwarming	gas
Verlichting	halogeen
Keukenvoorzieningen	spoelbak
Audiosysteem	ja
Beeldscherm(en)	nee
Rolstoeltoegankelijkheid	gemakkelijk
Diefstal- en brandbeveiliging	nee
Bliksembeveiliging	ja
Gsm-operatoren	ja

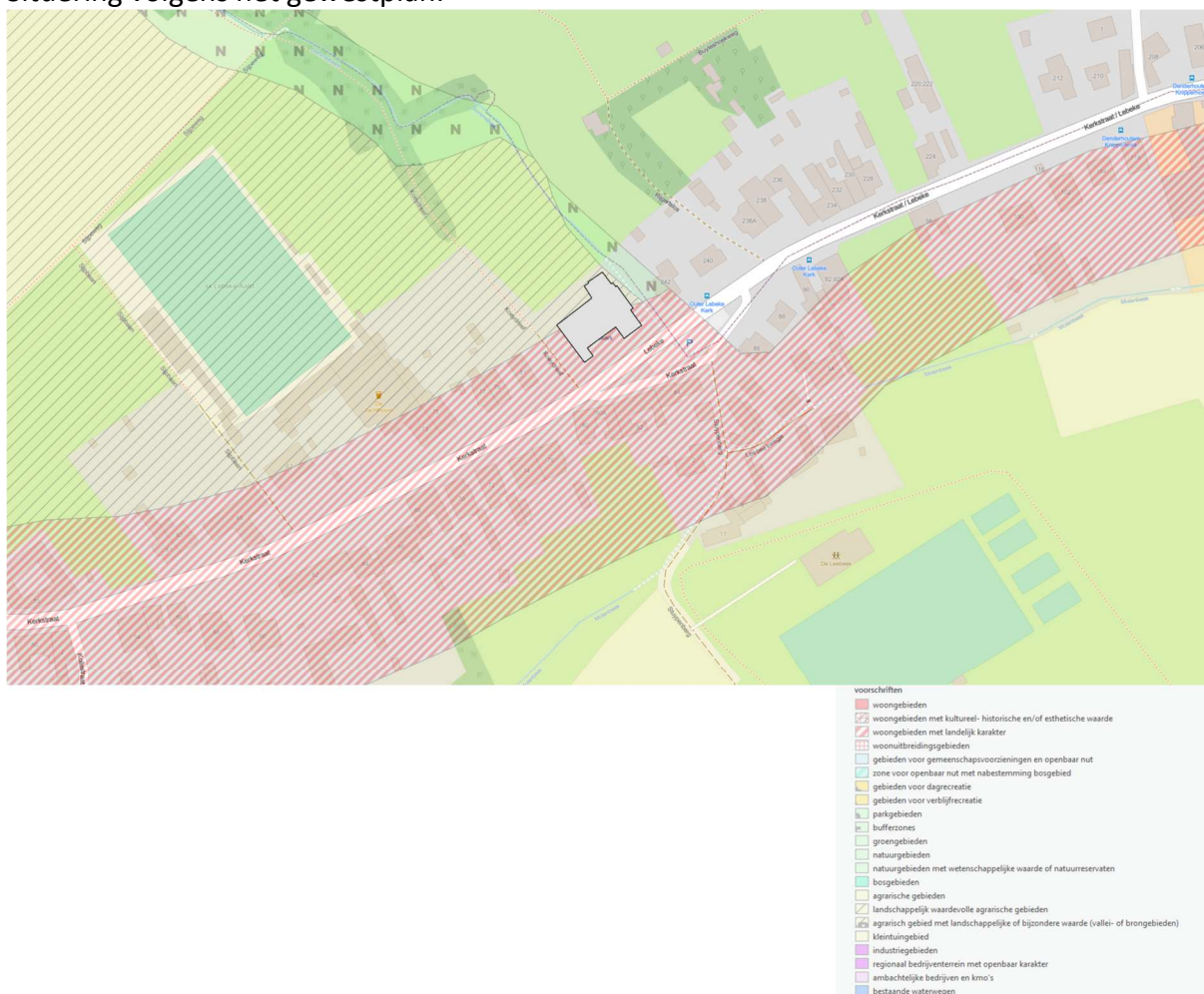
Biodiversiteit

Er is een kraamkolonie voor vleermuizen op zolder.

2.13.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving

Situering volgens het gewestplan:

De kerk ligt niet in een BPA.

Aanzicht vanuit richting Haaltert

Aanzicht richting Groenstraat Outer

Het kerkgebouw bevindt zich aan de Kerkstraat te 9406 Outer. Dit is het laatste gebouw op het grondgebied van Ninove, daarnaast begint het grondgebied Haaltert (Denderhoutem).

Kerkgebouw: Enkel de wijzerplaten van het torenuurwerk zijn verlicht. Het uurwerk is satellietgestuurd en de klok wordt geluid.

Rondom het kerkgebouw is er een parking aanwezig. Er is ook parkeergelegenheid beschikbaar op het plein rechtover het kerkgebouw. Aan de kerk is er een bushalte van DE LIJN die bediend wordt door de lijnen 32 en 33.

Honderd meter verder in de Kerkstraat is de pastorie van de parochie gelegen die eigendom is van de kerkfabriek.

2.13.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie

De kerk wordt nog gebruikt voor de eredienst. Op regelmatige tijdstippen, gemiddeld om de 6 weken, vindt er een eucharistieviering plaats op maandagavond. Bij deze vieringen zijn er gemiddeld ongeveer een dertigtal personen aanwezig. Verder gaan er ook dopen, huwelijken en uitvaarten door in het kerkgebouw.

De kerk is in wekelijks medegebruik door de Evangelische Christenen (Franstalig) van Ninove.

De kerk is reeds occasioneel gebruikt geweest voor concerten en voordrachten. Bij deze activiteiten houden de leden van de kerkraad een oogje in het zeil.

Medewerkers en leden van de kerkraad zorgen er voor dat het kerkgebouw dagelijks toegankelijk is en voeren dagelijks een visuele controle, op eventueel vandalisme, van het kerkgebouw uit. De kerk wordt op regelmatige tijdstippen door dezelfde vrijwilligers gepoetst.

Lokale noden. Aan lokale verenigingen werd gevraagd naar hun interesse.

De kerk is geen toeristische trekpleister, maakt geen deel uit van een bedevaartroute maar is wel aangesloten bij de vereniging Open Kerken.

2.14. Sint-Christoffelkerk in Pollare

2.14.1. Identificatie

Naam: Sint-Christoffelkerk

Geografische ligging

- Sint-Christoffelstraat z/n, 9401 Pollare
- Provincie Oost-Vlaanderen

Plaats in kerkelijke structuur

- Bisdom: Gent
- Dekenaat: Aalst
- Parochie : Sint-Petrus (Meerbeke)

Eigenaar: stad Ninove

Bescherming(en)

- Niet-beschermd, de kerk ligt wel in een beschermd dorpsgezicht (19-08-1980)

<https://www.odis.be/hercules/toonObj.php?taalcode=nl&id=1918>

2.14.2. Beschrijving

a) Cultuurhistorische waarde

Uit de inventaris van het onroerend erfgoed:

De kerk is gelegen op een helling; omringend ommuurd kerkhof. Laatgotische kruiskerk (14de - 16de eeuw) waarvan de zuidzijde in 1840 werd hersteld, de toren en voorgevel werden verbouwd in 1852, neogotisch koor en sacristie van 1858 naar ontwerp van architect Schoonjans.

De plattegrond ontvouwt een vierkante westtoren, een driebeukig schip: hoofdbeuk van drie traveeën, zijbeuken van twee traveeën, een uitspringend transept en een koor met twee rechte traveeën en driezijdige sluiting; flankerende noordelijke- en zuidelijke sacristie. Baksteenbouw; gebruik van zandsteen voor de afgeschuinde plint, hoekblokken, kordons en vensteromlijstingen. Schip, koor en transept onder zadeldaken (leien), zijbeuken met kapelgevels, onder haakse zadeldaken (leien) met aandaken. Resten van steunberen en muurvak in klein en onregelmatig verband in de oksel van hoofd- en zijbeuken (ten westen).

Westgevel met vierkante toren onder ingesnoerde spits (leien); toren uitgroeïend boven twee lessenaarsdaken van afgeronde zijkapellen, in het verlengde van bedaking van beuk. Bouwnaden aan weerszij van de deurtravee. Classicistische segmentboogdeur met kwarthol beloop, neuten, imposten en gegroefde sleutel, ingeschreven in rechthoek onder druiplijst en bekronend kruis; opschrift in de zwikken: ANNO/ 1761. Daarboven 19de-eeuws rondboogvenster met metalen roedeverdeling. Rondboogvormige galmgaten. Segmentboogvensters in noordelijke- en zuidelijke wanden. Noordelijke- en zuidelijke kapelgevels met spitsboogvensters met vernieuwde tweelichttracering van arduin. Noordelijke kapelgevels met laatgotisch korfboogdeurtje in omlijsting van zandsteen met hoekblokken, geprofileerde archivolt op consoltjes, grafmonument van 1868 voor Eerwaarde Heer Joannes Karolus Boeykens. Daarboven neogotisch nisje van zandsteen met Ecce Homo beeldje. Transeptarmen gestut door middel van zware overhoekse steunberen met versnijding, eveneens met spitsboogvensters (vernieuwd maaswerk). Grotendeels oorspronkelijke vensteromlijstingen aan noordzijde en in de transeptgevels.

Het glas-in-loodraam in het linkertransept is van de hand van Joost Maréchal en dateert uit 1957. Neogotisch koor met spitsboogvensters, koorsluiting gemarkeerd door steunberen met versnijding; calvarie tegen de oostwand. Talrijke 18de- en 19de-eeuwse grafplaten ingewerkt in de plint. Schip

geritmeerd door spitsboogarcaden op bepleisterde zuilen met achterzijdige sokkel en lijstkapitelen; brede middenbeuk en koor overkluisd door spitsongewelf met bepleisterde ribben. Kruisribgewelven in zijbeuken en transept (19de-eeuwse aanpassingen in noordelijke transeptarm en zuidelijke zijbeuk (1663).

Mobilair: Kruisbeeld (17de-eeuws?) met nieuw kruishout. Houten altaar (18de eeuw); lambrizing met ingewerkte biechtstoelen (tweede helft 18de eeuw).

Bron: D'Huyvetter C., de Longie B. & Eeman M. met medewerking van Linters A. 1978: *Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Provincie Oost-Vlaanderen, Arrondissement Aalst*, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 5N2 (H-Z), Brussel - Gent.

Auteurs: Eeman, Michèle; d'Huyvetter, Clio & de Longie, Bea

Datum tekst: 1978

Wat men in Pollare zelf weet:

Het huidige kerkgebouw is een laatgotisch gebouw opgetrokken in rode baksteen. Van het romaanse kerkje, dat hier vermoedelijk in de 11e -12e eeuw werd gebouwd, bleef niets gespaard. Het oudste gedeelte van de huidige kerk dateert uit de 14e-15e eeuw. Het portaal en de toren werden in 1761 gebouwd. De zuidelijke zijbeuk werd aangebouwd in 1842-1843, terwijl de toren in 1853 en het hoogkoor en de sakristie in 1858 werden verbouwd. In 1954 werd het O.-L.-Vrouwaltaar in de linker kruisbeuk vervangen. Van 1957 tot 1961 werden nieuwe brandglasramen geplaatst. Het St.Kristoffelbeeld op de Plaatsberg dateert uit 1962.

Het interieur van de kerk is niet echt indrukwekkend te noemen. Het portiekvormig hoofdaltaar dateert uit de 18e eeuw. De koorlambrizing (1772-74) is vermoedelijk van Jan-Baptist de Cunsel en de biechtstoel uit dezelfde periode van J.B. de Cunsel en de Ninoofse beeldhouwer Jan Paternot. Interessant zijn ook het grote houten St.Kristoffelbeeld uit ±1600, het 17e eeuwse kruisbeeld, het beeld van de H. Anna-ten-Drieën uit de 16e eeuw en een reliekschrijn van St.Kristoffel, met buste van de heilige uit het eind van de 18e eeuw. Het schilderij "De aanbidding der Wijzen" uit 1652 is van de hand van Antoon van den Heuvel.

<https://www.erfgoedplus.be/collectie/41048P01>

b) Gebouw en architecturale mogelijkheden

Er is verwarming, elektriciteit, een licht- en geluidsinstallatie, een kleine sanitaire ruimte. Het gebouw is toegankelijk voor mindervaliden.

Het luiden van de klokken gebeurt automatisch (Clock-O-Matic)

Er is geen torenverlichting.

Oppervlakte Voorzieningen

Sanitair	2 vernieuwde toiletten in de zij-sacristie
Verwarming	gas
Verlichting	halogeen
Keukenvoorzieningen	spoelbak
Audiosysteem	ja
Beeldscherm(en)	nee
Rolstoeltoegankelijkheid	gemakkelijk
Diefstal- en brandbeveiliging	Camera's en sensoren
Bliksembeveiliging	ja
Gsm-operatoren	Nog niet

Duurzaamheid

Men doet aan regenwaterrecuperatie.

Biodiversiteit

Op zolder is een kraamkolonie voor vleermuizen. Er zijn ook kerkuilen aanwezig in de toren.

c) Bouwfysische toestand

Zeer goed. In de periode van 2021-2024 werden er verschillende noodzakelijke werken gerealiseerd. Monumentenwacht deed in 2025 nog een inspectie.

2.14.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving

Volgens het gewestplan :

De kerk ligt niet in een BPA

Vlakbij is een parochiaal centrum (oude klooster) met ruime parking. Hier vinden wekelijks activiteiten plaats. De oude school, vroeger buurthuis van de stad, werd verkocht. Ook de pastorie werd verkocht.

Behalve de belbus is er geen openbaar vervoer.

De kerk is prachtig gelegen, middenin het beschermd dorpsgezicht en op wandelafstand van de Dender met de ijzeren voetgangersbrug, beschermd als monument sinds 16-07-1987.

Dicht bij de Dender is horeca voorzien. Het Denderpad wordt druk bezocht door toeristen, ook de aanlegsteiger voor plezierboten trekt volk. Pollare is heel populair als wandel- en fietsgemeente. Zij werd voorgesteld als pilootproject binnen de studie van 'Beleefbare Dendervallei' van de provincie Oost-Vlaanderen (2017).

Foto: David van der Smissen

De kerk wordt ook gebruikt voor concerten, voordrachten, jaarlijks t.g.v. de kerstmarkt wordt er een kerstallententoonstelling georganiseerd die intussen een begrip in de streek is geworden, telkenjare met meer dan 1500 bezoekers.

2.14.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie

Om de 6 weken op maandag is er een eredienst met ruim 45 aanwezigen. Verder zijn er ook doopsels, huwelijken en uitvaarten. Elke 2^e zondag van juni is er de traditionele bedevaart ter ere van Sint-Christoffel met bijhorende autowijding. Op zo'n dagen zit de kerk nokvol.

De kerk is alom gekend voor de jaarlijks kerstallententoonstelling, er worden intussen ook kerstallen permanent tentoon gesteld.

Zij is ook een Open Kerk.

2.15. Sint-Pietersbandenkerk in Voorde

2.15.1. Identificatie

naam kerk: Sint-Pietersbandenkerk

Geografische ligging

- Sint-Marcellusstraat 11
- Provincie Oost-Vlaanderen

Plaats in kerkelijke structuur

- Bisdom: Gent
- Dekenaat: Aalst
- Parochie : Onze-Lieve-Vrouw Hemelvaart (Ninove)

Eigenaar: stad Ninove

Bescherming(en)

De Sint-Pietersbandenkerk (met kerkhofmuur, pijlers en siervazen) werd een beschermd monument op 16 januari 1987. Het orgel uit 1769 werd gebouwd door Pieter van Peteghem uit Gent en is beschermd door K.B. van 19/08/1980.

Ook de hele omgeving van de kerk met kasteel, pastorie en enkele woonhuizen werd beschermd als dorpsgezicht op 16 januari 1987.

<https://www.odis.be/hercules/toonOBJ.php?taalcode=nl&id=2794>

Er is een inventaris van de kerk, opgemaakt i.s.m. Erfgoed Denderland.

2.15.2. Beschrijving

a) Cultuurhistorische waarde

Uit de inventaris van het onroerend erfgoed:

De parochiekerk Sint-Pieters-Banden en de omliggende kerkhofmuur met pijlers en siervazen is beschermd als monument. Het [orgel](#) van de kerk werd afzonderlijk als monument beschermd op 19 augustus 1980.

De Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen (KCML) bracht een advies uit waarbij de historische en artistieke waarde van de Sint-Pietersbandenkerk met kerkhofmuur, pijlers en siervazen als volgt werd gemotiveerd:

"Van het in kern laatgotische koor in zandsteen, alsook de baksteentoren met zandstenen steunberen en korfboogportaal, daterend uit de eerste helft van de 16de eeuw, is ingebouwd in de 18de-eeuwse zijbeuken, met te weerszijden bouwnaden van de vroegere westgevel."

"Van het meubilair, onder andere communiebank, biechtstoel en lambrisering uit de tweede helft van de 18de eeuw en preekstoel uit het einde van de 18de eeuw."

- Onroerend Erfgoed Oost-Vlaanderen, beschermingsdossier DO000791, Parochiekerk Sint-Pieters-Banden, advies KCML (1987).

Wat men zelf weet in Voorde:

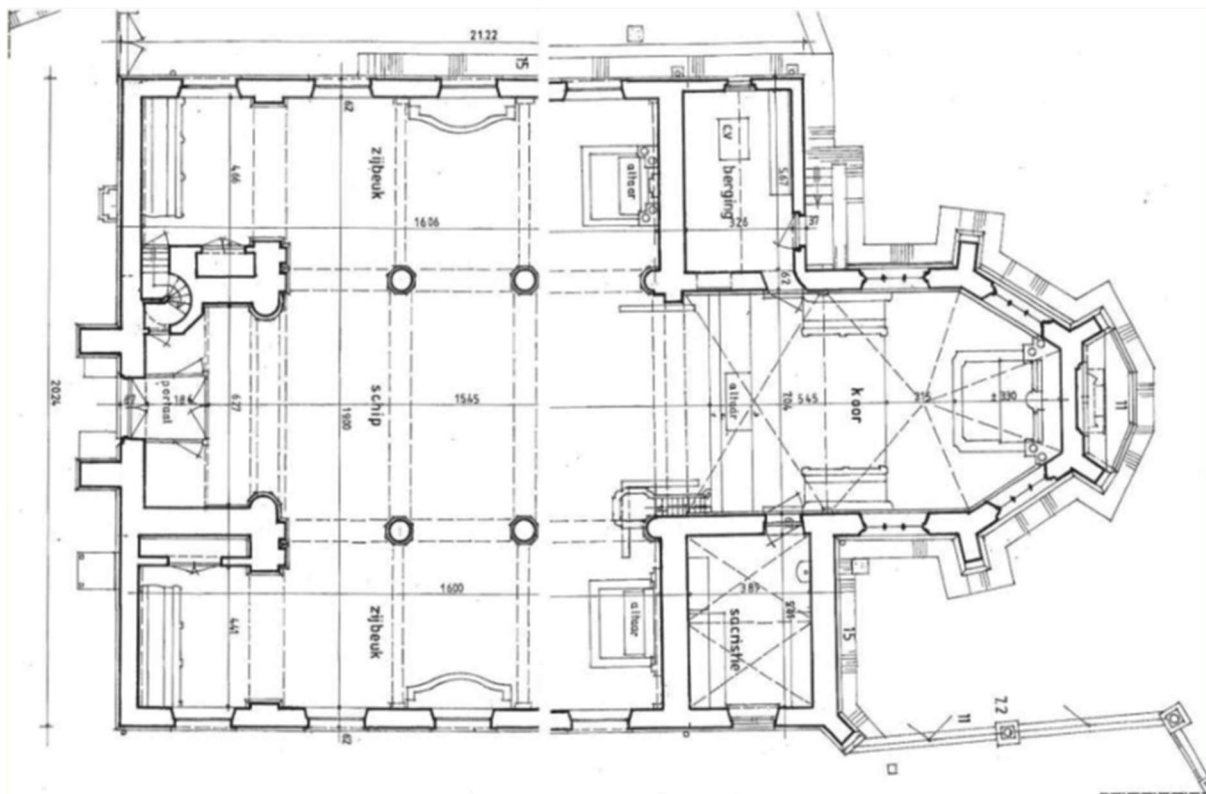
De St-Pieters-Bandenkerk van Voorde ligt mooi ingeplant in een bocht van de Kerkstraat, in de nabijheid van het kasteel. Men vermoedt dat deze kerk ooit nog dienst deed als slotkapel. Ze is deels omringd door een ommuurd kerkhof.

De huidige, driebeukige kerk, opgetrokken in baksteen met verwerking van zandsteen uit de groeven van Ninove, werd meermaals verbouwd. Het laatgotische koor met driebeukige absis en de ingebouwde westertoren, beide daterende uit het begin van de 16e eeuw, zijn overblijfsels van de laatmiddeleeuwse dorpskerk. De zijbeuken op zandstenen sokkels met rondboogvensters dateren uit de 18e eeuw. De ingebouwde oostelijke zijbeukmuren afgelijnd met klossen, zijn mogelijks van een oudere kerk uit de 14e eeuw. De sacristie is ook een overblijfsel van de laat-gotische bouw (1682?). Voor de kerkdeur liggen de grafstenen van "Roeland van Wedergrate" en "Katelijne van der Cameren", vroegere heersers over de heerlijkheid Voorde.

Boven het hoofdaltaar hangt een schilderij uit 18e eeuw, nl "Bevrijding van St-Petrus uit de gevangenis". Het schilderij "St-Marcellus als slaaf in de stal" dateert uit 1778 (1788?) en werd vervaardigd door een zekere Cauwe uit Geraardsbergen. De communiebank en de biechtstoel zijn van de hand van schrijnwerker Vits en beeldhouwer Van Driessche, uit Gent, en dateren uit 1773-1774.

De hardstenen doopvont dateert als enige uit de 15e eeuw.
Het orgel uit 1769 werd gebouwd door Pieter van Peteghem uit Gent.

b) Gebouw en architecturale mogelijkheden

De kerk is niet te groot, de grootte van het schip bedraagt 15 m op 12 m, en is dus niet geschikt om nog eens te verdelen in nevenruimtes. Ook het koor en de twee sacristieën zijn eerder klein. (zie plan).

De aanwezige voorzieningen zoals verwarming, elektriciteit, toilet moeten gewijzigd worden en zijn opgenomen in het binnen-restauratie-plan dat al ingediend is bij Onroerend Erfgoed. Er is geen ander sanitair of keuken aanwezig.

De kerk is perfect toegankelijk voor andersvaliden, vermits er geen trappen zijn aan de hoofdingang. Er hangen 2 grote schilderijen (Sint-Petrus en Sint-Marcellus) en een waardevolle kruisweg.

De kerk heeft een zeer goede akoestiek en werd een tijd geleden nog gebruikt voor concerten van het Festival van Vlaanderen.

Oppervlakte: 180m²

Voorzieningen

Sanitair	nee
Verwarming	mazout
Verlichting	halogeen
Keukenvoorzieningen	spoelbak
Audiosysteem	slecht

Beeldscherm(en)	nee
Rolstoeltoegankelijkheid	gemakkelijk
Diefstal- en brandbeveiliging	Camera's
Bliksembeveiliging	ja
Gsm-operatoren	nee

Biodiversiteit

Op zolder is een kraamkolonie van vleermuizen.

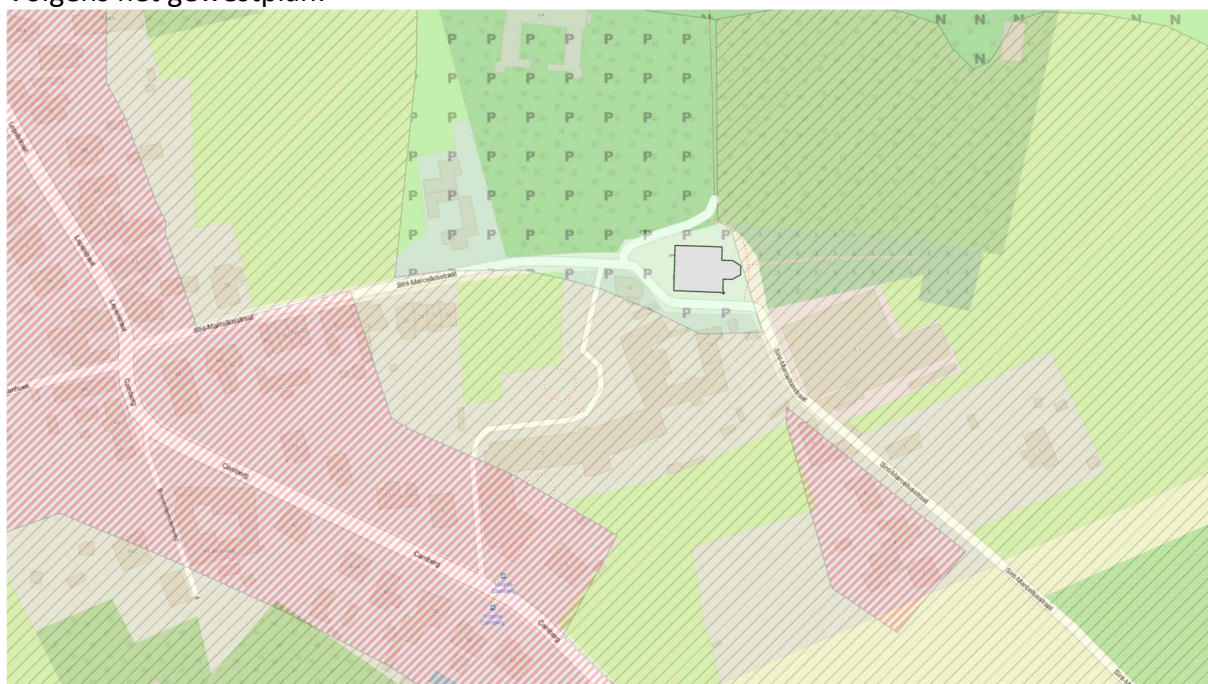
c) Bouwfysische toestand

De kerk onderging een grondige buitenrestauratie in 2011-2012 met een volledige nieuwe dakbedekking, nieuwe kroonlijsten en koperen dakgoten en afvoergoten. Ook het plein vóór de kerk werd volledig nieuw aangelegd. Ook voor de binnenrestauratie liggen alle plannen en vergunningen klaar. We staan wel al geruime tijd op de wachtlijst voor subsidiëring door Onroerend Erfgoed. De kerk is aangesloten bij de Monumentenwacht. De laatste inspectie dateert van 2023.

2.15.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving

Volgens het gewestplan:

De kerk ligt niet in een BPA

Gelegen in een bocht van de Sint-Marcellusstraat, dichtbij het kasteel van Voorde (privébezit) en dichtbij de voormalige pastorie (vroeger buitenverblijf van de abdij van Ninove, nu privébezit) ligt de kerk op een magische plaats.

Zij staat niet echt in het huidige centrum van het dorp Voorde. Vroeger was dat wel zo, toen de bewoning geconcentreerd was rond het kasteel, men vermoedt trouwens dat de kerk oorspronkelijk een slotkapel was.

De kerk sluit aan op het kerkhof, dat onlangs werd uitgebreid aan de oostzijde van de kerk. De vroegere pastorie (beschermd gebouw) werd door de stad Ninove verkocht en is nu in privébezit. Ook de meisjesschool, vroeger gevestigd in het kasteel, is er niet meer. Het kasteel is nu ook privébezit.

Vlak bij de kerk is er nu een RVT – rusthuis.

De kerk is bereikbaar via het openbaar vervoer (bushalte op 300 m). Aan de kerk is er wel een tekort aan parkeerplaatsen. Uitbreiding hiervan werd steeds belet door de beschermde omgeving.

2.15.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie

De kerk heeft voorlopig alleen lokaal belang. Ze wordt gebruikt voor de eredienst, om de 6 weken is er een misviering op maandagavond.

De kerk maakt geen deel uit van een bedevaartroute, maar ligt wel op het knooppunt van 2 GR-routes, vandaar is ze toeristisch zeer interessant.

3. NAAR EEN TOEKOMSTVISIE

3.1. Onderbouwde visie op het toekomstig gebruik en de toekomstige functie

Zoals reeds aangegeven in de inleiding van dit kerkenbeleidsplan is de manier van kijken naar de rooms-katholieke Sint-Corneliusparochie in Ninove door het bisdom Gent sterk gewijzigd in de loop van de laatste jaren. In de besprekingen voor de onderbouwde visie voor de toekomst van de kerken in groot-Ninove werd er rekening gehouden met beslissingen uit het verleden (kerkenbeleidsplan 2017) en met het verlangen van het bisdom om één echte parochiekerk te kiezen voor de ‘nieuwe parochie’, pastorale eenheid.

Alle inwoners van de stad Ninove en haar dorpen mogen fier zijn op hun mooie en gevarieerde kerkgebouwen. Door historische afspraken zijn de meeste kerkgebouwen eigendom van de stad. Er is wel een exclusief gebruiks- en beheerrecht door de rooms-katholieke geloofsgemeenschap. Dankzij de vele vrijwilligers zijn de kerken goed onderhouden én dagelijks openen en sluiten. Het eerste weekend van juni organiseren we telkens een Open Kerkendag. Vandaag wordt er steeds meer nagedacht over de toekomst van de kerkgebouwen, ook in groot-Ninove. Naast de liturgische functie zijn ook andere gebruiksmogelijkheden denkbaar. De toekomst van kerkgebouwen gaat van medegebruik, nevenbestemming tot herbestemming. Een recent wijzigingsdecreet over de neven- en herbestemming van parochiekerken verplicht de lokale besturen en centrale kerkbesturen om tegen 2025 over een (actueel) kerkenbeleidsplan te beschikken. De Vlaamse overheid verwacht dat de visie lokaal ontwikkeld en ingebed wordt. Ze zet er een reeks steunmaatregelen tegenover en subsidieert onder andere herbestemmingsstudies, begeleidingstrajecten en werken die nevenbestemming mogelijk maken of die een kerk ‘herbestemmingsklaar’ maken.

Conform het meerjarenplan van 2013 en helemaal in de lijn van het kerkenbeleidsplan en de afsprakennota van 2018 is er een geactualiseerd overzicht qua korte- en langetermijnvisie op onze kerkgebouwen. In Ninove komen we anno 2024 tot drie “soorten” kerken:

1. Kerkgebouwen die herbestemd werden.
2. Kerkgebouwen die op korte termijn – binnen de 3 jaar – een andere of bijkomende functie kunnen krijgen. Ervaring leert dat dit gaat over wanneer er zich opportuniteiten voordoen. Dan is een proces van medegebruik, nevenbestemming of herbestemming bespreekbaar en realiseerbaar. Zolang de kerken niet onttrokken worden aan de eredienst blijven we als parochie deze gebouwen gebruiken.
3. Kerkgebouwen die voor de lange termijn voorbehouden blijven voor de eredienst (concerten, tentoonstellingen, etc. zijn mogelijk maar het religieus en liturgisch karakter van gebouw worden te allen tijde uitdrukkelijk bewaard én krijgen voorrang).

kerk	planning 2013	planning 2018	toestand 2025	richting 2040
Sint-Gertrudiskerk, J.-B. Van Langenhaeckestraat 1, 9400 Appelterre-Eichem eigenaar: stad Ninove	eredienst	Eredienst middellange termijn eventueel medegebruik en/of herbestemming	eredienst op donderdag sacramentenpastoraal rozenkrans	Valoriseren op korte termijn medegebruik nevenbestemming herbestemming

			Open Kerk concerten	beheer: kerkraad Appelterre
Sint-Martinuskerk, Eichemstraat 188, 9400 Appelterre-Eichem eigenaar: stad Ninove	Herbe- stemming	herbestemming op korte termijn	sporadisch eredienst en sacramenten Open Kerk	Valoriseren op korte termijn medegebruik nevenbestemming herbestemming beheer: kerkraad Appelterre
Sint-Amanduskerk, Geraardsbergse Steenweg z/n, 9404 Aspelare eigenaar: stad Ninove	eredienst	Eredienst op korte termijn eventueel medegebruik en/of herbestemming	sporadisch eredienst en sacramenten Open Kerk Concert diocesaan besluit tot onttrekking aan de eredienst ligt klaar	Valoriseren op korte termijn herbestemming beheer: kerkraad Ninove
Sint-Pieterskerk, Edingsesteenweg 349, 9400 Denderwindeke eigenaar: stad Ninove	eredienst	eredienst middellange termijn eventueel medegebruik en/of herbestemming	eredienst op zondag sacramentenpastoraal Open Kerk Concerten herbestemming weekdagkapel	herbestemming weekdagkapel valoriseren op korte termijn medegebruik nevenbestemming herbestemming beheer: kerkraad Denderwindeke
Onze-Lieve- Vrouwekerk, Liefeningeplaats 1, 9400 Liefeninge eigenaar: stad Ninove	herbe- stemming	herbestemming op korte termijn	sporadisch eredienst en sacramenten Open Kerk in het weekend	Valoriseren op korte termijn medegebruik nevenbestemming herbestemming beheer: kerkraad Denderwindeke
Sint Petruskerk, Halsesteenweg 46, 9402 Meerbeke eigenaar: stad Ninove	eredienst	lange termijn eredienst op zaterdag sacramentenpasto raal concerten	lange termijn eredienst op zaterdag sacramentenpastoraal concerten repetitieruimte	Valoriseren lange termijn eredienst hulpkerk beheer: kerkraad Meerbeke

		repetitie koor Open Kerk	muziekacademie gedeeltelijke nevenbestemming weekdagkapel Open Kerk	
Sint-Amanduskerk, Beekstraat z/n, 9400 Nederhasselt eigenaar: kerkfabriek	eredienst	Eredienst middellange termijn eventueel medegebruik en/of herbestemming	eredienst op zondag sacramentenpastoraal Open Kerk repetitie koor	Valoriseren op korte termijn medegebruik nevenbestemming herbestemming beheer: kerkraad Outer
Sint-Margarethakerk, Halsesteenweg 370, 9403 Neigem eigenaar: stad Ninove	eredienst	Eredienst op korte termijn eventueel medegebruik en/of herbestemming	sporadisch eredienst en sacramenten Open Kerk concert	Valoriseren op korte termijn medegebruik nevenbestemming herbestemming beheer: kerkraad Meerbeke
Onze-Lieve- VrouwHemelvaartkerk, Kerkplein z/n, 9400 Ninove eigenaar: stad Ninove	eredienst	lange termijn eredienst op zondag sacramentenpasto raal	lange termijn eredienst op zondag, dinsdag en vrijdag sacramentenpastoraal veel concerten en tentoonstellingen repetitie koor Open Kerk	Valoriseren lange termijn eredienst centrale kerk beheer: kerkraad Ninove
Sint-Theresia van het Kind Jezuskerk, Edingsesteenweg 2, 9400 Ninove eigenaar: kerkfabriek, erfpacht aan stad Ninove	herbe- stemming	herbestemming in het voorjaar van 2018	herbestemd	herbestemd beheer: stad Ninove
Onze-Lieve-Vrouw Presentatiekerk, Dorp z/n, 9400 Okegem	eredienst	Eredienst middellange termijn	eredienst op zaterdag sacramentenpastoraal	Valoriseren medegebruik door Evangelische

eigenaar: stad Ninove		eventueel medegebruik en/of herbestemming	rozenkrans Open Kerk medegebruik door Evangelische Christenen (Engelstalig)	Christenen (Engelstalig) op korte termijn medegebruik nevenbestemming herbestemming beheer: kerkraad Ninove
Sint-Amanduskerk, Smid Lambrechtstraat 33, 9406 Outer eigenaar: kerkfabriek	eredienst	Eredienst korte termijn eventueel medegebruik en/of herbestemming mogelijke herbestemming van de zijbeuken (urnenmuur)	eredienst op woensdag sacramentenpastoraal Open Kerk repetitie koor	Valoriseren op korte termijn medegebruik nevenbestemming herbestemming beheer: kerkraad Outer
Sint-Antonius van Paduakerk, Kerkstraat z/n, 9406 Outer (Lebeke) eigenaar: kerkfabriek	herbestemming	herbestemming op korte termijn medegebruik door Evangelische Christenen (Franstalig)	Sporadisch eredienst en sacramenten Open Kerk medegebruik door Evangelische Christenen (Franstalig)	Valoriseren medegebruik door Evangelische Christenen (Franstalig) op korte termijn medegebruik nevenbestemming herbestemming beheer: kerkraad Outer
Sint-Christoffelkerk, Sint-Christoffelstraat z/n, 9401 Pollare eigenaar: stad Ninove	eredienst	Eredienst korte termijn eventueel medegebruik en/of herbestemming nevenbestemming als kerststallenkerk	sporadisch eredienst en sacramenten rozenkrans Open Kerk kerststallenkerk	Valoriseren op korte termijn medegebruik nevenbestemming herbestemming kerststallenkerk beheer: kerkraad Meerbeke
Sint Pietersbandenkerk, Sint-Marcellusstraat 11, 9400 Voorde eigenaar: stad Ninove	eredienst	Eredienst op korte termijn eventueel medegebruik en/of herbestemming	sporadisch eredienst en sacramenten Open Kerk diocesaan besluit tot onttrekking aan de	Valoriseren op korte termijn herbestemming beheer: kerkraad Ninove

			eredienst ligt klaar	
--	--	--	----------------------	--

3.2. Plan van aanpak hoe de toekomstige invullingen zullen worden onderzocht

In groot-Ninove zijn er 15 verschillende kerken. Een kerkgebouw werd tijdens de vorige bestuursperiode aan de eredienst onttrokken en is intussen alom gekend als buurthuis Berdam. Intussen werden ook de kerkraden ingrijpend vernieuwd. Er werd een fusie gerealiseerd die de nog bestaande 13 kerkbesturen herleidde tot 5, nl. de kerkfabriek Sint-Petrus te Meerbeke, de kerkfabriek Sint-Amandus te Outer, de kerkfabriek Onze-Lieve-Vrouw Hemelvaart te Ninove, de kerkfabriek Sint Gertrudis te Appelterre, de kerkfabriek Sint Petrus te Denderwindeke.

Dit kerkenbeleidsplan is een stappenplan zoals vermeld in het begin van deze bundel. Het is een richtsnoer om geleidelijk aan in gesprek te gaan. Vanuit het centraal kerkbestuur wordt aan de stad een jaarlijkse ontmoeting gevraagd om stapsgewijs dit kerkenbeleidsplan op te volgen.

Er zal een permanente taakgroep worden opgericht met verschillende belanghebbenden van de erfgoedraad, het kerkbestuur en het stadsbestuur. Op sommige plaatsen zal er vermoedelijk een participatie-project opgestart worden, eveneens in samenspraak met het stadsbestuur, een dialoog met de burgerlijke overheid, de verenigingen en andere mogelijke partners.

Kerkgebouwen stonden in het verleden steeds in het midden van de samenleving. Met een goede dialoog en ruim overleg kunnen projecten groeien die medegebruik, her- en nevenbestemmingen in de toekomst mogelijk maken.

Met deze gedachten in het achterhoofd zijn er onbewust enkele pilootprojecten van start gegaan. Daarenboven wil de schematische termijnvisie aantonen dat er stapsgewijs kan en zal gewerkt worden, zowel voor korte, middellange en lange termijn.

De multiculturele stad Ninove is een bruisende en diverse stad met verschillende sterke dorpskernen. Binnen de stad treft men verschillende christelijke groeperingen aan. Hun kleurrijke aanwezigheid bood reeds mogelijkheden om te komen tot medegebruik bij een drietal van de talrijke rooms-katholieke kerkgebouwen. Hier liggen nog opties open.

Zowel de kerkraad als de kerkploeg van Sint-Amandus Outer zijn bereid om de zijbeuken van de kerk te laten herbestemmen na samenspraak met de gemeente. Een architecturaal verantwoorde urnenmuur is een zeer goede optie voor de rustige en goedgelegen kerk.

Eerder onderzoek van het projectbureau 'Herbestemming Kerken' leidde tot onrust binnen de kerkgemeenschap van Pollare. In de toekomst zal bij dergelijk onderzoek eerder en vaker lokaal in dialoog moeten worden gegaan. Toch kan de ligging van onze kerken meer dan waarschijnlijk iets betekenen in het toeristisch verhaal van onze regio. Een herbestemmingsonderzoek zal voor sommige kerken onontbeerlijk blijken in de volgende jaren.

Voorbeelden van nevenbestemming zoals het gebruik van het orgel door de stedelijke AMWD te Meerbeke en de sacristie door Okkernoot te Denderwindeke verdienen heel zeker navolging.

BESLUIT

Alle betrokken partijen engageren zich om naar aanleiding van het jaarlijks overleg tussen het centraal kerkbestuur en de gemeente na te gaan of het kerkenbeleidsplan nog actueel is en of wijzigingen noodzakelijk zijn. De in 2025 op te richten taakgroep zal hierin een rol vervullen. Het plan van aanpak (hoofdstuk 3) wordt in dialoog met de burgerlijke overheid geëvalueerd.

Indien er wijzigingen moeten aangebracht worden, worden deze opgenomen in een addendum aan dit kerkenbeleidsplan na goedkeuring door de bisschop van het bisdom Gent en door de gemeenteraad.

Het mag duidelijk zijn dat de parochie in groot-Ninove - met momenteel veertien kerkgebouwen in het beheer - mee stapt in de nieuwe dynamiek die de Vlaamse Overheid stimuleert.

Dit kerkenbeleidsplan is het startschot voor een verdere planmatige en gestructureerde dialoog tussen de burgerlijke overheid, de kerkbesturen, de verenigingen en de vele verschillende belanghebbenden en mogelijke partners.

